

Kingdom of the Netherlands

ФІНАЛЬНИЙ ЗВІТ
ЗА ПРОЕКТОМ UKR/2018/019 «ПОЛІПШЕННЯ КООРДИНАЦІЇ ПОМІЖ
ГРОМАДЯНАМИ, ПОЛІЦІЄЮ ТА МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ ЗАДЛЯ ПОСИЛЕННЯ
ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ»

Харків – 2018 рік

ВСТУП

З огляду на історію останніх років, саме безпека найбільше непокоїть громади в Луганській і Донецькій областях. Від того, наскільки безпечно почувають себе жителі регіону залежить практично все – від відбудови інфраструктури до створення сервісів. Саме тому Програма Розвитку ООН в Україні (ПРООН) надає значну підтримку регіону у створенні важелів впливу на безпекову ситуацію за участі представників громад. Матеріали, які пропонуються вашій увазі є результатом роботи експертів Харківського інституту соціальних досліджень у межах проекту ПРООН «Поліпшення координації поміж громадянами, поліцією та місцевою владою задля посилення громадської безпеки» та спрямовані на оцінювання стану взаємодії громад і поліції. Після обговорення в громадах вони допомагали розробляти конкретні складові концепції посилення партнерства. Унікальність такого комплексного підходу полягає в тому, що на відміну від традиційного намагання копіювати популярні методи підходу, орієнтованого на взаємодію поліції та громади, проведені соціологічні дослідження та аудит безпеки стали своєрідним «підготовчим етапом» для роботи зі стейкхолдерами. Оцінка проводилась з урахуванням особливостей районів (різні громади в сільських районах; компактне проживання значної кількості людей та більша присутність поліції в міських районах). Після цього дані були використані у плануванні роботи Рад з питань безпеки та правоохоронної діяльності, які спирались виключно на потреби громад.

МОДЕЛІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Традиційний підхід до забезпечення безпеки покладає усі обов'язки по її підтриманню на державу та її інституції. Водночас держава отримує право диктувати свою волю й моделі поведінки громадянам, підпорядковувати їх інтереси своїм інтересам; вимагати дотримання правил, орієнтацію на визначені цінності. Держава є ключовим гравцем і має монополію на більшу частину ресурсів, які пов'язані з безпекою – від матеріальних до юридичних. Саме тому всі рішення у цій сфері приймаються «нагорі» – центральними органами влади. На жаль, така модель має свої недоліки. По-перше, такий підхід не враховує думку й потреби громад – фактично, усі рішення приймаються централізовано та спираються на думки, потреби й інтереси людей, які не є членами громади. По-друге, така система забезпечення безпеки є надто бюрократизованою і повільно реагує на виклики, особливо невідкладні. По-третє, як продемонстрував досвід 2014 року, у разі порушення каналів комунікації між громадою та центральними органами влади система прийняття рішень у сфері безпеки дає збій і громада ризикує залишитися без життєво важливих ресурсів у найбільш відповідальний момент.

Протилежним описаній традиційній моделі є підхід, який орієнтується на безпеку громад. Його ключовою метою є захист людей і створення безпечного середовища для життя громади, робота із загрозами (реальними й потенційними), а лише потім захист держави. Саме тому сучасний підхід до забезпечення безпеки враховує не тільки відповідь на виклики, які впливають внаслідок бойових дій або злочинності, але й захист довкілля, боротьбу з хворобами, економічні аспекти. Звичайно, такий підхід спирається на більш активне залучення громад і в процесі визначення пріоритетів, і в оцінюванні ризиків, і під час прийняття рішень у сфері безпеки. Люди отримують також можливість самостійно брати участь у забезпеченні безпеки, розділяти відповідальність з правоохоронними органами, військовими й іншими державними інституціями.

В Україні досі використовується традиційна модель забезпечення безпеки. Це пов'язано з низкою факторів, серед яких найбільш важливим є те, що ми її успадкували від радянської моделі, яка не передбачала ані участі громадян у прийнятті рішень, ані самостійної роботи громади як такої. Безпека традиційно забезпечувалася безперебійною роботою державних інституцій – органів влади, правоохоронних органів, які приймали рішення та розподіляли ресурси. Передбачалося, що участь громадян у забезпеченні безпеки має бути зведена до пасивних форм: правослухняної поведінки, пасивної участі в забезпеченні безпеки на запропонованих ролях, паттерналістичного очікування, що всю роботу виконають фахівці. На жаль, ця модель з кожним роком втрачає свою актуальність, а в умовах збройного конфлікту

ставить громаду на межу виживання. І хоча після 2014 року ще більше посилилася роль держави у забезпеченні безпеки, процес децентралізації, який відбувається в країні, зі свого боку підвищує роль громади в забезпеченні безпеки та дає громадянам нові інструменти впливу в цій сфері. Так, створена об'єднана територіальна громада отримує можливості приймати рішення про те, наскільки є пріоритетними певні напрямки забезпечення безпеки, і, відповідно, як фінансувати ці ініціативи. Громада зацікавлена в тому, аби її голос та інтереси були враховані, правильно викладені й аби саме вони стали пріоритетом діяльності правоохоронних органів.

ЩО ЗРОБЛЕНО ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

Під час реалізації проекту ХІСД запропонував посилити участь громади в забезпеченні безпеки в три етапи:

1. Підготовчий,
2. Посилення взаємодії,
3. Планування подальшої роботи.

Завдяки цьому вдалось провести ґрунтовну попередню роботу, спрямовану на оцінювання стану взаємодії громад і поліції та розробити конкретні складові концепції посилення партнерства.

Проведення підготовчого етапу дозволило розпочати роботу зі стейкхолдерами, а також вивчити місцеві особливості безпеки та взаємодії. Оцінка проводилась з урахуванням особливостей районів (різні громади в сільських районах; компактне проживання значної кількості людей і більша присутність поліції в міських районах). Сама оцінка була лише інструментом, а її результати стали основою для планування роботи Рад з питань безпеки та правоохоронної діяльності в громадах. Завдяки звітам про потреби громади та питання, що її турбують поліція отримала можливість працювати з огляду на потреби громади та підвищити відповідність своїх дій цим потребам.

Проведення аудиту безпеки в громадах дозволило не лише створити порядок денний для Рад з питань безпеки, а й почати роботу над покращанням безпеки в районах. Учасники груп безпеки в 4 громадах пройшли тренінги щодо механізмів взаємодії й оцінки стану безпеки, а до планування цієї роботи та взаємодії залучались як представники громад, так і поліції та місцевої влади, що сприяло створенню атмосфери довіри, формуванню партнерських відносин і розподілу відповідальності за безпеку.

Останнім етапом проекту стала допомога експертів ХІСД та ПРООН громадам у розробці та затвердженні безпекових планів дій для 4 громад, а також у реалізації конкретних безпекових заходів. Ці заходи, по-перше, відповідали запитам з боку громади; по-друге, у разі реалізації

дозволяють покращити безпеку в громадах. Так, у Слов'янському районі було розпочато щоденну профілактичну роботу з інформування населення про ризики втрати особистого майна. До майбутніх проектів також увійшли такі, метою яких є убезпечити дітей на дорогах, покращити планування масових заходів; оптимізувати та систематизувати мережу відеокамер у районі.

РОБОТА З ПОЛІЦІЄЮ ПІД ЧАС ПРОЕКТУ

Розглядаючи стратегічні напрями з покращення безпеки в районі, ключовим партнером громади є поліція – саме вона відповідає за своєчасність виявлення та ліквідацію загроз, саме від неї люди очікують створення безпечних умов. Робота проекту з поліцією розпочалася з презентації ідей на робочих зустрічах з керівництвом поліції. Як на обласному рівні, так і на районному керівництво загалом схвально поставилося до ідей посилити взаємодію з громадою заради безпеки. Реалізація конкретного механізму взаємодії практично не обговорювалася: усі розуміли, що доведеться виходити з поточної ситуації. Хоча керівництво поліції сприймало ідею проекту зазвичай з пересторогою, частіше за все вони просто не знають, чого їм очікувати. Саме тому найбільш логічним першим кроком для запуску роботи робочої групи з громадської безпеки є дослідження, його завдання – надати громаді й поліції інструмент для роботи, загальні завдання для обговорення та взаємодії. Презентація й обговорення дослідження також допомагають «зламати лід», якщо його результати обговорюються конструктивно, з пропозиціями майбутніх дій. Робота в рамках проекту продемонструвала, що в обговореннях стосовно безпеки району поліція є найбільш активною частиною процесу, адже до її завдань належить робота з населенням. До того ж, поліція частіш за все має кращі шанси очолити процес, а знайти активних представників громадськості, які б хотіли займатися проблемами безпеки та були б компетентними щодо цих питань – доволі складно.

Форма звітності начальника поліції перед громадою (додається)

У період реалізації проекту під час чисельних засідань робочих груп з громадської безпеки в пілотних районах постало питання щодо форми звітності керівництва місцевої поліції перед громадою. Проектна команда разом із фахівцями поліції Донецької області на підставі проведених опитувань населення пілотних громад запропонувала спрощену форму звіту. Звіт містить 12 розділів, кожний з яких коротко окреслює проблему та фіксує досягнення/недоліки в роботі поліції.

Розділ 1. Загроза бойових дій. Під час опитувань більшість громадян у всіх громадах на перше місце серед своїх побоювань поставили загрозу бойових дій. З 2014 року міліція, а згодом і поліція, почала виконувати не властиві для правоохоронного органу функції. Фактично більшість працівників поліції країни пройшли через ротації (відрядження) у зону проведення АТО/ООС, де вони виконували здебільшого військові функції: охорона об'єктів, несення служби на блокпостах, перевірка причетності громадян до діяльності НЗФ тощо. Ще одним важливим аспектом є те, що в пілотних регіонах – Попаснянському та Слов'янському – у 2014-2015 роках велися активні бойові дії і населення дуже чітко усвідомлює загрозу поновлення/посилення бойових дій. Мешканці Новопокровського та Великоновоселківського району хоча безпосередньо не пережили бойові дії, але знаходяться поруч із зоною проведення активних бойових дій, прийняли переселенців з тимчасово непідконтрольних територій і мають відчути збільшення кількості військових у своїх громадах. З огляду на таку двоскладову участь поліції у громадах в зоні АТО/ООС, ми запропонували включити у звіт пояснення поліції щодо її підготовки та взаємодії з громадянами у випадку поновлення бойових дій. До таких заходів мають бути внесені: узгодження планів евакуації, плани дій правоохоронних органів під час бойових дій, інформування громадян про заходи безпеки під час обстрілів, взаємодія з військовими й органами місцевого самоврядування тощо.

Розділ 2. Блок-пости/пости поліції. Розміщення блок-постів у зоні проведення АТО/ООС є частиною заходів безпеки під час проведення операції об'єднаних сил і потребує значної кількості персоналу поліції, що додатково навантажує відділи поліції. Водночас необхідно постійно проводити інформаційну роботу щодо функцій, доцільності й ефективності розміщення блок-постів на території Донецької та Луганської областей. Під час опитування населення виявлено побоювання частини громадян щодо процедури проходження блок-постів і догляду транспортних засобів та особистих речей, з чим пов'язані цим скарги на дії поліції під час проведення вказаних процедур.

Розділ 3. Персонал поліції. Традиційно міліція, а зараз і поліція не говорить про проблеми та виклики, які стоять перед персоналом поліції під час виконання функцій з охорони публічного порядку, розкриття та розслідування злочинів. Незнання населенням проблем поліції породжують завищені/невірні очікування та зрештою негативно впливають на рівень довіри й оцінку ефективності діяльності поліції. Наша пропозиція полягає у відвертій комунікації поліції та громади, коли поліція розкриває, наприклад, рівень навантаження на одного поліцейського, некомплект персоналу, кількість покараних і нагороджених працівників тощо. Завдяки цьому громада зможе збалансувати очікування, активізувати ініціативи з підтримки поліції, розробити нові програми взаємодії поліції та громади тощо.

Розділ 4. Повідомлення громадян. Наші численні дослідження підтверджують, що поліція є лідером серед державних інституцій за кількістю звернень громадян. Варто відзначити, що більшість повідомлень не пов'язані зі скоєними злочинами напряду, а містять інформацію про занепокоєння громадян. І кожний громадянин, який звернувся має отримати відповідь та очікувати на конкретні дії від поліції, якщо питання відноситься до сфери її компетенції. Демонстрація кількості та розподілу повідомлень дозволить громаді чітко уявляти навантаження, пріоритети та наявність сил і засобів поліції, які мають реагувати на такі повідомлення.

Розділ 5. Безпечні дороги. Дорожня безпека та ситуація на дорогах входить до трійки проблем, які турбують жителів громад. Ліквідація ДАІ, перерозподіл функцій на патрульну поліцію, відсутність у багатьох сільських районах патрульної поліції, транзит великовантажного транспорту через населені пункти створили суттєву загрозу для безпеки громадян. Загальна кількість ДТП, кількість загиблих і травмованих під час ДТП, ДТП за участю дітей, а також місця концентрації ДТП (аварійно-небезпечні ділянки) – це приклад відомостей, які було б цікаво отримувати громадянам, а також рекомендації поліції щодо заходів безпеки на дорогах. Водночас поліція має змогу комунікувати органам місцевого самоуправління ті проблеми, які потребують вирішення задля створення умов безпечного дорожнього руху.

Розділ 6. Безпечні вулиці. Громаду турбують прості питання: наскільки безпечно можна пересуватися вулицями міста, селища та не стати жертвою злочину? Цей розділ об'єднує низку напрямів роботи поліції: хуліганство (зокрема дрібне), пограбування, незаконна торгівля спиртними напоями, угони автотранспорту, злочини в сфері незаконного обігу наркотичних речовин тощо. Поліція після отримання інформації та розкриття злочину надає громаді дані щодо найбільш розповсюджених типів злочинів у певній місцевості та, можливо, навіть дає мапу злочинності міста або селища. Покращення вуличної безпеки так само вимагає низки заходів з боку громади й органу місцевого самоврядування: встановлення камер відоспостереження, освітлення вулиць, обмеження продажу алкогольних напоїв у нічний час тощо.

Розділ 7. Безпечне житло, оселя. Квартирні крадіжки, крадіжки з домоволодінь входять до трійки проблем безпеки, які турбують усі без виключення пілотні громади. Поліція здійснює роботу з розкриття цих злочинів і намагається повернути викрадене майно. Ми наголошуємо на проактивній превентивній діяльності поліції, яка має стати консультантом з питань безпеки особистого майна в громаді, має провести аудити безпеки, вказати на слабкі місця в охороні та

збереженні майна громадян, додатково поінформувати про загрози втрати майна та грошей внаслідок реалізації шахрайських схем через інтернет, телефон тощо.

Розділ 8. Безпека дітей. Особливої уваги потребують діти, зокрема і в діяльності поліції, яка в межах своїх повноважень захищає дітей від злочинних посягань. Робота поліції в цій сфері полягає в проведенні профілактичної роботи з попередження порушень правил дорожнього руху, які призводять до дитячого травматизму. Окремий напрям роботи поліції є попередження цькування (булінгу) в дитячих і підліткових колективах, що останніми роками набирає дедалі більшого поширення і є реальною загрозою безпеці дітей.

Розділ 9. Домашнє (сімейне) насильство. З моменту набуття чинності нового Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» поліція отримала додаткові завдання та повноваження у цій сфері. З'явилися нові превентивні й обмежувальні заходи, розширилася можливість співпраці з іншими органами та службами. Враховуючи розповсюдженість цього виду правопорушень, ми пропонуємо присвятити окремий розділ звіту, в якому керівник поліції надасть інформацію про кількість повідомлень, виїздів на випадки домашнього насильства, про кількість притягнених до відповідальності, виписаних заборонних приписів і направлених жертв домашнього насильства до соціальних служб та інших провайдерів послуг.

Розділ 10. Зброя, вибухівка. Зважаючи на наближеність регіонів до місця проведення бойових дій, питання обігу зброї є актуальним. Поліція, здійснюючи контроль за законним обігом, приділяє значну увагу незаконному обігу зброї, яка потрапляє з зони ведення бойових дій. У цьому розділі ми пропонуємо поліції інформувати власників зареєстрованої зброї, надавати аналіз злочинів, які були скоєні з використанням зброї та попереджати громадян про кримінальну відповідальність за незаконне зберігання зброї/вибухівки.

Розділ 11. Довіра громадян. Згідно зі ст. 11 Закону України «про національну поліцію» саме довіра є індикатором ефективності діяльності поліції в громаді. Вимірювання рівня довіри має здійснюватися регулярно на замовлення МВС України. Звісно, рівень довіри вкрай важко виміряти, адже це змінний індикатор, тому ми пропонуємо керівникам поліції вказувати заходи, спрямовані на підвищення довіри та взаємодії з місцевою громадою.

Розділ 12. Нагальні потреби поліції. Підтримання правопорядку в громаді неможливо без активної та відповідальної участі громади. Задля реалізації такого підходу ми пропонуємо громаді взяти частину відповідальності, витрат і заходів із забезпечення правопорядку на себе. У багатьох випадках це буде означати придбання нових автомобілів для поліції, камер спостереження, облаштування поліцейських станцій, купівлю оргтехніки та обладнання.

ДОСЛІДЖЕННЯ Й АУДИТ БЕЗПЕКИ

Для вивчення ситуації щодо безпеки в обраних районах було проведено соціологічне дослідження за оригінальним інструментарієм. Під час соціологічного дослідження було опитано 1200 мешканців різних населених пунктів чотирьох районів Луганської (Попаснянський, Новопсковський райони) та Донецької (Слов'янський, Велоконово-сілківський райони) областей. Опитування проводилось за місцем проживання респондентів іквотною вибіркою, що репрезентує демографічну структуру району.

У рамках вивчення ситуації щодо безпеки було також проведено аудит безпеки. Експертами ХІСД було складено оригінальний інструментарій, який був спрямований на вивчення особливостей безпеки в районі та враховував багато аспектів, що впливають на безпеку (соціальних, інфраструктурних тощо). Було проведено 4 фокус-групи (ФГ у тексті), у яких взяли участь мешканці районів, серед яких були представники громадських організацій та об'єднань, держслужбовці та місцеві активісти.

Використання дослідницьких методів було необхідним для побудови продуктивної діяльності районних робочих груп з громадської безпеки –насамперед це спосіб почути громаду для місцевої та обласної поліції. Це також перша сходинка для побудови довіри до роботи поліції та місцевої влади: люди, які брали участь у дослідженнях, відчували можливість вплинути на безпеку в районі, просто висловлювали свою думку. До того ж, це важливий канал зворотнього зв'язку, який дозволяє отримати нові дороговкази для роботи та почути оцінку ефективності. Для громади опитування та робоча група з громадської безпеки є прямим каналом зв'язку з поліцією. Причому якщо дослідження дає інформацію однобічно від населення до поліції, то засідання групи – це майданчик для обговорення, де триває обмін інформацією, очікуваннями, результатами роботи.

РОЗРОБКА РАЙОННИХ ПЛАНІВ БЕЗПЕКИ

План заходів, які необхідно прийняти для покращення безпеки в багатьох аспектах є наріжним каменем діяльності робочих груп з громадської безпеки й важливий через низку причин:

- Він окреслює список кроків, які необхідно здійснити для вирішення проблеми;
- Підготовка плану є важливою частиною взаємодії заради безпеки: обговорюються проблеми та шляхи їх вирішення, ресурси, розподіл ролей тощо;

- Він дозволяє чітко визначити, які саме ресурси для покращення безпеки потрібні, які є в наявності та що потрібно ще;
- Чіткий план – це перший крок до початку проєктів, він також дозволяє продемонструвати донору серйозність намірів громади.

Саме тому важливою складовою роботи проєкту стало надання експертної допомоги у створенні безпекових планів, з опорою на потреби громади та за умов взаємодії громадян і поліції. Далі плани щодо покращення безпеки в громадах були затверджені на засіданнях робочих груп з громадської безпеки та ставали частиною місцевої стратегії розвитку та безпеки.

ВИВЧЕНІ УРОКИ ТА ВИСНОВКИ ПРОЄКТУ

- Необхідно включати в роботу робочих груп з громадської безпеки якомога більше місцевих стейкхолдерів: питання медицини, освіти, охорони культурної спадщини, ведення бізнесу також впливають на ситуацію з безпекою, а представники цих сфер можуть відіграти важливу, якщо не ключову роль у покращенні ситуації з безпекою. Участь в обговоренні та плануванні питань місцевої безпеки робить їх учасниками процесу, дозволяє їм розділити відповідальність за результат і певним чином дозволяє сподіватися на їх ресурс.
- Приділяти увагу дотриманню балансу між природним бажанням мешканців району поділитися проблемами, які їх турбують і водночас заохоченням їх до участі у забезпеченні безпеки й вирішенні зазначених проблем.
- Самі мешканці району хочуть позитивних змін, і необхідно створити умови, за яких вони могли б брати участь у їх досягненні.
- Плани робочих груп з громадської безпеки та їх робота загалом не можуть використовуватися для політичних цілей і маніпуляцій у чийхось інтересах.
- Вирішення найпростіших проблем може об'єднати людей. Очікування позитивних змін і спільна діяльність є майданчиком для поступового прогресу, навіть якщо окремі спроби щось зробити не увінчалися успіхом. Прогрес можливо досягти з мінімальними ресурсами: «маленькі перемоги» не лише розвивають впевненість у собі, але й формують команду взаємодії заради безпеки. Ключовий ресурс, який полягає в основі робочих груп з громадської безпеки – це довіра, яка плететься не стільки завдяки результату, скільки завдяки спільній діяльності.
- Під час формування груп з громадської безпеки слід пам'ятати, що вкрай важливим є питання про те, хто братиме в них участь. Вочевидь, що це не може бути будь-яка особа за власним бажанням або той, хто має вільний час. У групі також обов'язково

має дотримуватися гендерний баланс і має бути місце для представників вразливих груп (принцип інклюзивності). Оптимальний склад групи має виглядати так:

- Активні представники громади, які здатні озвучувати проблеми, зокрема представники вразливих груп;
- Поліція й інші служби, як-от військові, ДСНС, прикордонники та всі, хто в межах своїх обов'язків вивчають і працюють з питаннями безпеки;
- Представники місцевої влади, які здатні не тільки підтримати плани безпеки чи окремі заходи, але й взяти активну участь у просуванні питань безпеки;
- Громадські організації, які можуть допомогти у виконанні конкретних проектів, донести потрібні меседжі до громади, залучити фінансування під конкретні проекти;
- Представники центральних органів влади, особливо Міністерства внутрішніх справ. Їх підтримка може бути критично важливою для реалізації конкретних ініціатив на обласному та національному рівні, що може вплинути на зміни у законодавстві або в комплексних програмах.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРОЕКТУ

1. Необхідно спрямувати зусилля на інституціоналізацію регулярного вивчення громадської думки по ключевих питаннях (не тільки безпеки). Соціологічне опитування, яке проводиться регулярно – хоча б раз на рік – є цінним джерелом інформації про потреби, очікування, побоювання та надії людей, які проживають у районі. Саме на цьому надалі має будуватися робота як місцевої влади, так і правоохоронних органів.

2. Представники поліції мають бути присутніми на усіх майданчиках, де обговорюється безпека їхнього району. Понад це, вони мають самі створювати такі майданчики як нові платформи участі громади в забезпеченні безпеки. За результатами опитувань, не менш ніж четверта частина від усіх громадян готові прийти на допомогу поліції, відповідно, необхідно працювати над тим, аби залучити цих людей до збезпечення безпеки різними способами – від обговорення проблем і спільного прийняття рішень про патрулювання вулиць.

3. Забезпечення безпеки в районі повинно плануватися під час спільної роботи представників громади, органів місцевої та центральної влади, правоохоронних органів. Кожному, хто хоча б якось (організаційно або фінансово) залучений у розвиток теми безпеки на місцевому рівні варто виділяти час і ресурси на спільну діяльність.

4. Місцевим, центральним органам влади та донорам необхідно приділяти більше уваги навчанню третього сектору, підтримці первинних ініціатив. Аби ініціативи з опорою на громаду

з'являлися та розвивалися, необхідно сформувати прошарок активних громадян та організацій, які об'єднані спільним баченням і мають високу мотивацію до змін, соціальний капітал і мінімальний набір знань і навичок.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ І ДІЯЛЬНОСТІ РОБОЧИХ ГРУП З ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В ПІЛОТНИХ РАЙОНАХ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

1. СЛОВ'ЯНСЬКИЙ РАЙОН

Слов'янський район розташований у північній частині Донецької області. В районі знаходиться значна кількість індустріальних об'єктів – як діючих, так і заморожених або покинутих. Особливістю району є те, що він значною мірою міський та індустріальний: на території обслуговування відділу поліції району розташовані міста Слов'янськ, Миколаївка та Лиман, а також важливі курортно- рекреаційні території (м. Святогірськ). У місті Слов'янськ проживає близько 90 000 осіб, його площа – 69,06 км², промислових підприємств – 29, шкіл – 21. У місті Святогірськ проживає приблизно 5 300 осіб, кількість населення значно зростає влітку. У місті магазинів – 43, стадіон – 1, парків – 1, ресторанів і кафе – 34, готелів – 3, лікувальних закладів – 3, ринків – 3, баз відпочинку – 59, дитячих оздоровчих таборів – 17. Сьогодні Слов'янський район віддалений від зони бойових дій і не межує з районами, де вони відбуваються. Але в 2014 році у районі точились активні бої, значна кількість жителів стали жертвами або свідками руйнувань будівель, загибелі людей, або стали вимушеними переселенцями. Це певним чином досі впливає на відчуття безпеки. Кількість реального населення в районі встановити складно, вона доволі серйозно відрізняється від офіційної: частина людей виїхала в інші регіони або до Росії, і водночас до району прибула значна кількість переселенців.

1.1 РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Відчуття безпеки жителів району

Більшість опитаних жителів району вважають, що за останні 12 місяців *стало безпечніше* («стало трохи безпечніше» і «стало безпечніше» відповіли 64,6 % респондентів) (рис. 1). Лише 12,8 % громадян зазначили, що стало загалом або трохи небезпечніше. Майже кожен четвертий завагався із відповіддю на це запитання (22,8 %).

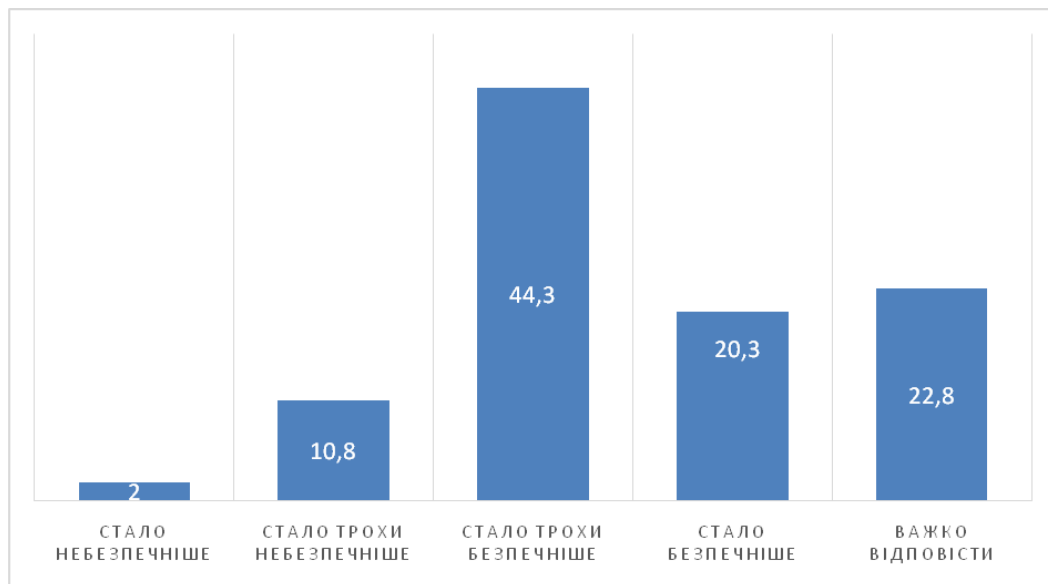

Рис. 1. Оцінка зміни рівня безпеки за останні 12 місяців (у % до тих, хто відповів)

Серед відповідей на запитання, чого найбільше побоюються опитані, частіше за все називалися **крадіжка з будинку** (49,7 % відповідей), **активізація бойових дій** поблизу місця проживання (36,4 %) та **обстріл населеного пункту**, де проживають респонденти (24,6 %) (рис. 2).

Слід зазначити, що майже не вказувалися побоювання, пов'язані з незаконними діями силових і правоохоронних органів: фізичне насильство з боку військових і поліції (1,8 % відповідей), несправедливі звинувачення з боку силових органів (1,8 %). Також мешканці району практично не переживають щодо можливих проблем із незаконним обігом зброї (1,5 %), вимагань (1 %) і труднощів під час перетину блокпостів (1 %).

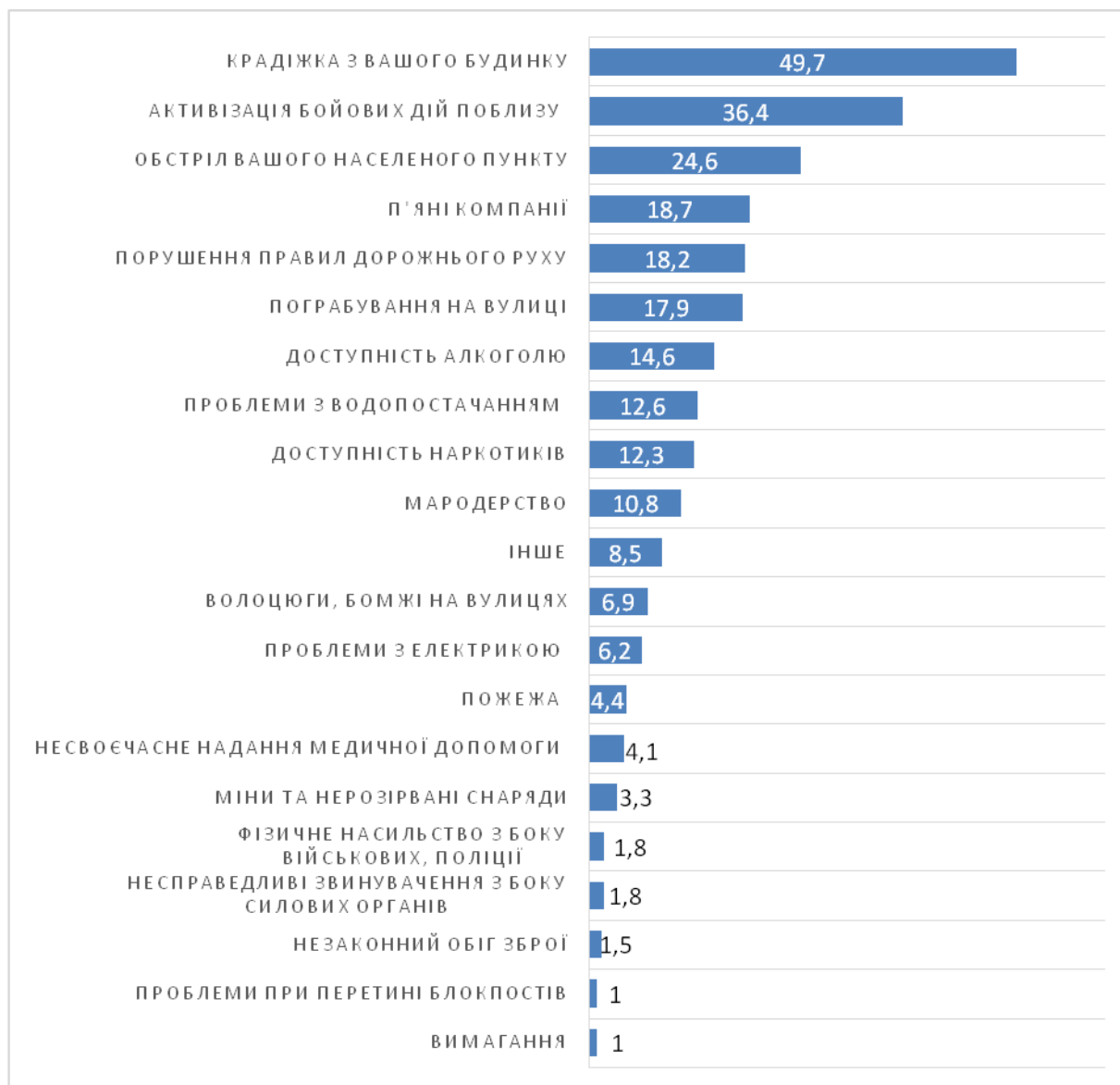

Рис. 2. Найбільші побоювання населення (у % до відповідей)

Під час інтерв'ювання жителям також було поставлено питання щодо найбільш небезпечних, на їхній погляд, місць, розташованих у населених пунктах, де вони проживають. Варто зазначити, що небезпека окреслених нижче місць пов'язана передусім із **постійною наявністю там осіб, які вживають алкогольні напої та/або наркотичні речовини, шумно та агресивно себе поведуть, влаштовують бійки**. У селищах міського типу та селах значні побоювання викликають також **крадіжки** металобрухту й інших речей у дворах у нічний час.

Щодо основних місць, які називалися у кожному населеному пункті, варто зазначити такі:

м. Слов'янськ: вулиці загалом (через п'яних осіб, наркоманів, безхатьків, нічні автомобільні перегони, крадіжки, бродячих собак, поширення зброї у людей, погане освітлення, бездоглядність дітей, поганий стан доріг, порушення правил дорожнього руху, відсутність пішохідних переходів, пограбування квартир, погане поліцейське патрулювання); внутрішні двори (через шумні п'яні компанії, наркоманів, бандитизм, хуліганство, пограбування

автомобілів, крадіжки металобрухту); посадки, зокерма біля зупинки «Молодіжна» (через наркоманів, п'яних осіб, хуліганство); околиці міста, будмайданчик (через бродячих собак); магазин «Радуга»; залізничний вокзал (через бродячих собак, п'яних осіб, наркоманів, крадіжки та хуліганство); заклади, де продають алкоголь на розлив; місця, де є гральні автомати; район «Лісовий» (ринок, кіоски, магазин «Бруснічка» через наявність п'яних осіб, наркоманів, небезпеки обкрадання автомобілів); район Черевківка; район Нью-Йорк (через п'яні компанії та безробітних); кіоски (через п'яних осіб, погане освітлення); покинуті будинки (через наркоманів, безхатків); район «Варшава» (через п'яні шумні компанії та бійки, які вони влаштовують); магазин «Ерідан»; магазин «Людмила»; магазин «Беліссімо»; магазин «Бруснічка»; школи (через наявність безхатків, підлітків); школа № 16 (через бродячих собак); дитячий майданчик (через наявність п'яних осіб); Славкурорт (через бродячих собак, міні); ринок; район «Північний»; район САТУ; район Арматурно-ізоляторного заводу; район «Пятака» (перехрестя вул. Чубаря та Комунара); мікрорайон «Браво»; мікрорайон «Машмет»; мікрорайон «Хімік»; мікрорайон Артема (через наркопункти); район на вул. Старосозовій (через наркоманів); зуп. «Південна» біля магазину; вул. Садоводів; вул. Товстого, пам'ятник ім. Т. Г. Шевченка (через відсутність освітлення); озеро біля училища; водоканал; біля лікарні (через наркоманів); громадський транспорт (через крадіжки); балка; стадіон «Локомотив» (через антисоціальних осіб); гора Карачун (через стрілянину); вул.Димитрова (через наркоманів); вул. Гранична.

м. Миколаївка: район Нью-Йорк, зокрема гуртожиток (через наявність п'яних осіб, наркоманів, розміщення наркопунктів), пл. Миру та вул. Миру (через п'яних осіб і швидку їзду автомобілів), парк (через п'яних осіб), кафе «Ромашка» (через п'яних осіб), клуб, палац культури, вул. Кірова, виноградник (через крадіжки), АТБ (через п'яних осіб), «Бруснічка» (через крадіжки), дві школи (через наявність п'яних осіб), пер. Шкільний біля ринку, інтернат та загалом усе місто є небезпечним.

смт. Райгородок: біля залізниці; крейдовий кар'єр (через розташування там стрільбища); базар (через галасні п'яні компанії); траса; вул. Миру (через крадіжки); ліс; місце розміщення солдатів.

смт. Білбасівка: всюди на вулицях та у дворах у нічний час (через крадіжки та п'яних осіб, наркоманів); дитячий майданчик (через галасні п'яні компанії); посадка (через наркоманів); центральні вулиці; бар у центрі; колодязь «Криничка».

с. Сергіївка: міжнародна траса (не облаштована відповідним чином, немає тротуарів); кар'єр; ринок; ставок; перехрестя біля мосту; перехрестя вул. Поштової та вул. Лікарняної; біля бару та в місцях продажу алкогольних напоїв на розлив.

с. Богородичі: клуб, магазин, нежитлові будинки, двори будинків у нічний час (через крадіжки металобрухту).

смт. Черкаське: покинуті будинки; вулиці (через наркоманів і відсутність освітлення); посадки; територія біля кафе.

с. Олександрівка: вул. Квіткова (через перевищення швидкості на дорозі); посадки; мости; центральні магазини.

Ставлення до поліції

На думку більшості мешканців району, місцева *поліція добре або радше добре справляється зі своєю роботою* (58,3 % опитаних) (рис. 3). Водночас кожен п'ятий респондент вважає навпаки – поліція працює погано або радше погано (19,4 %). 22,4 % громадян завагалися з відповіддю на це запитання.

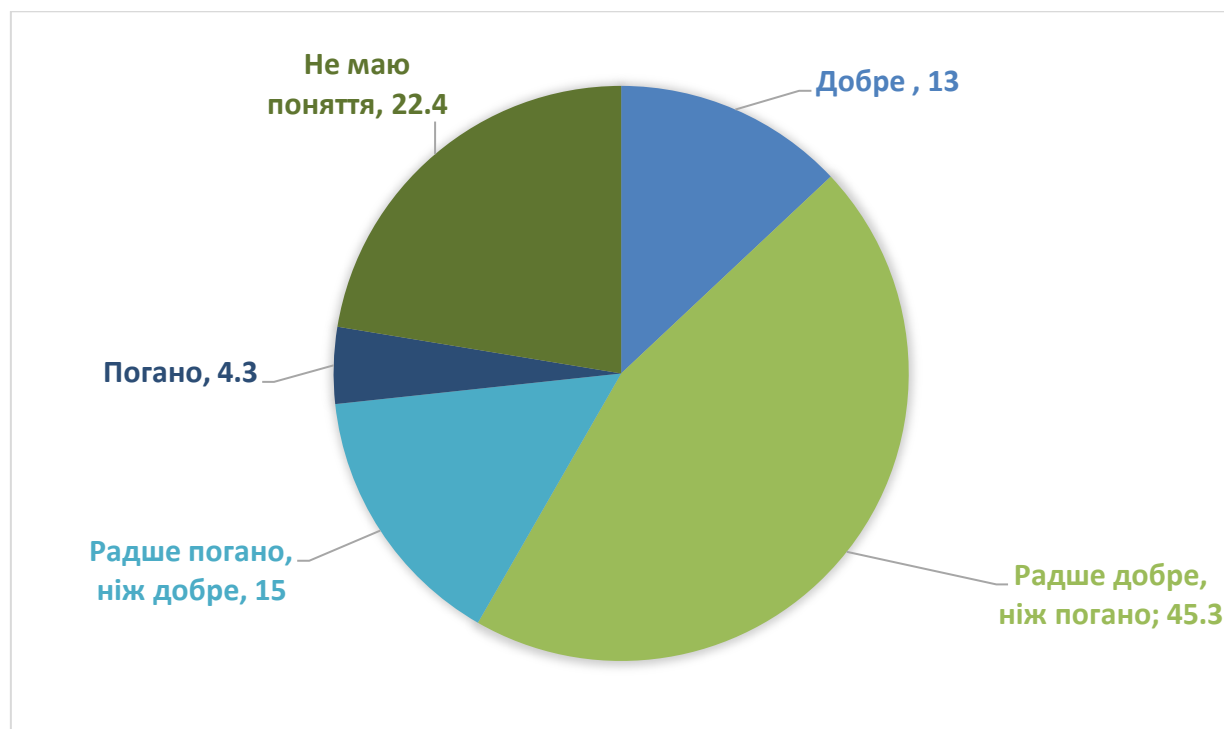

Рис. 3. Оцінка якості виконання роботи поліції в місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Здебільшого хороша оцінка роботи відображається і на рівні довіри мешканців району до поліції. Так, *повністю або радше довіряють 59,1 %* (рис. 4). Слід зазначити, що тих, хто завагався з відповіддю на попереднє запитання тут у 2 рази менше – лише 12,3 % не змогли відповісти однозначно. А ось частка тих, хто не довіряє поліції становить 28,8 % від опитаних.

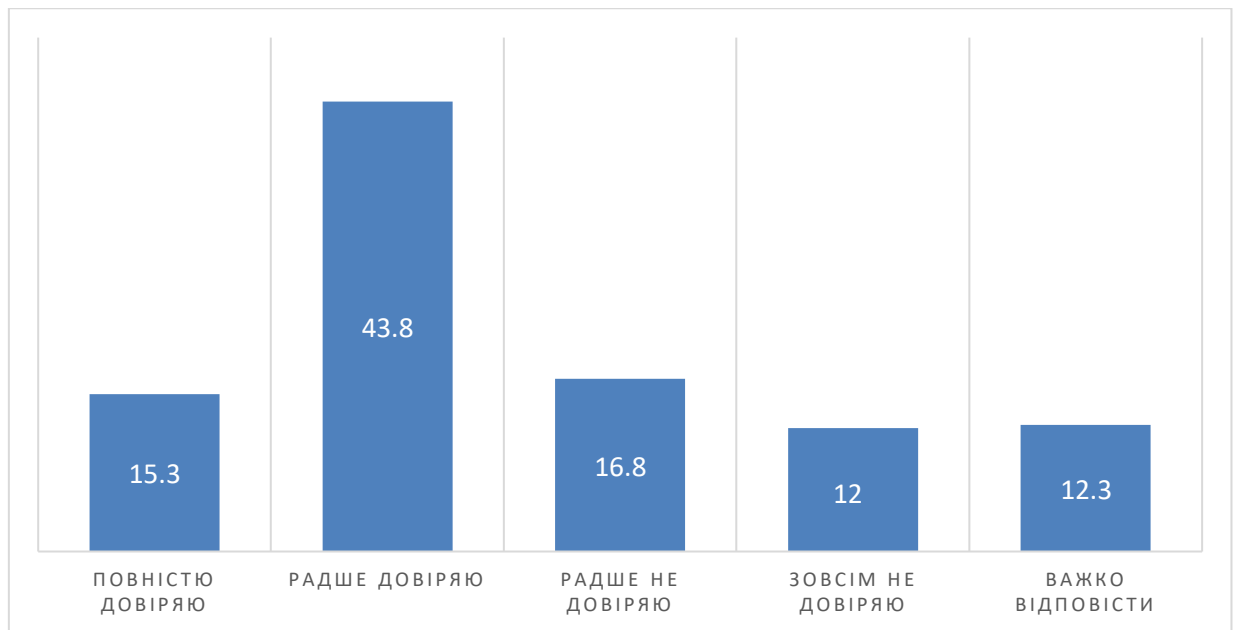

Рис. 4. Оцінка довіри до поліції (у % до тих, хто відповів)

Важливим індикатором ставлення місцевих жителів до поліції є також готовність допомагати поліцейським певних обставин. За результатами дослідження, **у 44 % випадків опитані готові допомагати у будь-якій ситуації** (рис. 5). У 30,8 % відповідей респонденти уточнювали, що будуть співпрацювати з поліцією, але тільки тоді, коли це буде стосуватися безпосередньо їх або їхніх близьких. Зовсім не будуть допомагати у 17,3 % випадків.

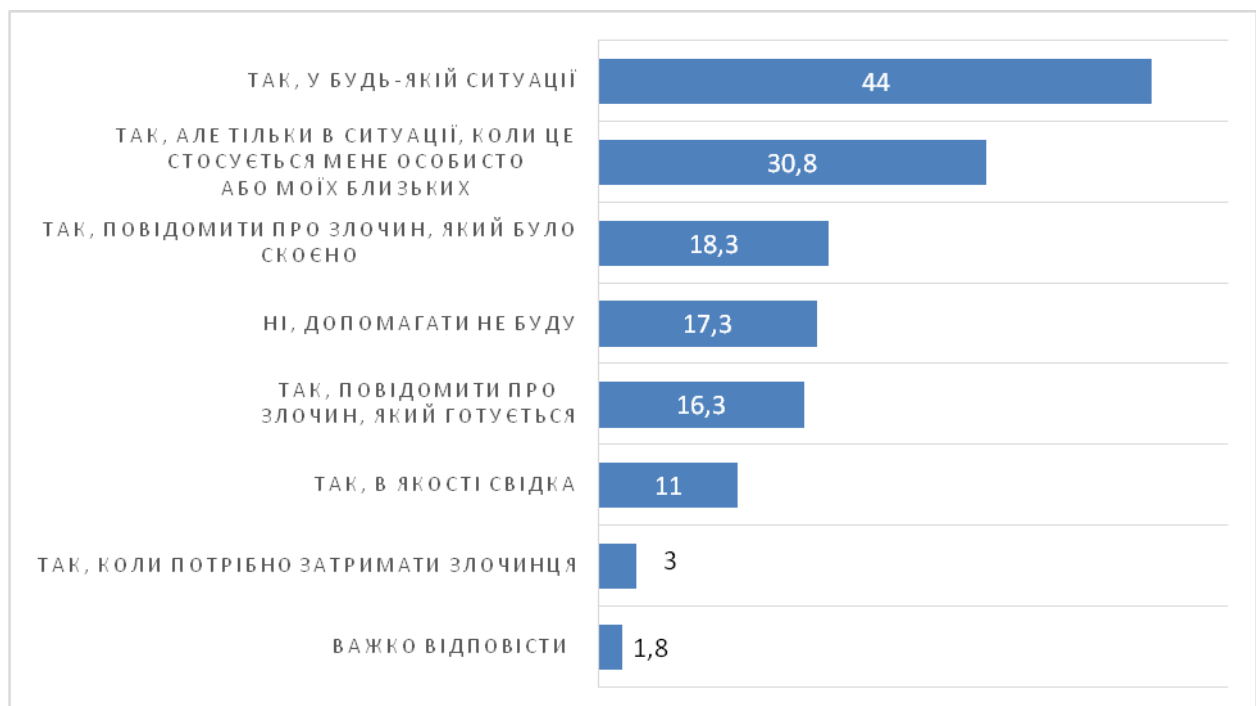

Рис. 5. Готовність допомагати поліції задля покращення безпеки в місці проживання (у % до відповідей)

Варто зазначити, що **чоловіки більшою мірою готові допомагати поліції в будь-якій ситуації** (49,2 %), ніж жінки (39,9 %). Водночас **жінки більш активні в конкретних видах допомоги**: виступити свідком (жінки – 13,9 %, чоловіки – 7,3 %); повідомити про злочин (жінки – 21,1 %, чоловіки – 14,7 %); повідомити про злочин, що готується (жінки – 18,4 %, чоловіки – 13,6 %). Також жінки більшою мірою готові надати допомогу, якщо це стосується особисто їх та їхніх близьких (36,3 %), ніж чоловіки (23,7 %).

Щодо віку, то люди старше 60 років не хочуть допомагати поліції зовсім (25,6 %) більше, ніж люди іншої вікових груп (13,5 %). У будь-якій ситуації готові допомагати найбільше люди віком 45-60 років – 49 %, найменше – люди похилого віку (38 %).

Обізнаність жителів району про поліцію

Більшість місцевих жителів **не знають ані дільничного інспектора (71,2 %), ані начальника поліції в районі (76,2 %)** (табл. 1). Знає і по імені, і в обличчя дільничного майже кожен сьомий житель району (14,8 %), а кожен восьмий – начальника поліції (12,5 %).

Гендерної розбіжності в обізнаності про працівників поліції дослідження не виявило. Вікова різниця спостерігається переважно стосовно людей похилого віку. Люди старше 60 років більшою мірою не знайомі ані з дільничним (78,5 %), ані з начальником поліції (80,2 %), ніж молоді люди віком 18-29 років (62,5 % не знайомі з дільничним, 67,2 % - з начальником).

Табл. 1. Обізнаність громадян щодо дільничного інспектора та начальника поліції в районі (у % до тих, хто відповів)

	Так, знаю в обличчя і по імені	Так, знаю в обличчя	Так, знаю, тільки по імені	Не знаю
Дільничний інспектор	14,8	8,5	5,5	71,2
Начальник поліції в районі	12,5	4,5	6,8	76,2

Дослідження показало, що **обізнаність громадян щодо розташування місця роботи поліції значно більша** (табл. 2). Так, знають точно, де знаходиться районний відділ поліції 51 % опитаних, знають приблизно – ще 22,8 %. 39,3 % жителів приблизно орієнтуються, де розташований службовий кабінет дільничного інспектора поліції.

Табл. 2. Обізнаність громадян щодо розташування районного відділу поліції та службового кабінету дільничного інспектора поліції (у % до тих, хто відповів)

	Знаю точно	Знаю приблизно	Не знаю	Важко відповісти
Розташування районного відділу поліції	51	22,8	23,8	2,4
Розташування службового кабінету дільничного інспектора поліції	25	14,3	56,3	4,4

Контактування населення і поліції

Одним із завдань дослідження було виявити основні причини контактів поліції з населенням, а також думку громадян щодо того, за яких обставин вони могли б самі звернутися до поліції.

Виявилося, що у **69,5 % випадків контактів за останні 12 місяців у опитаних не було** (табл. 3). Серед тих, хто стикався з поліцією, частіше за все причиною називали «інше», уточнюючи, що це був **побутовий конфлікт** з близькими або сусідами (10,8 % відповідей); **зупинення поліцією на вулиці** з якоюсь метою (перевірка документів, поставити запитання) (5,8 %); **необхідність повідомити про злочин** (4,5 %).

Водночас можливі причини контактів з поліцейськими були названі зовсім інші. Так, передусім мешканці району звернулися б до поліції у разі, якби вони або їхні родичі або знайомі **стали жертвою злочину** (83,8 % відповідей); через необхідність **оформити документи** (40,4 %); якщо стануть **учасником або свідком дорожньо-транспортної події** (39,1 %) або стануть **свідком правопорушення або злочину** (36,6 %).

Варто зазначити, що лише в 4,8 % відповідей громадяни хотіли б обговорити безпеку населеного пункту, у якому проживають. Ще менше вони б шукали можливості включитися в забезпечення безпеки свого місця проживання (3 %).

Табл. 3. Причини реальних і можливих контактів з поліцією (у % до відповідей)

З яких причин ви контактували з поліцією протягом останніх 12 місяців?	%	%	З яких причин ви могли б звернутися до поліції?
Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину	1	83,8	Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину
Через необхідність оформити документи	3,3	40,4	Через необхідність оформити документи
Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію	1,3	39,1	Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію
Ви стали свідком правопорушення або злочину	6	36,6	Ви стали свідком правопорушення або злочину
Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги	0,5	32,1	Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги
Ви хотіли повідомити про злочин	4,5	33,3	Ви хотіли повідомити про злочин
Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію	1,3	22,7	Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію
Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)	0,3	25,8	Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)
Ви хотіли попросити допомоги або поради	2	5,8	Ви хотіли попросити допомоги або поради
Ви обговорювали безпеку вашого населеного пункту	1,8	4,8	Ви хотіли обговорити безпеку вашого населеного пункту
Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району	0,3	3	Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району
Ви просто хотіли поговорити	0,3	1,8	Ви просто хотіли поговорити
Інша причина	10,8	2	Інша причина
Поліція зупинила вас на вулиці з якоюсь метою (перевірка документів, поставити запитання)	5,8		
До Вас додому приходили працівники поліції, які проводили розслідування	3,5		
Вас запрошували в поліцію, де проводилося якесь розслідування	0,8		
Жодних контактів не було	69,5		

Метою дослідження було також виявити, наскільки місцеві жителі загалом обізнані щодо зустрічей поліції з населенням, під час яких можна обговорити певні питання, зокрема пов'язані з безпекою. На жаль, **про такі зустрічі не знають 78,5 % опитаних** (рис. 6). Кожен десятий відповів, що такі зібрання відбуваються залежно від обставин. 5 % респондентів вказали частоту зустрічей 1 раз у квартал.

Рис. 6. Частота проведення зустрічей населення та поліції за місцем проживання (у % до тих, хто відповів)

Важливо, що необізнаність про зустрічі не означає байдужість до таких заходів. Так, лише 15,3 % опитаних вважають, що такі зустрічі не потрібні (рис. 7). Інші зазначили, що їх необхідно проводити з певною періодичністю. **38,5 % вказали, що оптимальна частота – 1 раз на квартал**, 20,3 % – 1 раз на місяць, 15,5 % – залежно від обставин.

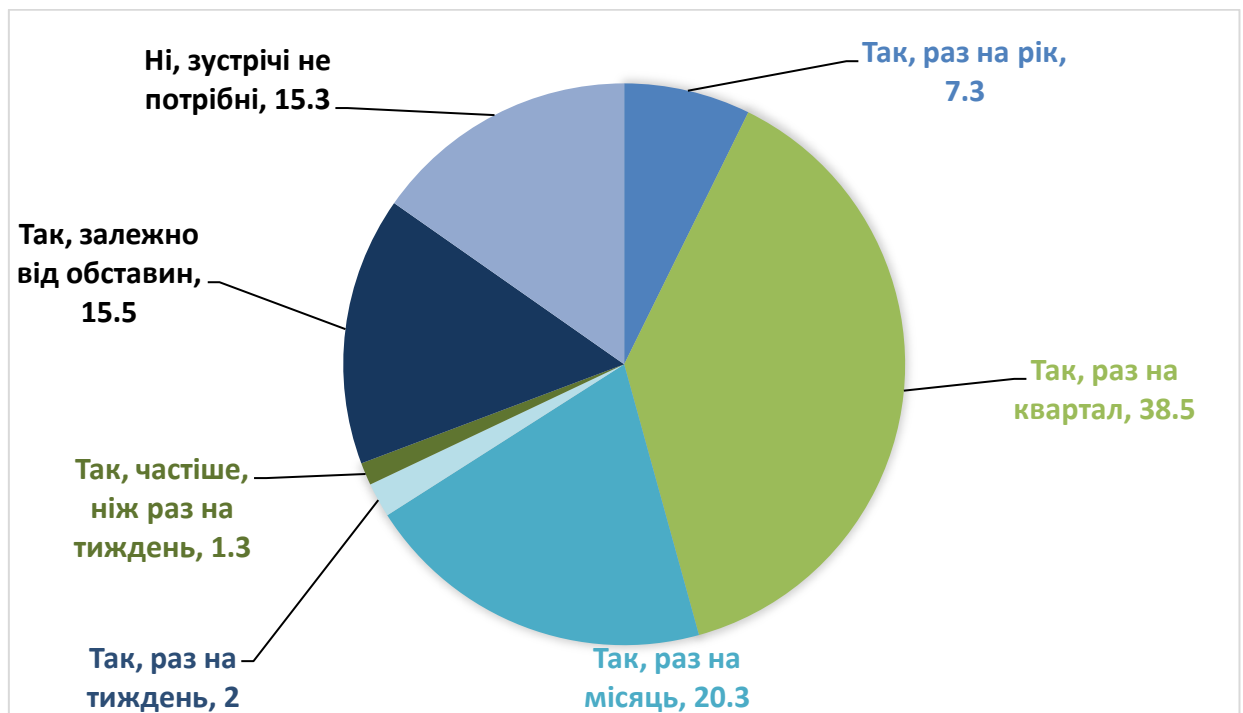

Рис. 7. Думка населення щодо необхідності проведення зустрічей із поліцією (у % до тих, хто відповів)

Однак зустрічі стоять лише на третьому місці серед найбільш зручних способів контактування з поліцією (11,5 % відповідей). Найбільше відповідей громадян – за **спілкування по телефону** (77,5 %). Далі, зі значним відривом, знаходиться особистий прийом – 29,8 %. У 9 % випадків опитані зазначали, що зовсім не хотіли б контактувати з поліцією.

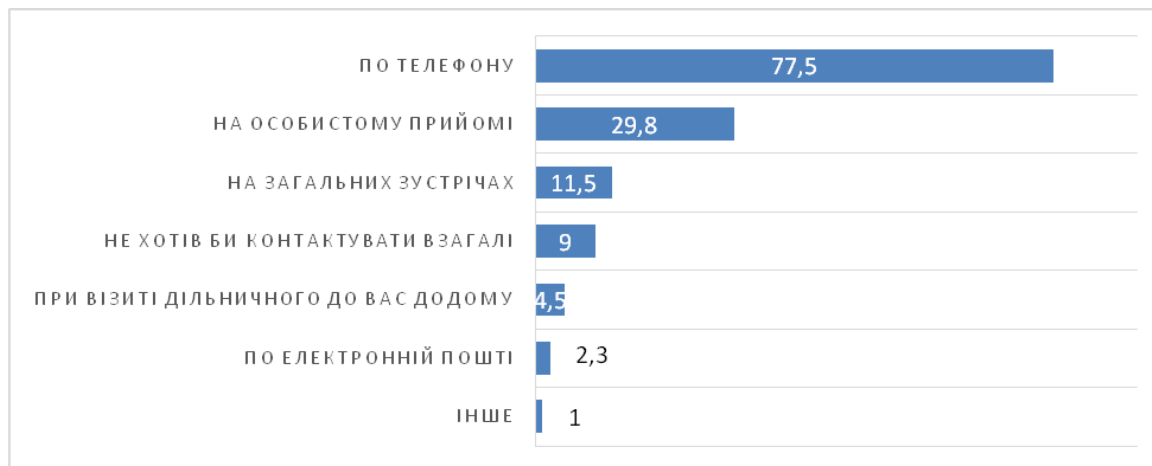

Рис. 8. Найбільш зручні способи контактування з поліцією (у % до відповідей)

Щодо соціально-демографічних характеристик опитаних, слід зазначити таку різницю між різними групами в бажанні контактувати з поліцією:

Чоловіки дещо більше не хочуть спілкуватися із поліцією зовсім (13 %), ніж жінки (5,8 %).

Жінки більшою мірою віддають перевагу особистому прийому (35,9 %), ніж чоловіки (22,5 %).

Жителі з початковою та неповною середньою освітою меншою мірою воліють контактувати з поліцією, ніж решта. Майже третина не хотіла б спілкуватися зовсім (28,6 %).

Молоді люди (18-29 років) більшою мірою хочуть спілкуватися з поліцейськими телефоном (85,9 %), ніж люди старшого віку (45-60 років) (77,9 %) та похилого віку (60 років і більше) (69,4 %).

Люди старшого (26 %) та похилого віку (38 %) охочіше вибирають особистий прийом з поліцейськими, ніж молодь (23,4 %).

Люди похилого віку дещо більше не хочуть спілкуватися з поліцією взагалі (12,4 %), ніж всі інші вікові групи (7,6 %).

До основних тем, які б громадяни хотіли обговорювати з поліцейськими належать **обмін інформацією** (78,1 % відповідей) та **реагування поліції на повідомлення** (51,3 %) (рис. 9). Також більше ніж у половині відповідей мешканці району вказували **тему безпеки**, зокрема спільні дії щодо її забезпечення (36,2 %) та ключові загрози безпеки в населеному пункті (36,7 %).

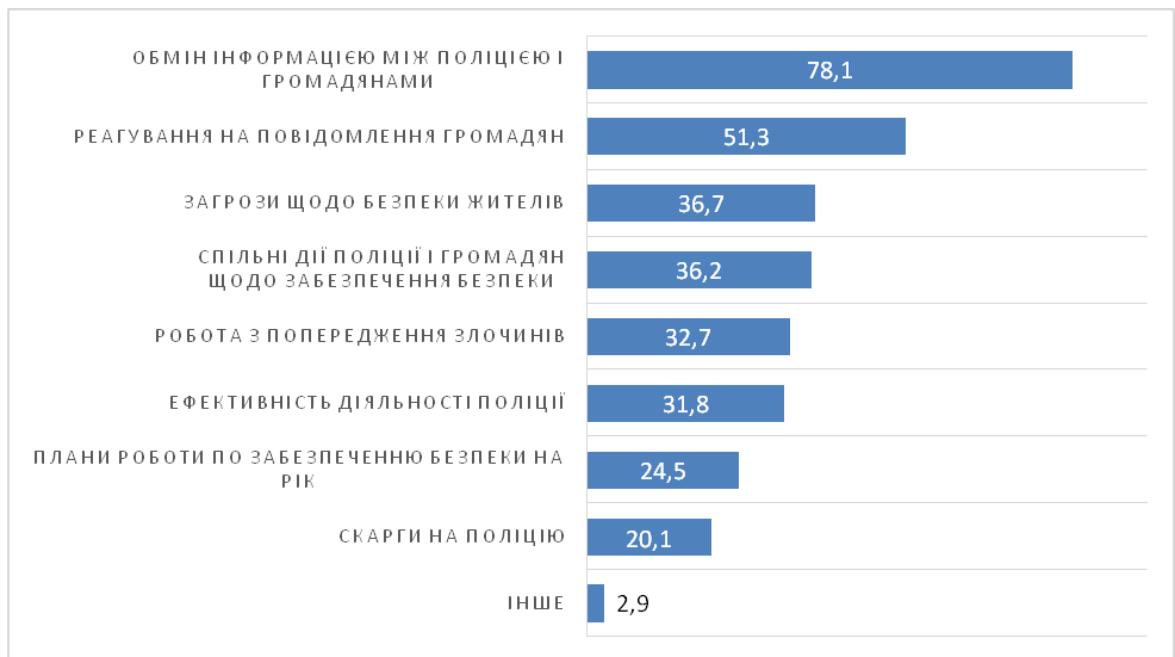

Рис. 9. Найбільш актуальні теми для обговорення на зустрічах населення і поліції (у % до відповідей)

1.2. АУДИТ БЕЗПЕКИ

СОЛІДАРНІСТЬ

Ступінь солідарності в громаді учасниками дискусії оцінюється як невисокий. Для переважної більшості основним близьким колом спілкування є родичі та люди зі спільними інтересами. Майже ніхто не знає своїх сусідів (незалежно від району міста чи типу забудови – приватний сектор чи багатоквартирні будинки). Відсутність близького контакту й а особистих стосунків з сусідами не виключає мінімальної комунікації між ними:

«Лица знакомые: здравствуйте, до свидания из чувства вежливости и тактичности».

Стосунки з сусідами під час обговорення фокус-групи переважною більшістю її учасників характеризувалися як «нейтральні».

За умов спільної діяльності (наприклад, організація толоки або вирішення комунальних питань, як-от встановлення лічильників в рамках діяльності ОСББ), ступінь сусідської солідарності підвищується, проте комунікація майже не виходить за межі вирішення побутових проблем. Проте досвід однієї з учасниць ФГ свідчить про те, що період декретної відпустки та спільних прогулянок з дітьми значно вплинув на зближення з сусідами та мешканцями її та сусіднього багатоквартирного дому (п'ятиповерхівки).

«У меня так получилось, что это площадка за домом. Мы сдружились, сейчас ребёнку уже 10 лет, но мы продолжаем общаться. С детьми уже не нужно гулять, они гуляют сами, но мы продолжаем общаться помимо детей. Ездим отдыхать, можем вечером чай пить за домом или лепить пельмени у кого-то дома».

Не менш важливим фактором підвищення солідарності є вирішення спільних проблем. Під час дискусії було згадано два приклади: спільна турбота про безпритульних тварин і подолання наслідків забудови прибудинкової території. У таких випадках солідаризація найчастіше відбувається на ґрунті конфлікту інтересів, об'єднання «проти іншої групи людей».

«Соседи есть по интересам. Мы благосклонно относимся к животным. Мы их кормим, лечим, а большинство к ним относится враждебно».

«Я многих из нашего дома не знаю. Кто-то переселенцы, кто-то просто уехал. Выходит из нашего дома – здороваюсь, но эта проблема нас начала объединять».

Проте варто зазначити, що учасники ФГ наводили приклади невеликих і ситуативних об'єднань сусідів, які обмежуються спільним проведенням вільного часу або вирішенням певної локальної задачі.

Особливе місце в контексті формування солідарності громади Слов'янська посідають події 2014 року, коли учасники дискусії були вимушені переоцінити та переглянути, зокрема, ступінь і близькість родинних/дружніх стосунків і суб'єктів взаємодопомоги. Внаслідок цього традиційне розуміння солідарності, яке природно притаманне будь-яким родинним чи дружнім стосункам, трансформувалося в бік діяльнісного розуміння цього феномену, коли ступінь родинних зв'язків відходить на другий план, а значення набувають вчинки людей і наслідки їхніх дій.

«Война расставила всё по своим полочкам. Многие показали свои лица: кто из родственников мог помочь и не хотел, а кто – совершенно чужой человек – мог помочь. Те, на кого совершенно не рассчитывали проявили какую-то активность, а те, кто должен был по зову своей крови это делать – нет. Такое тоже бывало».

На рівень солідарності громади Слов'янська продовжують впливати ідеологічні розбіжності. Попри досвід військових дій, у місті залишилася значна частина «проросійськи» налаштованого населення, яка, на думку учасників ФГ, складає більше половини населення

міста та представлена здебільшого людьми середнього та похилого віку. Під час дискусії не вдалося визначити, яким є рівень згуртованості цієї частини міського населення, але було зазначено, що солідарність «проукраїнськи» налаштованого населення значно вища і підсилюється завдяки активній молоді. Учасники з надією та схваленням зазначають, що діти та молодь Слов'янська дуже відрізняються, бо дорослішають в інших умовах: для них вишиванка, гімн і прапор України є важливою частиною соціокультурного контексту.

1.3. ПРОБЛЕМИ

Ключовою проблемою Слов'янська учасники ФГ вважають **проблему водопостачання та водовідведення**, що здійснюється за графіком, якого не завжди дотримуються. У центральних районах міста проблема посилюється зношеністю/застарілістю комунікацій і недостатнім тиском у системі водопостачання, що призводить до майже повної відсутності води на верхніх поверхах.

Серйозною проблемою також вважається **відсутність освітлення в місті**, що суттєво впливає на відчуття безпеки, особливо в районах, які не є центральними. У приватному секторі ця проблема відчувається особливо гостро. Відсутність освітлення викликає значне занепокоєння переважної більшості учасників ФГ, але конкретних прикладів і причин цього не було наведено, проте було зазначено, що після 22:00 краще на вулицю не виходити, а за необхідності робити це не поодиночці. У цьому ж контексті згадувалися безлюдні місця, які викликають страх, але конкретних прикладів небезпечних ситуацій не було згадано.

До **небезпечних місць** було віднесено **район залізничного вокзалу**, але було зазначено, що ситуація за останні роки змінилася на краще. Основну небезпеку цього району учасники ФГ пов'язували з місцями компактного проживання ромського населення, яке, на їх думку, займається вирощуванням, виготовленням і реалізацією наркотиків.

Відсутність стратегії щодо вирішення **проблеми з безпритульними тваринами** призвела до її загострення: збільшилась кількість безпритульних собак, які нападають зграями на людей. Жоден із учасників ФГ не має подібного досвіду, але наводилися приклади подібних випадків з їх близького оточення.

«Это большая проблема, особенно для маленьких детей, их всегда нужно водить за руку».

«У нас сотрудницу покусали, проходила медосмотр. Шла на работу и в центре, возле женской консультации, покусали».

Вирішення проблеми безпритульних тварин очікується завдяки реалізації грантового проекту щодо створення центру поведження на півтори сотні тварин.

Відсутність перспектив працевлаштування, брак робочих місць, закриття деяких буюджетних установ і скорочення також було віднесено до проблем міста, як і загальне зниження рівня життя та бідність.

Розпивання алкогольних напоїв у дворах житлових будинків як таке не сприймається учасниками ФГ як значна проблема, але наслідки цього – п'яні компанії, бійки, нецензурна лексика, гучні розмови чи бешкет ввечері чи зранку, порушення норм громадського порядку сприймаються вже як проблема. Під час дискусії було зазначено, що ключовим фактором, що впливає на загострення цієї проблеми є бездіяльність правоохоронних органів або відсутність у них важелів впливу на ситуацію. Проблеми з поведінкою нетверезих компаній виникають як у районах санкціонованого (легального) продажу алкоголю, так і навколо точок реалізації самогону. Основні побоювання учасників фокус-групи пов'язані з агресією, яка є результатом вживання алкоголю та призводить до певних правопорушень. **Вживання наркотиків** і наркоманія теж згадувалися як проблема, але переважна більшість учасників ФГ більш толерує це, бо вважає менш небезпечними наслідки та поведінку споживачів наркотиків, ніж наслідки та поведінку в стані алкогольного сп'яніння. Певні побоювання та занепокоєння викликають використані шприци та порушення санітарних норм у під'їздах і на прибудинкових територіях.

З огляду на збільшення кількості населення через ВПЛ, на думку учасників ФГ, суттєво збільшилося **навантаження на державні установи**, що призвело до збільшення черг та ускладнень з отриманням довідок, паспортів тощо.

«У нас очень много детей-переселенцев. Проблема с дошкольными учреждениями. Вот в центре, где хотят жить переселенцы, очень переполнены детские сады, до 140%».

«В паспортном столе всегда очереди. Они стали намного больше. Хорошо, что они в субботу работают, а я – нет. Смогла прийти в 6 утра».

Дорожна інфраструктура була не готова до різкого збільшення кількості автомобілів у Слов'янську, що, на думку учасників ФГ, призвело до появи заторів на основних транспортних розв'язках і до помітних проблем з паркуванням, як на проїжджих частинах, тротуарах у центрі міста, так і в дворах житлових будинків. Декілька учасників ФГ зазначили, що культура водіння місцевих жителів і переселенців суттєво відрізняється, тому виникають не лише ускладнення руху, а й відчуття небезпеки для водіїв і пішоходів. Під час обговорення цього питання чітко

пролунало невдоволення «донецькими», які нехтують правилами дорожнього руху, паркуються де заманеться та взагалі поводяться на дорогах дуже «нахабно».

«Они ставят машины везде – это просто жас! Клумба, не клумба, поставил и всё!»

«Хамство просто на дороге со стороны дончан. Неразъезды, непонимание, маты в след непонятки на дорогах. Просто могут остановиться на дороге – поговорить, а то, что и там и там машины стоят – никого не интересует. Я несколько лет назад такое в Донецке только видела».

Протягом останніх років, на думку учасників ФГ, суттєво збільшилась **кількість безпритульних і жебраків у центральних районах міста**. Цей процес було пов'язано з активізацією вимушеного переселення людей до Слов'янська з різних районів Донецької та Луганської областей. Негативними проявами поведінки безпритульних є використання для проведення часу та ночівлі лавок та інших місць у парках і скверах міста, а також гучне збирання вторинної сировини рано вранці.

«Я вот шла, а они на всех лавочках расположились. Что касается попрошайек, то у каждого супермаркета их целая шеренга. Недавно особенно поразил молодой такой, руки-ноги есть, целые, а он стоит, просит».

«Что делают эти бомжи: в 4-5 утра достают из мусорки банки, бутылки и начинают их мять. Звук просто прекрасный! Потом эти же бутылки, потарахтели».

Попри артикуляцію наявності відмінностей між місцевими мешканцями та переселенцями: «Мы из Донецкой области, а не из Донецка», яка не викликала заперечень з боку учасників ФГ, було зазначено, що ВПЛ не розглядаються як проблема, а інтеграція у місцеву громаду залежить від їх включення у трудовий, економічний і побутовий простір Слов'янська. На відміну від місцевої громади, у державних і фінансових установах ставлення до переселенців менш лояльне, а інколи й здирливе.

«Место, где к переселенцам явно предвзятое отношение – это Ощадбанк. Стоишь в очереди и наблюдаешь эту картину. Ни для кого не секрет, что многие переселенцы приезжают, чтобы получить эти деньги. Это уже субъективно должны или нет, но они это делают. В Ощадбанке им явно навязывают те услуги, которые необязательны».

Обязательно какую-то страховку, а если человек отказывается, то возникают какие-то проблемы, карточка заблокирована. В общем, это явно».

Існує й протилежна думка, яку було озвучено лише одним з учасників ФГ, і яка не знайшла підтримки в інших, а саме – про відсутність інтеграції переселенців до громади та їхнє вороже ставлення до місцевого населення.

«Они (переселенці) вообще враждебно к Славянску относятся».

На думку всіх учасників дискусії, попри **збільшення дрібних злочинів** («просто сбивают с ног и бьют ногами, снимают шапки, сумки, золотые украшения»), яке пов'язують з погіршенням соціально-економічних умов, Слов'янськ вважається безпечним містом, і кожен з них відчуває себе в безпеці. Ключовим для відчуття безпеки є рубіж 22-гої години, після настання якої на вулиці краще знаходитися в супроводі когось, особливо жінкам.

Відчуття безпеки насамперед рефлексується порівняно з ситуацією 2014 року (військовими діями в місті та навколо нього).

1.4. РЕСУРСИ У ВИПАДКУ НЕБЕЗПЕКИ

Оперативність і якість реагування пожежних, поліції та медиків оцінювалась позитивно та не викликала суттєвих зауважень. Проте було зазначено, що в місті відсутні протипожежне обладнання й аптечка для загального користування. Наявність чогось подібного, на думку присутніх, можлива в державних установах, але впевненості щодо цього не було. Треба зазначити, що учасники ФГ не мають суттєвого досвіду у викликанні поліції, і навіть під час обговорення цього питання замислюються над тим, чим саме їм може допомогти поліція у разі небезпеки. Дискусія на цю тему розгортається таким чином, що учасники самі доходять висновку, що поліція не має важелів впливати на неправомірні ситуації та «нічого не зробить».

Одним із наслідків військових дій у місті 2014 року стало розуміння необхідності прибирання й облаштування підвалів у багатоквартирних будинках, що й було зроблено за ініціативи їхніх мешканців і їхніми ж силами. На випадок небезпеки підвали як потенційні сховища, за твердженням присутніх, підтримуються й зараз.

«Всё делали только сами жители. Не было же оповещения, что всё начнётся в 4 часа, по факту, когда всё началось, проще же спуститься в подвал, чем добежать до бомбоубежища. Не успеваешь добежать».

Окремо було зазначено, що спеціалізовані сховища довго перебували в занедбаному стані, а ті, що, збереглися з радянських часів приводили до ладу, і люди знали про їх існування, але їх було використано в 2014 році бойовиками для власних потреб.

«В убежище в больнице у них была лежка. Они там хранили продукты, медикаменты, припасы. В роддоме у них тоже было. Убрали всех больных, весь персонал. Все они там были, козу там держали, и была у них там весёлая жизнь».

Учасники ФГ зазначили, що камери відео-спостереження в Слов'янську встановлюються з приватної ініціативи з міркувань безпеки, а офіційно камери встановлено лише на центральній площі та в парку відпочинку біля спортивного майданчику. Пояснити логіку саме такого розташування камер учасники ФГ не змогли, а лише припустили, що це може бути пов'язано з протидією вандалізму.

Найбільшою проблемою в контексті надзвичайних ситуацій і загроз безпеці, на думку всіх учасників групи, є повна відсутність інформації щодо засобів протидії та порятунку. Єдиним джерелом інформації є написи на стінах щодо сховищ, які було зроблено самими мешканцями під час подій 2014 року. Решта питань щодо безпеки та поведінки в надзвичайних ситуаціях вирішується на індивідуальному рівні.

До речі, важливе значення стаціонарного телефону та радіоточки було оцінено в умовах відсутності будь-якого зв'язку в 2014 році.

1.5. ІНФРАСТРУКТУРА

Учасники ФГ наголосили, що протягом останніх років проблему зі сполученням з іншими населеними пунктами регіону та країни вирішено. Збільшення населення міста, необхідність активного пересування призвели до збільшення кількості автобусів і маршруток в усіх напрямках.

Щодо міського транспорту було зазначено, що до 22:00 проблем у пересуванні містом немає, але переважна більшість рухомого складу громадського транспорту – маршрутки, які не забезпечують потреб у перевезенні пільгових пасажирів у повному обсязі, тому було запропоновано розвивати громадський електротранспорт, збільшуючи кількість тролейбусних маршрутів.

Респонденти зазначили, що якість дорожнього покриття задовільна, але занепокоєння викликає відсутність і низька якість розмітки. Проблема з дорожніми знаками поступово

вирішується, що призводить до поліпшення якості руху. Невирішеною залишається відсутність освітлення проїжджих частин, а за його наявності занепокоєння викликає недостатня яскравість, що сприймається як загроза безпеці руху, а не засіб її підвищення.

Учасники ФГ не вважають, що в місті є якісь промислові об'єкти, які можна вважати небезпечними, бо все виробництво давно зупинено, а техногенною проблемою є так зване «Мертве море» – місце зберігання відходів хімічного виробництва. Відсутність активної роботи хімічних виробництв і поповнення цього сховища не зменшують його небезпечності. Втім, не всі присутні знали про його існування та точне місцезнаходження.

«Это большой котлован, старые химикаты складировались. Когда-то техника туда заезжала, прям набирали эту массу и делали потом из неё мыло. Опасно, что химия попадает в воду, землю...»

Джерелом потенційної небезпеки також вважаються недобудови, які жодним чином не охороняються і стають місцем ігор дітей і дозвілля молоді. Вирішення цієї проблеми ускладнюється відсутністю ініціатива з боку власників та неможливістю відчуження цих об'єктів.

До речі, якість дозвілля дітей і молоді не вважається проблемною сферою, яка потребує певної уваги. Учасники вважають, що «хто хоче – той знайде, чим зайнятися».

1.6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

Військові дії, що відбувалися в Слов'янську навесні – на початку літа 2014 року, на думку присутніх, не лише яскраво продемонстрували політико-ідеологічні вподобання громади, але й нездатність влади організувати ефективну роботу в надзвичайних умовах і централізовано евакуювати населення. Переважна більшість дій, що могли мінімізувати наслідки військових дій у місті була реалізовано стихійно або за ініціативи місцевих жителів і благодійних організацій.

Однією з форм організованої евакуації населення було надання автобусів для виїзду «на Росію», які від'їжджали з певного місця, про що завдяки оголошенням було повідомлено жителів Слов'янська.

«Отправляли кого-то на Россию. Возле сельхозтехникума собирались женщины и дети».

«Висело объявление: желающие покинуть город, на Крым, тогда-то тогда-то. В таких масштабах и кто организовывала, я не знаю».

Протилежним напрямом евакуації та суб'єктом допомоги стали релігійні організації (церква «Блага вість» та інші), які вивозили бажаючих на територію України та надавали іншу допомогу, як у Слов'янську, так і за його межами, використовуючи потенціал та зв'язки певної релігійної спільноти.

«У меня сотрудница одна была в отчаянии, под окнами стали строить блок-пост. Она позвонила, и одну с двумя детьми, без мужа, её отправили то ли в Черкассы, то ли я не знаю что. Просто люди оставили свою квартиру им, может она временно пустая была, оставили квартиру с продуктами, со всем на первое время».

Присутні зазначили, що під час активних бойових дій у Слов'янську отримати допомогу можна було лише в форматі «люди-людям», деякі благодійні та волонтерські організації знаходилися у Святогірську, а міжнародні організації активно включилися в процес лише після визволення міста. Одна з учасниць ФГ пригадала про присутність ОБСЄ з перших днів конфлікту, але висловила сумніви щодо активності цієї організації. Інші присутні згадували про Червоний Хрест, діяльність якого тривала на момент проведення фокус-групи.

Про централізовану евакуацію згадували лише в контексті ситуації з психоневрологічною лікарнею, пацієнтів якої частково було вивезено на територію України, а частково використано бойовиками на блокпостах як «живі щити».

«Стоит с иконкой в руках богобоязненное и больное, а они им и прикрывались».

Дошкільні й інші навчальні заклади продовжували працювати навіть під час обстрілів через відсутність наказів щодо припинення роботи.

«Идёшь на работу, а там звонят и говорят: заберите ребёнка, потому что обстрел пошёл. Были случаи, когда приходилось забирать ребёнка из подвала».

«Нам Донецк говорил: выходите на работу. Они вообще не понимали, что происходит. Они требовали, чтобы мы им отчёты присылали и не верили в то, что нас обстреливают».

«Многие организации, если говорит про бюджет, работали до последнего – до тех пор, пока казначейство не перестало проводить платежи».

Одним із наслідків подій весни 2014 року стала актуалізація засобів дротової комунікації: стаціонарних телефонів і радіоточки.

«Почему мы все держим стационарный телефон? Потому что работал только он. У нас в доме осталось стационарное радио».

«Таксофоны, оказывается, есть на улицах! А если нет электричества, то ты такой телефон не зарядишь».

1.7. ВРАЗЛИВІ КАТЕГОРІЇ

На думку присутніх, найбільш вразливими є люди похилого віку та люди з інвалідністю, адже в разі виникнення надзвичайної ситуації вони потребують сторонньої допомоги, яка не завжди доступна. Учасниці ФГ зазначили, що діти принаймні можуть розраховувати на допомогу батьків або інших дорослих, а от вірогідність того, що люди з інвалідністю чи люди похилого віку залишаться з будь-якими проблемами сам на сам значно вища. Також було зазначено, що в умовах війни Росії з Україною люди старшого віку знаходяться у важкому психологічному стані: вони розгублені, не можуть прийняти того, що відбувається і потребують не лише підтримки, а й захисту, зокрема інформаційного.

1.8. СТОСУНКИ З ВІЙСЬКОВИМИ

У Слов'янську розташовано дві військові частини: Національна гвардія та Збройні сили. Присутність обох частин оцінюється як фактор стабілізації, що позитивно впливає на безпеку в місті та її відчуття жителями.

Особовий склад частини НГ тривалий час брав активну участь у патрулюванні міста, а також у культурно-масових і національно-патріотичних заходах, що позитивно вплинуло на сприйняття цього підрозділу.

Військова частина, яка входить до складу ЗСУ, сприймається не так позитивно, що, з одного боку, є результатом майже повної відсутності комунікації з місцевою громадою й адміністрацією міста, а з іншого – територією дислокації. Особовий склад військової частини розквартировано на території Славкурорту, що призвело до змін рекреаційного потенціалу місцевості. Учасники ФГ висловили побажання, щоб для ЗСУ було знайдено інше місце розташування, а курорт зміг запрацювати як і раніше.

Проте жодних згадок про конфлікти з військовими з ЗСУ чи НГ не було, а ставлення до них серед учасників ФГ цілком позитивне.

Блокпости в Слов'янську, за твердженням присутніх, відсутні з моменту його визволення, а ті, що знаходяться за межами міста сприймаються як елемент місцевої повсякденності та не створюють значних ускладнень під час пересувань шляхами району.

За останні роки суб'єктивне відчуття безпеки учасниками ФГ суттєво посилюється. Насамперед це пов'язано з завершенням активної фази збройного конфлікту в місті на початку літа 2014 року. Безпекові проблеми вже перенесено в більш побутову площину (регулярне водопостачання та водовідведення, вуличне освітлення та безпека дорожнього руху).

ПЛАН ДІЙ З ПОСИЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ м. СЛОВ'ЯНСЬКА

НАПРЯМ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА ДОРОГАХ

Мета: посилення безпеки на дорогах, зменшення кількості ДТП в районі, зменшення кількості ДТП за участі дітей.

Заходи:

- Аудит переходів і нанесення розмітки пішохідних переходів на проїжджій частині дороги;
- Аудит найбільш небезпечних місць і поступова відбудова тротуарів, встановлення лежачих поліцейських біля людних місць і дитячих установ;
- Аудит місць за найжвавішим автомобільним рухом, найнебезпечніших ділянок дороги та встановлення нових дорожніх знаків;
- Встановлення відеонагляду в місцях найжвавішого трафіку;
- Забезпечення дітей міста світловідбиваючими стрічками для покращення видимості їх на дорогах;
- Аудит маршрутів руху та створення ділянок для безпечного руху пішоходів і велосипедистів.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти, представники дорожнього господарства.

Необхідні ресурси: бюджет міста, грантова допомога.

Очікувані результати: зменшення кількості ДТП в районі, зменшення кількості постраждалих, посилення відчуття безпеки в мешканців району, зростання правослукхняної поведінки, залучення мешканців району до забезпечення безпеки руху.

НАПРЯМ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСОБИСТОГО МАЙНА

Мета: посилення захисту майна, зменшення кількості крадіжок.

Заходи:

- Проведення аудиту безпеки особистих помешкань і надання рекомендацій щодо поліпшення безпеки;
- Запуск програми маркування майна;
- Встановлення камер відеонагляду для моніторингу відділом поліції;
- Встановлення домовленостей між сусідами щодо нагляду за майном;
- Створення карти залишених будівель і програми моніторингу їх збереження;
- Покращання освітлення в районі.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти, місцевий бізнес, жителі.

Необхідні ресурси: бюджет міста, грантова допомога, краудфандинг (фінансування громадою).

Очікувані результати:

- Зменшення випадків крадіжок і псування майна;
- Зростання відповідальності громадян за захист свого майна;
- Збільшення позитивних контактів поліції та населення;
- Збільшення відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 3. ВУЛИЧНА БЕЗПЕКА. АЛКОГОЛЬ/НАРКОТИКИ

Мета: зменшення випадків публічного вживання алкогольних напоїв, тютюну та наркотичних речовин, зменшення випадків хуліганства та вандалізму.

Заходи:

- Обговорення місцевих правил торгівлі спиртним (продаж неповнолітнім, військовим, під час масових заходів та у вечірній час);
- Створення нових майданчиків для дозвілля молоді (спортивних, творчих);

- Розміщення табличок з нагадуванням про заборону вживання алкоголю та відповідальність за її порушення;
- Створення місцевих сервісів для допомоги алко- та наркозалежним;
- Створення гарячої лінії в поліції для повідомлень про порушення громадського порядку;
- Проведення роз'яснювальних заходів щодо шкоди вживання алкоголю та тютюну;
- Залучення сервісних НДО до міських програм інформування, попередження та зменшення шкоди.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти, НДО, жителі.

Ресурси: Бюджет міста, грантова допомога

Очікувані результати:

- Покращення безпеки під час масових заходів у районі завдяки спільним зусиллям поліції та громади;
- Зменшення місць, де відкрито вживаються алкогольні напої;
- Зменшення толерантності до вживання алкогольних напоїв у публічних місцях;
- Зменшення випадків вандалізму, скарг на вживання алкогольних напоїв у громадських місцях;
- Покращання відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 4. ВОДОПОСТАЧАННЯ

(Обговорення: за результатами обговорення на засіданні робочої групи з громадської безпеки 07.09.2018 прийнято рішення про включення питання забезпечення міста водою до плану безпеки)

Мета: стале забезпечення мешканців міста водою.

Партнери: місцева влада, громадські активісти.

Необхідні ресурси: бюджет міста, державні програми, грантова допомога.

2. ВЕЛИКОНОВОСІЛКІВСЬКИЙ РАЙОН

Великоновосілківський район розташований у південно-західній частині Донецькій області. Населення району становило 41 073 осіб на 01.08.2013, але ці дані змінились після початку бойових дій на Донбасі: люди як переїжджали як до району, так і залишали його. Особливістю району є те, що він є найбільшим районом Донецької області та межує з найбільш небезпечними Мар'їнським і Волноваським районами Донецької області, де відбуваються регулярні бойові дії та обстріли. Район переважно сільськогосподарський, населення доволі рівномірно розподілене по території. Адміністративно-територіально район поділяється на 1 селищну раду та 16 сільських рад, які об'єднують 67 населених пунктів і підпорядковані Великоновосілківській районній раді. Адміністративний центр — селище міського типу Велика Новосілка.

2.1 РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Відчуття безпеки мешканців району

Більшість опитаних мешканців району вважають, що за останні 12 місяців **стало певною мірою безпечніше** (56,5 % респондентів) (рис. 10). Лише 13,7 % громадян зазначили, що стало взагалі або трохи небезпечніше. Водночас значна кількість опитаних завагалась із відповіддю на це запитання (39,8 %).

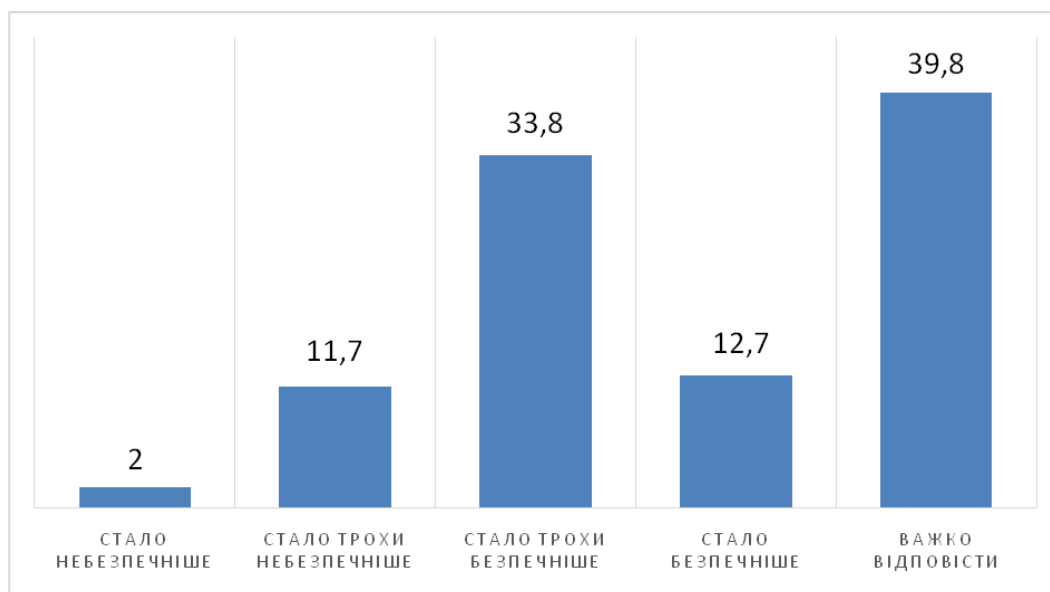

Рис. 10. Оцінка зміни рівня безпеки за останні 12 місяців (у % до тих, хто відповів)

Серед відповідей на запитання, чого найбільше побоюються опитані, частіше за все називалися **крадіжка з будинку** (41,0 % відповідей), **активізація бойових дій** поблизу місця проживання (35,5 %). Значну кількість жителів району також тривожать доступність алкоголю (31,0 %) та п'яні компанії (35,2 %) (рис. 11).

Слід зазначити, що майже кожен п'ятий опитаний вказав на те, що побоюється порушень правил дорожнього руху, які стаються (19,0 %). Також значною загрозою безпеці жителів названо проблеми з електропостачанням (20 %).

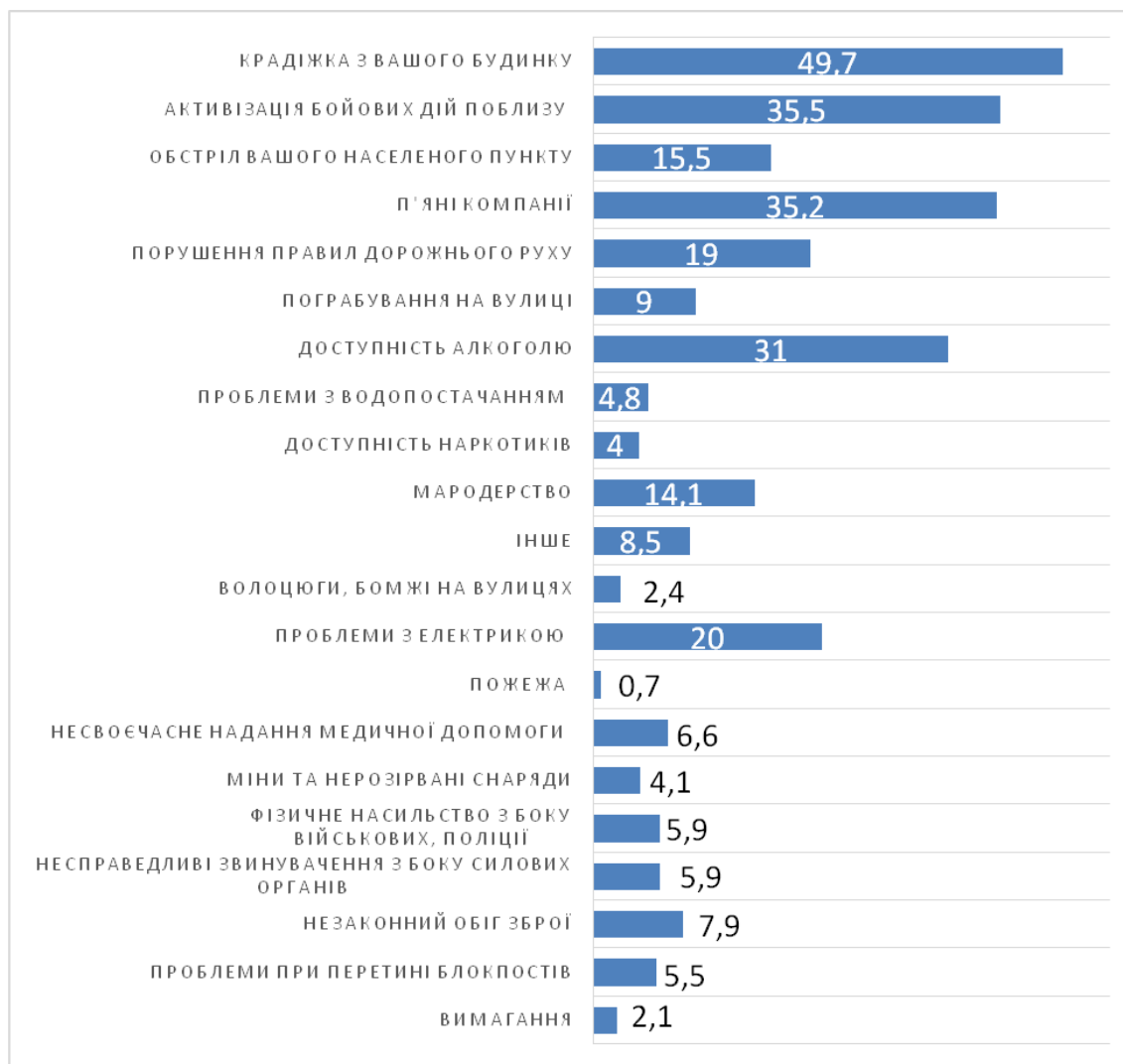

Рис. 11. Найбільші побоювання населення (у % до відповідей)

Під час інтерв'ювання жителям також було поставлено запитання щодо найбільш небезпечних, на їхній погляд, місць, розташованих у населених пунктах, де вони проживають. Варто зазначити, що небезпека окреслених нижче місць пов'язана переважно з **поганим станом доріг** і **недостатнім освітленням** населених пунктів. Багато опитаних зазначали, що небезпечними є також **відсутність дорожніх знаків** і систематичне **порушення водіями правил дорожнього руху**. На околицях сіл цілком можливо **зустріти диких тварин і безпритульних собак**. Також побоювання викликають **занедбані будинки** майже в кожному

населеному пункті. Варто зазначити, що частина мешканців почувається небезпечно через **недостатнє поліцейське патрулювання** населених пунктів, а також **відсутність** у деяких із них **дільничних**.

Щодо основних місць, які називалися у кожному населеному пункті окремо, варто зазначити такі:

смт. Велика Новосілка – всюди (через присутність військових; недостатнє поліцейське патрулювання; поганий стан доріг, недостатнє освітлення, порушення водіями правил дорожнього руху, відсутність дорожніх знаків обмеження швидкості; можливість замінування місць громадського користування); провулки, зокрема провулки Артема, Лиманний, Бригадний, Огородній, Матросова, Партизанський, Бригадний (через відсутність освітлення); ріка (через відсутність освітлення, відсутність моста); занедбані приміщення (будинки, котельні, склади, підстанції); околиці (через диких тварин, безпритульних собак); міст і вулиці біля нього (через відсутність освітлення, обмежену оглядовість дороги); вул. Зарічна (через відсутність освітлення, порушення водіями швидкісного режиму); вул. Гагаріна і вул. Українська (через поганий стан дороги); центр (через галасливі компанії молоді); район супермаркету в центрі; район училища (через відсутність освітлення).

с. Времівка – всюди (через поганий стан дороги, недостатнє освітлення; присутність військових; нестачу поліцейських); околиці села (через відсутність освітлення, диких звірів, безпритульних собак); міст (через недостатнє освітлення; порушення правил дорожнього руху і, передусім, швидкісного режиму); район магазину біля моста; біля річки; вул. Героя.

с. Андріївка – вулиці і, передусім, околиці (через відсутність освітлення, погане дорожнє покриття); траса; бар у центрі села; перехрестя в центрі села.

с. Іскра – всюди (через поганий стан доріг; недостатнє освітлення; низьку якість проточної води; відсутність дільничного; погане транспортне сполучення; порушення водіями правил дорожнього руху; крадіжки); вул. Центральна (через порушення водіями швидкісного режиму, відсутність знаків обмеження швидкості).

с. Комар – дороги і перехрестя (через відсутність дорожніх знаків і, передусім, знаків обмеження швидкості, порушення водіями правил дорожнього руху); недобудована ділянка біля школи; район ринку (через недотримання водіями швидкісного режиму); занедбані будинки; околиці (через відсутність освітлення).

с. Красна Поляна – всюди (через поганий стан доріг; недостатнє освітлення; погане транспортне сполучення; наявність безпритульних собак; нестачу поліцейського патрулювання; значну кількість п'яних осіб).

с. Новопетриківка – всюди (через поганий стан доріг; недостатнє освітлення; відсутність транспортного сполучення; наявність бродячих собак; наближеність бойових дій, порушення

водіями правил дорожнього руху); вул. Українська (через занедбані ферми); ріка; вул. Центральна; район кафе і магазинів.

с. Старомлинівка – всюди (через недостатнє освітлення, порушення водіями правил дорожнього руху і, передусім, швидкісного режиму; бродячих собак; крадіжки); центр села (через п'яних осіб і бійки, які вони влаштовують, відсутність патрулювання); кафе «Гермес».

с. Шахтарське – центр (через недостатнє освітлення; наявність п'яних компаній; порушення водіями правил дорожнього руху; присутність воєнних); магазини та кафе (через п'яні компанії і бійки, які вони влаштовують); всюди (через наближеність воєнних дій); занедбані будинки; околиці (через відсутність освітлення), місця самогоноваріння.

с. Воскресенка – вулиці, особливо на околицях (через недостатнє освітлення; нетверезих водіїв; порушення правил дорожнього руху; собак, п'яних осіб; нестачу поліцейських; відсутність лежачих поліцейських); занедбані будинки, зокрема школа та будинок культури; центральна дорога; точки самогоноваріння.

с-ще Керменчик – всюди (через обстріли, наявність воєнної техніки; недостатнє освітлення; поганий стан дорожнього покриття; наявність бродячих собак; відсутність дільничного); район школи (через порушення водіями правил дорожнього руху і, передусім, швидкісного режиму; відсутність дорожнього знаку «Обережно, діти»; занедбана територія; занедбаний двоповерховий будинок); перехрестя вул. Паркова і вул. Кошова.

с-ще Роздольне – вулиці в цілому (через недостатнє освітлення; присутність військових, зокрема п'яних; наявність бродячих собак; порушення водіями правил дорожнього руху і, передусім, швидкісного режиму; обстріли; перевищення повноважень поліцейськими); околиці (через відсутність освітлення); біля магазинів (через п'яних осіб); центральна вулиця; дорога до школи; вул. Миру (через наявність місць самогоноваріння).

Ставлення до поліції

На думку більшості мешканців району місцева **поліція добре або радше добре виконує свою роботу** (57,6 % опитаних) (рис. 12). Водночас кожен п'ятий респондент вважає навпаки – поліція працює погано або радше погано (21,4 %). 21,1 % громадян завагалися із відповіддю на це запитання.

Рис. 12. Оцінка якості виконання роботи поліції в місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Здебільшого хороша оцінка роботи відображається й на рівні довіри жителів району до поліції. Так, **повністю або радше довіряють 60,2 %** (рис. 13). Слід зазначити, що тих, хто завагався з відповіддю на попереднє запитання, тут у 2 рази менше: лише 12,4 % не змогли відповісти однозначно. А ось відсоток тих, хто не довіряє поліції становить 27,5 % від опитаних.

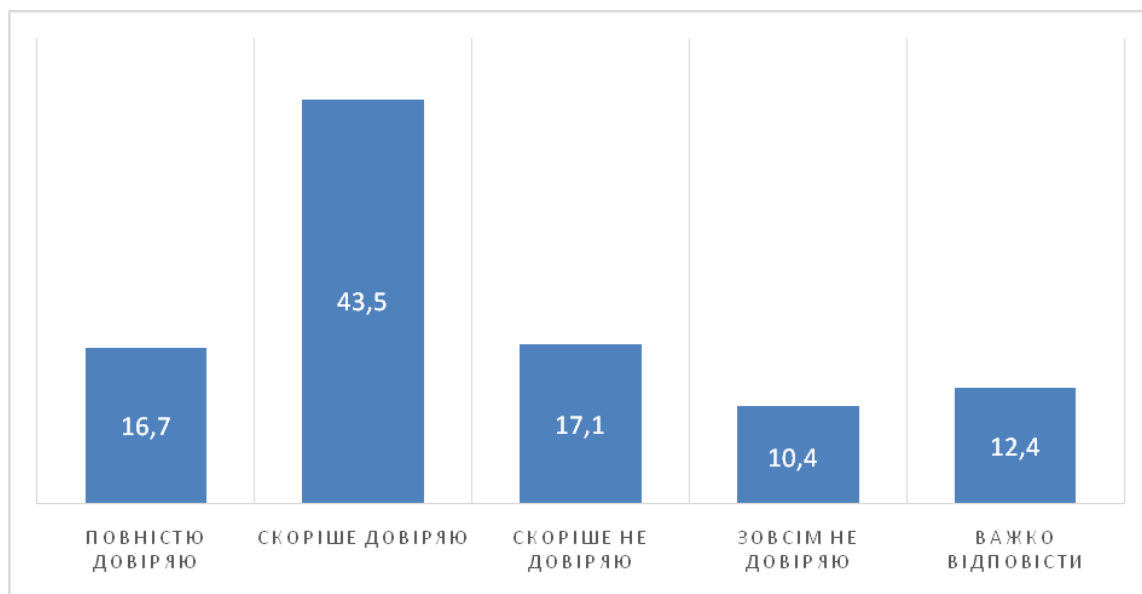

Рис. 13. Оцінка довіри до поліції (у % до тих, хто відповів)

Важливим індикатором ставлення місцевих жителів до поліції є також готовність допомагати поліцейським за певних обставин. За результатами дослідження, **у 48,1 % випадків опитані готові допомагати у будь-якій ситуації** (рис. 14). У 24,1 % відповідей респонденти

уточнювали, що будуть співпрацювати з поліцією, але тільки тоді, коли це буде стосуватися безпосередньо їх або їхніх близьких. Зовсім не мають наміру допомагати у 12,9 % випадків.

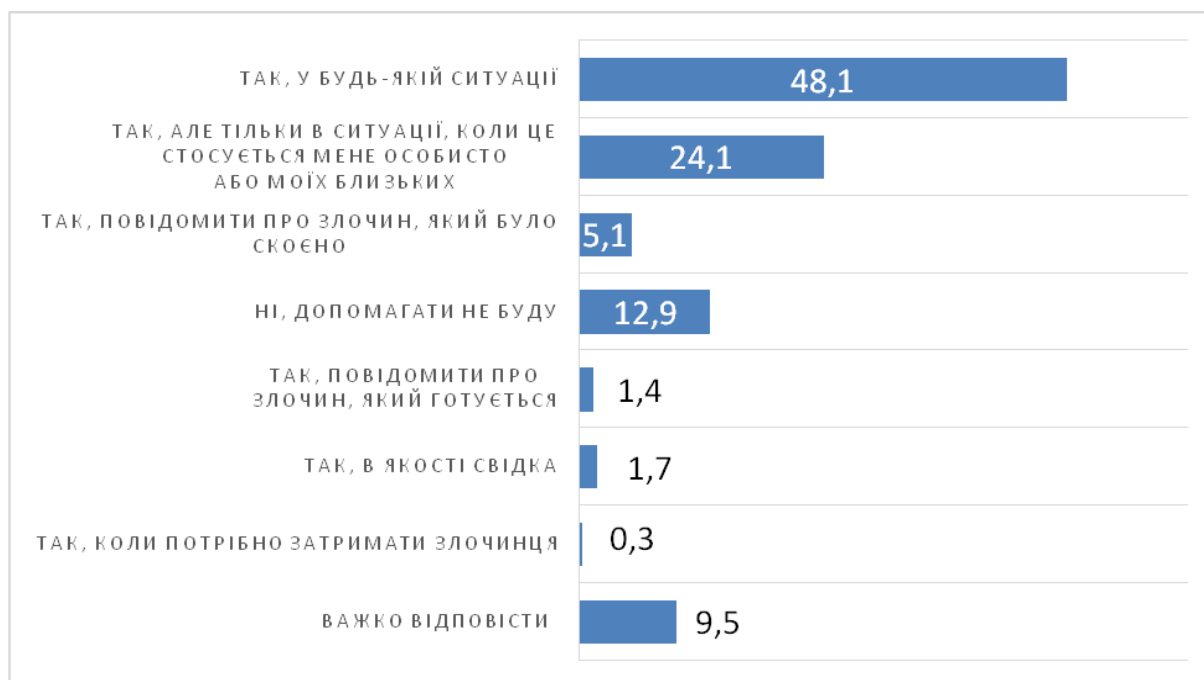

Рис. 14. Готовність допомагати поліції задля покращення безпеки в місці проживання (у % до відповідей)

Щодо віку, то серед осіб старших за 45 років більше таких, що не хочуть допомагати поліції зовсім, ніж в інших вікових групах: серед тих, кому 45-60 років таких 16,3 %, а серед тих, хто старший за 60 років – 15,1 %.

Обізнаність жителів району про поліцію

Більше третини місцевих жителів *не знають дільничного інспектора (36,0 %). Начальника поліції в районі не знають 72,7 % опитаних* (табл. 4). Знають і по імені, і в обличчя свого дільничного 32,7% опитаних, а начальника поліції – 9,4 %.

Табл. 4. Обізнаність громадян щодо дільничного інспектора та начальника поліції в районі (у % до тих, хто відповів)

	Так, знаю в обличчя і по імені	Так, знаю в обличчя	Так, знаю, тільки по імені	Не знаю
Дільничний інспектор	32,7	26,6	4,7	36,0
Начальник поліції в районі	9,4	9,4	8,4	72,7

Дослідження показало, що *обізнаність громадян щодо розташування місця роботи поліції децю більша* (табл. 5). Так, знають точно, де знаходиться районний відділ поліції 57,9 %

опитаних, знають приблизно – ще 21,2 %. 39,6 % мешканців певною мірою орієнтуються, де розташований службовий кабінет дільничного інспектора поліції.

Табл. 5. Обізнаність громадян щодо розташування районного відділу поліції та службового кабінету дільничного інспектора поліції (у % до тих, хто відповів)

	Знаю точно	Знаю приблизно	Не знаю	Важко відповісти
Розташування районного відділу поліції	57,9	21,2	11,8	9,1
Розташування службового кабінету дільничного інспектора поліції	20,5	19,1	45,0	15,4

Контактування населення і поліції

Одним із завдань дослідження було виявити основні причини контактів поліції з населенням, а також думку громадян щодо того, за яких обставин вони би могли самі звернутися до поліції.

Виявилося, що у **84,3 % випадків контактів за останні 12 місяців у опитаних не було** (табл. 6). Серед тих, хто стикався з поліцією, частіше за все причиною називали «інше», уточнюючи, що це був **побутовий конфлікт** з близькими або сусідами, або **необхідність оформити якісь документи**.

При цьому потенціальні можливі причини контактів з поліцейськими у майбутньому були названі дещо інші. Так, передусім мешканці району **звернулися б** до поліції в таких випадках:

- Якби вони або їхні родичі або знайомі **стали жертвою злочину** (85,4 % відповідей);
- Через необхідність **оформити документи** (48,8 %);
- Якщо вони стануть **учасником або свідком дорожньо-транспортної події** (31,2 %);
- Якщо вони стануть **свідком правопорушення або злочину** (36,9 %);
- Щоб повідомити про необхідність надання медичної допомоги (35,3 %).

Варто зазначити, що 13,9 % громадян хотіли б обговорити безпеку населеного пункту, у якому проживають. А 11,2 % шукають можливості долучитися до забезпечення безпеки свого місця проживання.

Табл. 6. Причини реальних і можливих контактів з поліцією (у % до відповідей)

З яких причин ви контактували з поліцією протягом останніх 12 місяців?	%	%	З яких причин ви могли б звернутися до поліції?
Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину	1,7	85,4	Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину

Через необхідність оформити документи	8,4	48,8	Через необхідність оформити документи
Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію	0,7	31,2	Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію
Ви стали свідком правопорушення або злочину	0,3	36,9	Ви стали свідком правопорушення або злочину
Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги	0,7	35,3	Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги
Ви хотіли повідомити про злочин		28,5	Ви хотіли повідомити про злочин
Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію	1,3	30,8	Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію
Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)	0,3	36,6	Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)
Ви хотіли попросити допомоги або поради	2	17,6	Ви хотіли попросити допомоги або ради
Ви обговорювали безпеку вашого населеного пункту	0,7	13,9	Ви хотіли обговорити безпеку вашого населеного пункту
Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району	0,3	11,2	Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району
Ви просто хотіли поговорити	1,0	12,5	Ви просто хотіли поговорити
Інша причина	0,7	2,4	Інша причина
Поліція зупинила вас на вулиці з якоюсь метою (перевірка документів, задати питання)	1,0		
До Вас додому приходили працівники поліції, які проводили розслідування	1,0		
Вас запрошували в поліцію, де проводилося якесь розслідування	0,8		
Жодних контактів не було	69,5		

Метою дослідження було також виявити, наскільки місцеві жителі загалом обізнані щодо зустрічей поліції з населенням, на яких можна обговорити певні питання, зокрема пов'язані з безпекою. На жаль, **про такі зустрічі не знають 70,5 % опитаних** (рис. 15). Кожен п'ятий відповів, що такі зібрання відбуваються залежно від обставин (19,8 %).

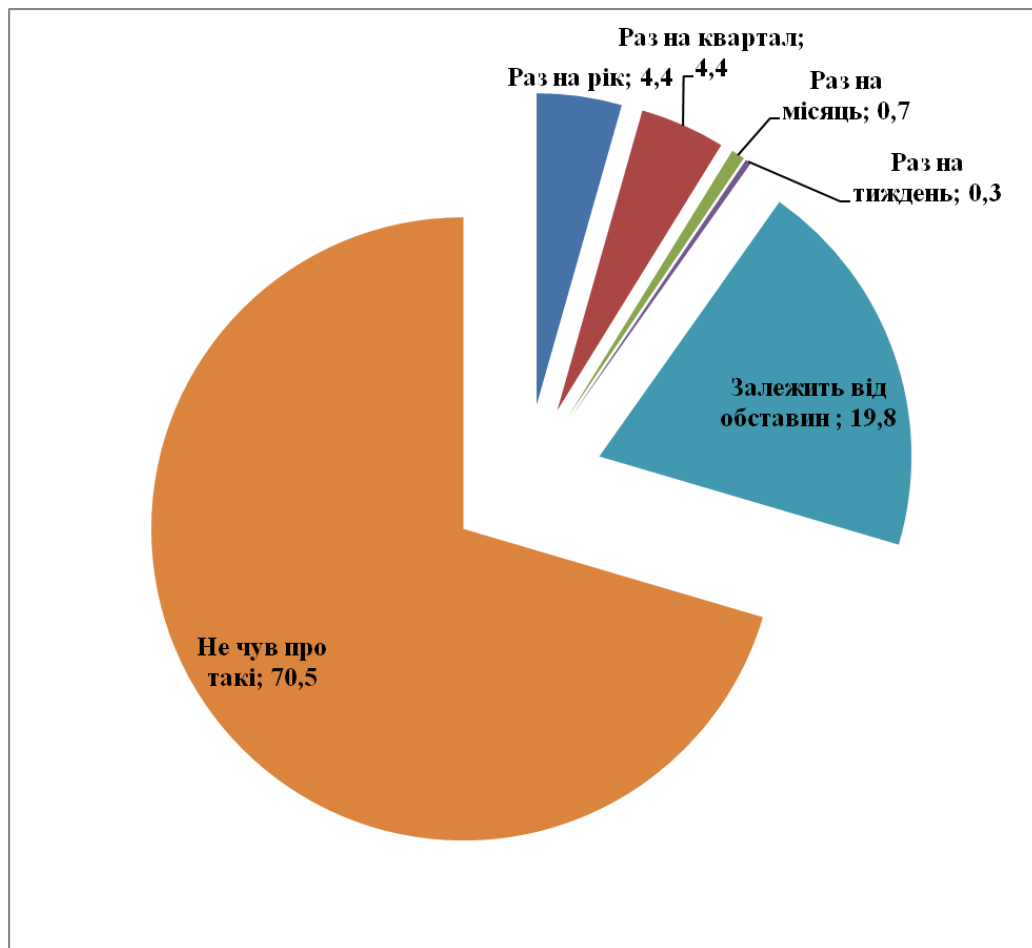

Рис. 15. Частота проведення зустрічей населення і поліції у місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Важливо зазначити, що необізнаність про зустрічі не означає відсутність зацікавленості у таких заходах. Так, 21,7 % опитаних вважають, що такі зустрічі не потрібні (рис. 16). Але серед інших 29,8 % *вказали, що оптимальна частота проведення таких зустрічей – 1 раз на квартал; 13,4 % – 1 раз на місяць, 16,1 % – залежно від обставин.*

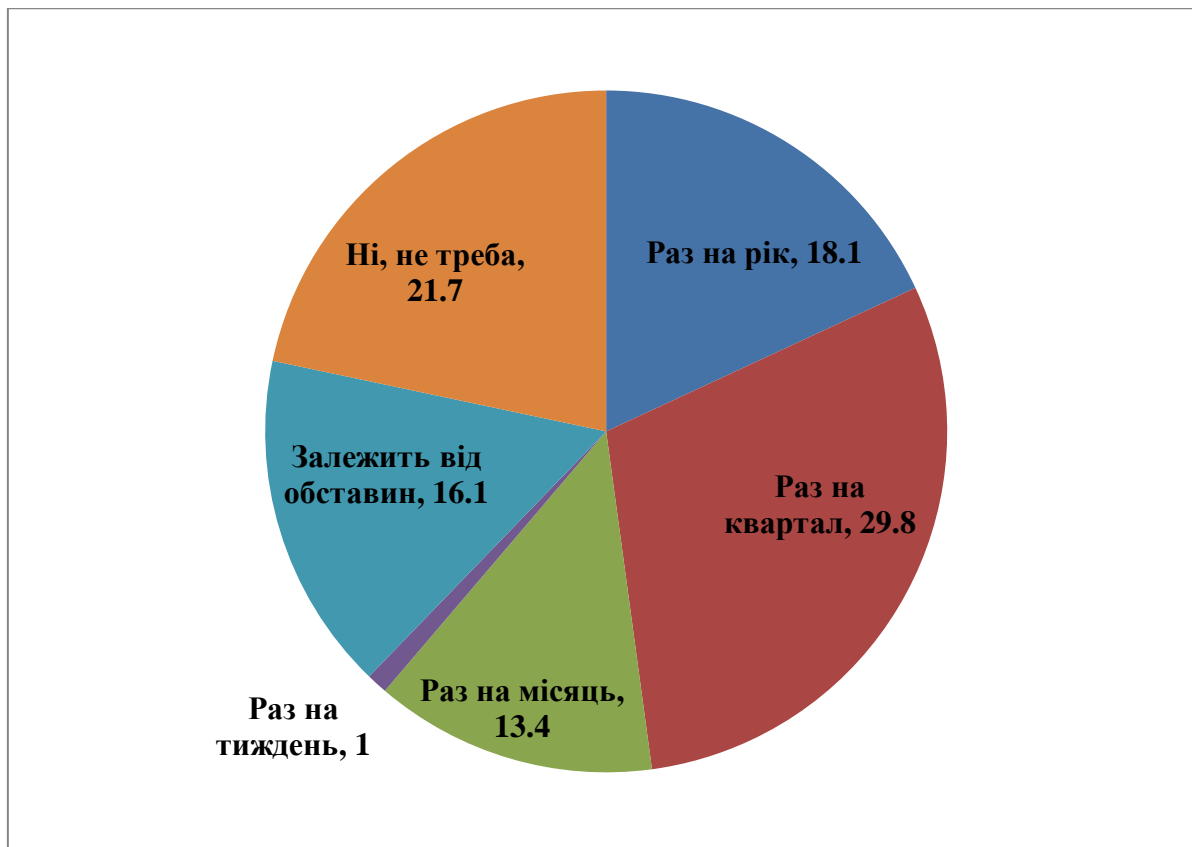

Рис. 16. Думка населення щодо необхідності проведення зустрічей із поліцією (у % до тих, хто відповів)

Однак зустрічі стоять лише на третьому місці серед найбільш зручних способів контактування з поліцією (7,7 % відповідей). Найбільше відповідей громадян – за **спілкування по телефону** (59,7 %). Далі, зі значним відривом, знаходиться особистий прийом – 18,1 %. У 12,4 % випадків опитані зазначали, що зовсім не хотіли б контактувати з поліцією.

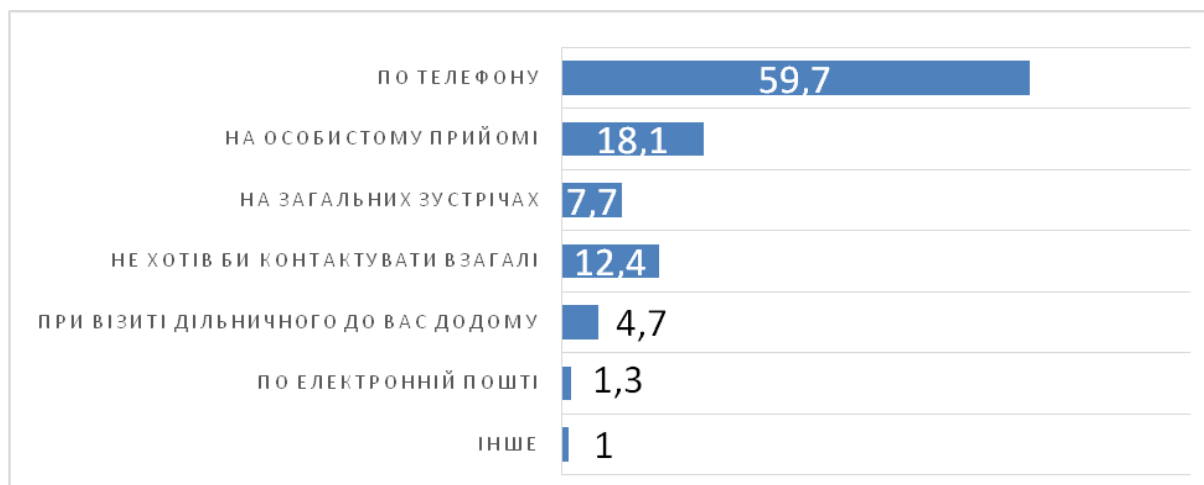

Рис. 17. Найбільш зручні способи контактування з поліцією (у % до відповідей)

До основних тем, які б громадяни хотіли обговорювати з поліцейськими належать обговорення роботи з попередження злочинів (35,6 %) та ефективність діяльності поліції (29,6 %). Також важливими темами для обговорення є плани роботи по забезпеченню безпеки

(25,2 %), обмін інформацією (22,0 %), реагування на повідомлення (28,4 %). Скарги на дії поліції хотіли б обговорювати 12,0 % мешканців.

Рис. 18. Найбільш актуальні теми для обговорення на зустрічах населення та поліції (у % до відповідей)

2.2 АУДИТ БЕЗПЕКИ

СОЛІДАРНІСТЬ

Попри різницю в адміністративному статусі та типах населених пунктів, з яких приїхали учасники дискусії об'єднує їх певний спосіб життя – сільський, одним зі значущих елементів якого є відкритість і регулярність спілкування з сусідами, а також високий ступінь поінформованості жителів один про одного.

«Это не город, где все закрылись в своих скворечниках. Здесь посёлок небольшой: все всех знают, всё на виду».

Учасники дискусії зазначили, що події останніх років, війна розділили громаду на «проросійську» та «проукраїнську» частини, внаслідок чого між цими частинами комунікація стала менш відкритою та більш зваженою, натомість, ступінь консолідації кожної частини громади суттєво підвищилась. Найбільшого поширення здобула стратегія витіснення або виключення війни та її причин з повсякденного дискурсу. Ще однією особливістю спілкування, яку згадали присутні є спілкування з сусідами та знайомими на вулиці, завдяки чому інтенсивність і кількість контактів у теплу пору року значно збільшується.

«Обязательно здороваемся, как-то общаемся. Нельзя пройти мимо с каменным лицом».

Конкретну спільну діяльність, що підвищує солідарність всієї громади учасники не змогли назвати, але неодноразово наголошували на спільному побуті як важливому елементі солідарності між сусідами. Ключовою практикою сусідської взаємодопомоги є спільна охорона будівель і майна. Попри ідеологічні розбіжності у сфері побуту, на думку присутніх, завжди можна розраховувати на сусідську допомогу.

«Я всем соседям посылки на дом доставляю».

У селах і селищах вирішення соціально-побутових проблем людей похилого віку є радше результатом, а не фактором сусідської солідарності.

«Дорога до магазина по факту занимает 5 минут, но поход в магазин занимает не меньше часа. Идешь по улице, а бабушкам нужно за что-то заплатить, что-то распечатать, что-то отксерить».

Однією з особливостей взаємодопомоги, на якій наголосили учасники дискусії є акцент на нефінансову підтримку.

«Денег можно попросить раз или два, а если не касается денег, то всегда помогут».

Вирішення локальних інфраструктурних проблем також підвищує сусідську солідарність.

«Мы уже два года с соседями, человек 10-12, грубо говоря, сбросились по 100 рублей и ремонтируем нашу улицу, по-соседски. Потом для взрослых людей – банкет».

«Это постоянно одни и те же люди, но мы вот уже три года выходим на субботники и толоки. Пляж благоустраиваем».

Збори мешканців, за твердженням учасників ФГ, майже не проводяться, а у разі проведення обмежуються формальними заходами чи активністю громадських організацій. Неформальні збори переважно пов'язано зі спільною діяльністю чи інтересами, зокрема були згадані випас худоби та спілкування біля магазинів. Не менш актуальною формою зборів громади є спільне святкування різних подій, яке було заборонено через АТО, але вже два роки як відновлено.

«Раньше это были скорее пьянки чем праздник, а теперь, спасибо Ольге, это больше праздник чем пьянка. Они начинают днём».

Серед приводів для масового святкування було згадано формальні та неформальні: День незалежності, Новий рік, «якісь національні», Івана Купала тощо. За ініціативи однієї з учасниць організовано та проводиться фестиваль «На Хитром», який включає концертну програму, ремісницькі майстер-класи та ярмарок.

У разі виникнення проблем, на думку учасників дискусії, можна розраховувати на допомогу громади, але не всі проблеми можна вирішити силами громади. В умовах наближення виборів, кандидати в депутати та представники місцевої влади активізують свою участь у житті громади та фінансування ініціатив щодо вирішення проблем громади. Проте на регулярну допомогу й участь з боку державних органів влади присутні розраховують менше, ніж на міжнародні організації, особливо в аспекті фінансування.

2.3. ПРОБЛЕМИ

До основних проблем, які було озвучено учасниками дискусії незалежно від місця їхнього проживання, належить **недостатнє освітлення**, внаслідок чого збільшується кількість правопорушень, а отже, знижується відчуття безпеки в громаді. За ініціативи представників громади коштом донорів частину Великої Новосілки було освітлено, але ця проблема в іншій частині селища та населених пунктах району надзвичайно актуальна.

З якістю доріг і безпекою руху, на думку присутніх, пов'язана значна кількість проблем у Великоновоселківському районі та райцентрі. Навіть у разі наявності дорожнього покриття майже не забезпечено безпеку на дорогах: відсутні лежачі поліцейські, світлофори, дорожня розмітка та знаки. Віддалені райони райцентру та сільські дороги потребують капітального ремонту, якого не було 20-30 років. Погіршення якості дорожнього покриття, за переконанням учасників дискусії, є наслідком значного збільшення навантаження на дороги району через зміну транспортних маршрутів під час АТО. Недотримання нормативів щодо ваги вантажного транспорту призводить до руйнації не лише дорожнього покриття, а й інженерних споруд.

Не менш значущою є проблема **забезпечення питною водою**. Вода, що подається завдяки системі водопостачання на території району не відповідає державним стандартам якості питної води.

«В торговых точках продаётся очищенная питьевая вода. Сказать, что воды нет... Техническая вода везде есть, есть скважины, колодцы, её пить можно, но по ГОСТу она не питьевая. Умереть не умрёшь, но для здоровья не очень».

«В районе Старомлыновки есть подземное озеро, которое может обеспечить потребности района. Вот там реально питьевая вода. Оно там есть и оно не используется».

Вирішення проблем водоочищення, водопостачання та водовідведення потребує значних фінансових ресурсів. Попри наявність розробленого проекту, фінансування відсутнє як з боку держави, так і з боку міжнародних донорів. У деяких селищах району фактично відсутня навіть технічна вода. Ситуація погіршується зношеними комунікаціями, які впливають на погіршення й без того низької якості води.

«По ГОСТу она идёт не питьевая, а техническая, плюс к устаревшим системам коммунальным на выходе мы имеем чёрти что».

Особливої гостроти проблема відсутності питної води набуває в освітніх закладах, де її вирішення пов'язано з діяльністю або бездіяльністю адміністрації та батьків, внаслідок чого не в усіх освітніх закладах Великої Новосілки та району є питна вода для дітей.

Доволі гостро у Великоновоселківському районі, на думку присутніх, стоїть питання з **вивезенням та утилізацією сміття**. Звалище (біля села Времівка), яке використовується комунальними підприємствами та переважною більшістю населення, є несанкціонованим. Централізована та структурована система зберігання та переробки сміття відсутня, що призводить до значних побутових та екологічних ускладнень для мешканців села Времівка. Проте наявність певного місця для сміття, навіть нелегального, вирішило проблему викидання сміття у лісопосадках і лісополосах. В інших населених пунктах району проблема використання пустирів і закинутих промислових об'єктів під звалища є також актуальною. На думку присутніх, основною причиною існування та актуалізації цієї проблеми є відсутність або низький рівень культури переробки сміття, а також низький рівень соціальної та екологічної відповідальності місцевих мешканців.

«Вчера мы с ним на субботнике вывозили свалку, а сегодня я его вижу – с двумя ведрами мусора он туда идёт».

Відсутність підстав для нормативної регуляції та санкцій для порушників суттєво ускладнює вирішення проблем зі сміттям.

Важливою проблемою, якій учасники дискусії приділили особливу увагу, є **безпека особистого майна**. Цю тему було згадано у контекстах сусідської допомоги, наслідків відсутності перспектив працевлаштування та бездіяльності поліції. Крадіжки металобрухту і всього того, що може бути оцінено як потенційний металобрухт, за твердженням присутніх, є значною проблемою. Занепокоєння викликає не так сам факт втрати майна, як безкарність крадіїв. Активних дій з боку правоохоронних органів учасники ФГ не очікують, а пошук зниклих речей за необхідності здійснюють власними силами, використовуючи наявний соціальний капітал.

«Все знают куда несётся этот металлолом. Точки всем известны. Если надо, поехал и сам нашёл».

«Я прихожу и говорю: тебе такое приносили? Я плачу в три раза больше, но ты мне говоришь, кто принёс. Я так вопрос решаю. Потом я забираю в 10 раз больше, если получается».

Бездіяльність правоохоронних органів і недостатня кількість їх особового складу в сільській місцевості, зокрема дільничних, на думку присутніх, є також значною проблемою та фактором, що суттєво зменшує відчуття безпеки.

«Если участковый примет заявление и найдёт пропажу, то на следующий день его завалят этими бумажками. Поэтому никому ничего не надо, и все привыкли, что никто ничего делать не будет».

«Его побили. Это было в это воскресенье. Он приехал в милицию. Полчаса стучал, чтобы открыли, а потом ещё не хотели заявление принимать».

Важливим фактором бездіяльності правоохоронців, про який згадували присутні, є корупція, яка призводить до важких, навіть летальних наслідків.

«Всё они знают: где кто самогоном торгует, у кого конопля по посадкам растёт. По 50 рублей в день собрали и ничего не делают».

«У нас, в Старомлыновке, углём незаконно на повороте торгуют. Сколько раз говорили полиции, а они ночью приехали, бабло с них собрали, а потом рассказывают, что не имеют право к ним подходить. В результате из-за поворота вылетел и насмерть об их Камаз».

«На площади молодёжь бухает. Чего я туда поеду? Закончилось тем, что пацана там грохнули. Это года два назад. Не грохнули, а овоц с хлопца сделали».

Окремо згадувалась відсутність можливості та бажання правоохоронців реагувати на випадки порушення правопорядку з боку військових.

«Полиция на военных вообще никак не влияет. Я к ним вообще не обращаюсь. Комендатура решала всё за 5 минут».

Вирішення проблеми бездіяльності поліції або її низької ефективності учасники ФГ вважають можливим лише за умови фінансування правоохоронців з бюджету місцевих громад і відповідальності не перед поліцейським керівництвом, а насамперед перед членами громади.

Більшість соціальних і безпекових проблем, на думку учасників дискусії, пов'язано з **безробіттям**, але його причиною вважається не відсутність вакансій, а **небажання місцевого населення працювати**.

«Места есть. Люди обленились и не хотят работать».

«Наших алкашей приучили к тому, что пошёл, раз-раз и насобирал на бутылку, и можно не работать».

Вживання алкоголю також є одним із факторів зниження рівня безпеки та проблемою, на думку учасників ФГ. Було зазначено, що переважна більшість місцевого населення споживає алкогольні напої промислового та кустарного виробництва вдома, але молодь продовжує гуляти в кафе та біля точок продажу алкоголю, після закриття яких п'яні компанії переміщуються в парки та на площу. Занепокоєння викликають саме молодіжні п'яні компанії, бо саме з ними присутні пов'язують випадки вандалізму, порушення громадського порядку та бійки. Окремо обговорювалось пияцтво серед військових, але на відміну від місцевої молоді, ці ситуації вирішуються завдяки взаємодії з військовою адміністрацією.

Несанкціоновані та санкціоновані точки продажу алкоголю, за твердженням учасників, не впливають на безпеку навколо них, але занепокоєння викликають джерела заробітку їхніх постійних відвідувачів.

Значний вплив на мінімізацію негативних наслідків і проявів небезпечної поведінки п'яних компаній чи окремих їхніх представників має близькість стосунків та особисті знайомства в громаді, які унеможливають анонімність потенційних правопорушників.

«У нас все друг друга действительно хорошо знают. Особенных конфликтов не возникает даже с пьяными компаниями, потому, что даже в таком состоянии они понимают, что завтра за это можно очень сильно поплатиться».

Проблема безпритульних тварин має місце, але на думку учасників ФГ, значно більшою проблемою для всього Великоновоселківського району є **різке збільшення популяції диких хижаків**, зокрема лисиць, яке пов'язано з заборонаю на полювання в період проведення АТО та ООС. Формальне вирішення цієї проблеми, як стверджують присутні, неможливе до завершення бойових дій, але в рамках особистих домовленостей і в разі крайньої потреби проводиться негласний відстріл диких лисиць. Не менш гостро стоїть проблема відсутності відповідальності власників собак за їх поведінку, що призводить до нападів, наслідком яких найчастіше є переляк.

Недобудови чи покинуті будівлі розташовані в усіх населених пунктах району. Вони становлять значну небезпеку, по-перше, через руйнацію, по-друге, через використання їх для розпиття алкогольних напоїв та вживання наркотиків.

«В каждом селе есть такие. Все промышленные, какие были, они почти все заброшенные».

«И смертные случаи были, приваливало. Брошенные дома как-то меньше прельщают потому, что там соседи, а промзона есть промзона. Там, где они облюбовали, есть всё что хочешь: шприцы, бутылки».

Переважна більшість присутніх зазначили, що не відчувають себе у безпеці. Переламним щодо безпеки став 2014 рік.

«Я до 14го года ни гараж, ни дом не закрывал. Не знал, что такое замок».

З початком АТО учасники дискусії пов'язують погіршення соціально-економічного становища, що призводить до погіршення криміногенної ситуації в регіоні. Ключовим фактором, який впливає на відчуття небезпеки серед присутніх, є **велика кількість неконтрольованої зброї** та полегшення доступу до будь-яких її видів.

«Гранату, лично при мне, в кафе покупали за 50 гривен».

«АТО ж началось – оружия стало валом».

«В Старомлиновку завозили оружие, и оно там лежит».

Відчуття стурбованості та занепокоєння в присутніх викликає також **пересування військової техніки** та використання піротехніки, тому що важко відрізнити вибухи петард від пострілів, які можуть бути початком бойових дій.

2.4. РЕСУРСИ НА ВИПАДОК НЕБЕЗПЕКИ

У разі небезпеки більшість присутніх розраховує лише на себе та допомогу близьких – друзів і родичів. Особливо було наголошено, що є принципова різниця у швидкості реагування поліції, медиків і пожежних у Великій Новосілці та в районі.

Впровадження новітніх технологій та контролю, на думку учасників ФГ, призвели до зменшення часу реагування поліції на виклик, але цей проміжок у населених пунктах району довший, ніж у райцентрі. Незадоволення викликає не реагування на виклики, а подальше небажання поліції працювати з потерпілими та їхніми заявами. Патрулюється лише центральний район райцентру.

На відміну від поліції, зазначили присутні, медичну допомогу можна отримати швидше завдяки тому, що в районі є кілька підстанцій. Через великі відстані інколи виникають затримки, проте порівняно з необхідністю сплачувати за пальне та багатогодинними очікуваннями, які ще кілька років тому (до 2014 року) були повсякденними, ситуація значно покращилася. Медичне обслуговування поза системою екстреної/швидкої допомоги, на думку присутніх, знаходиться у критичному стані, який пов'язано з браком медичних спеціалістів.

«У нас закрыли детское отделение, потому что нет ночных врачей. Сделали в больнице ремонт классный, оборудование поставили, а лечить некому».

Оперативність реагування пожежних присутніми була оцінена як низька, через те що недостатня кількість пожежних машин має обслуговувати велику площу

Великоновоселківського району. Посилаючись на досвід попередніх років, учасники ФГ говорили про те, що в разі посухи пожежні не можуть впоратися й оперативно загасити пожежі на полях і прилеглих лісопосадках. Протипожежні стенди, за твердженням присутніх, є в кожному господарстві, а деякі підприємства мають навіть власних пожежних, але загального доступу до них не передбачається, у разі пожежі використати їх складно.

Перспектива загального доступу до ресурсів для реагування в разі надзвичайних ситуацій учасниками ФГ розглядається лише як теоретична, бо перспектива розкрадання та привласнення інвентарю більш реальна, ніж їх поява.

Встановлення камер відеоспостереження, за твердженнями присутніх, проводиться з власної ініціативи, переважно з боку приватних підприємств, які не можуть забезпечити довгострокового зберігання даних, але готові надавати записи правоохоронцям за потреби та передавати до єдиного центру відеоспостереження. Встановлення камер відчутно впливає на зменшення правопорушень у зоні покриття.

За підтримки ПРООН встановлено чотири «розумні» камери на в'їздах до Великої Новосілки, завдяки яким було затримано винуватця ДТП у Старомлинівці, але це всі наявні камери, що централізовано встановлено в районі. У місцевій громаді розроблено план збільшення території покриття відеоспостереженням.

2.5. ІНФРАСТРУКТУРА

Велика Новосілка розташована фактично в центрі району на шляху сполучення Слов'янська та Маріуполя. Проте транспортне сполучення з населеними пунктами району викликає нарікання. Громадським транспортом користуються переважно пільгові категорії пасажирів, отримання компенсації за перевезення яких є проблематичним, адже внутрішньорайонні рейси нерентабельні. Відсутність громадського транспорту в межах району вирішується завдяки логістиці міжміських і міжобласних рейсів і приватного транспорту. Безпосередньо у Великій Новосілці єдиним видом громадського транспорту є таксі.

Як зазначалося вище, на погіршення стану дорожнього покриття значно вплинуло збільшення навантаження на нього та недотримання норм щодо ваги вантажного транспорту. Регулярне використання сорокатонних вантажівок, «карандашів», для перевезення металу з Курахово до Маріуполя призвело до суттєвого погіршення прямого автошляху, а зміна напрямку через Велику Новосілку спричинило не лише руйнування дорожнього покриття, а й мосту в с. Шевченко, який, за твердженням присутніх, провалився разом із вантажівкою. Часткове вирішення цієї проблеми можливе завдяки встановленню лежачих поліцейських у населених пунктах.

До об'єктів підвищеної небезпеки, на думку присутніх, відноситься сховище для овочів у колишньому радгоспі «Мир», яке містить 1,2 тони аміаку, та сховища добрив на інших с/г підприємствах, які залишилися з радянських часів. Офіційне сховище хімікатів, за словами одного з учасників дискусії, було утилізовано в 2010 році за підтримки закордонних (німецьких) фондів.

2.6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

Єдиним прикладом природних катаклізмів, які було згадано під час дискусії, є підтоплення, причини яких знаходяться поза межами Великоновоселківського району у Волноваському районі та Кобильній балці Запорізької області. Останній випадок підтоплення стався близько місяця тому, але план евакуації не було задіяно через незначний підйом води.

Ключовою проблемою в контексті евакуації, яку було висловлено під час обговорення, є відсутність транспорту в разі необхідності. Основною причиною є те, що в планах евакуації базовими є два АТП району, які не можуть забезпечити технічний стан автотранспорту, а приватні власники відповідних транспортних засобів та їхні водії не завжди готові чи згодні долучитися до евакуаційних заходів.

«Когда нужно было вывозить людей из Марьинки, то не каждый был согласен ехать под обстрел».

Альтернативою стали шкільні автобуси, але в разі необхідності їхньої кількості буде недостатньо для широкомасштабної евакуації.

З 2014 року у Великій Новосілці бойових дій не було, а бойові дії відбуваються приблизно на відстані 50 км, тому основним завданням, на думку присутніх, є всебічна допомога ЗСУ та ВПО, що реалізується як на індивідуальному, так і на колективному й офіційному рівнях.

2.7. СТОСУНКИ З ВІЙСЬКОВИМИ

Найважчий період у відносинах місцевої громади з військовими пов'язаний із присутністю добровольчих батальйонів «Донбас» і «Дніпро», які розташовувалися в районі до початку 2015 року, а поведінка особового складу жодним чином не регулювалася. Основним чинником добрих відносин була та залишається «проукраїнська» позиція.

«Когда были батальоны, то тут вообще был бардак. Когда пришли ВСУ, то стал порядок».

«Если ты нормальный проукраинский человек, то с нормальными военными нормально складываются отношения. Если пьяный с автоматом, то какие могут быть отношения».

Безпосередньо в населених пунктах, мешканці яких приймали участь у ФГ, нині немає блокпостів, а той, що є на території району не завдає зайвих клопотів, а, на думку присутніх, скоріше дисциплінує водіїв.

Тема конфліктів з військовими була доволі важкою для обговорення, бо частина учасників від початку дискусії лише позитивно характеризувала військових та стосунки з ними, засуджуючи будь-які негативні вислови на їхню адресу. Проте конфлікти з військовими виникають. Основною причиною, на думку учасників ФГ, є зловживання алкоголем і його наслідки.

«Ко мне люди обратились: привези сигарет. Там военные пьяные в магазине, боимся. Это было в 5 утра. Я обратился в комендатуру. Они их в УАЗик запрессовали, под ноги их положили и увезли, т.е. вопросы решали кардинально».

«Я занимался волонтерством до тех пор, пока наши военные не начали продавать тушенку нашим пророссийским ребятам, которые сидят и пьют водку, заедают нашей тушёнкой и хавают нашу страну».

Окремою темою є незаконне заволодіння майном і здирництво з боку військових, але обговорювали цю проблему присутні неохоче, натякаючи на представників колишніх добровольчих батальйонів та змінюючи тему розмови.

«Фермер на своём поле дисковал. На выезде с поля к нему подъехали бойцы, я не знаю какие. Начали руки ломать, короче, побили».

Попри наявні проблеми, учасники ФГ вважають, що взаємодію та співпрацю з військовими вдалося налагодити завдяки оперативному реагуванню на звернення місцевого населення як у питаннях порушень правопорядку з боку військових, так і в побутових питаннях.

Окрему увагу та позитивну оцінку отримали Військова служба правопорядку, завдяки активній діяльності якої зменшилися кількість правопорушень не лише військовими, а й місцевими, а також підрозділів Військово-цивільного співробітництва, які активно долучилися до вирішення поточних проблем місцевої громади та до підтримки ВПО.

Співпраця з військовими відбувається не лише в контексті вирішення соціально-побутових проблем, а й спільної участі у культурних і спортивно-масових заходах.

Учасники дискусії зазначили, що зменшення присутності військових у районі радше негативно вплинуло на ситуацію.

2.8. ВРАЗЛИВІ КАТЕГОРІЇ

Присутні одностайно вважають основною вразливою категорією людей похилого віку, які складають майже третину населення Великоновоселківського району.

«У детей есть родители, а пенсионеры, когда рядом нет детей – это тяжело».

Велика кількість самотніх пенсіонерів пов'язана з міграцією населення через відсутність професійних перспектив.

2.9. ВІДЧУТТЯ БЕЗПЕКИ

Як зазначалося вище, присутні на ФГ не відчуються в безпеці з 2014 року. Період присутності добровольчих батальйонів згадувався як період невизначеності та побоювань за власне життя та цілісність майна. З приходом ЗСУ ситуація змінилася на краще, але неконтрольований обіг зброї не дозволяє присутнім відчувати себе в безпеці, а резонансне вбивство місцевих фермерів наприкінці 2017 року критично вплинуло на це відчуття. Одним із чинників, що не дозволяє відчувати безпеку, на думку присутніх, це психологічний фактор, який у комплексі з іншими ускладнює поточну ситуацію.

ПЛАН ДІЙ
З ПОСИЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ
ВЕЛИКОНОВОСЕЛКІВСЬКОГО РАЙОНУ

НАПРЯМ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОРОЖНЬОЇ БЕЗПЕКИ

Мета: посилення безпеки на дорогах, зменшення кількості ДТП у районі, зменшення кількості ДТП за участі дітей.

Заходи:

- Інвентаризація переходів та нанесення розмітки пішохідних переходів на проїжджій частині;
- Створення карти найбільш небезпечних місць та поступова відбудова тротуарів, встановлення світлофорів, лежачих поліцейських біля багатолюдних місць і дитячих установ;
- Створення переліку місць за найжвавішим автомобільним рухом, найнебезпечніших ділянок і встановлення нових дорожніх знаків;
- Встановлення відеонагляду в місцях найбільшого трафіку;
- Забезпечення дітей району світловідбиваючими стрічками;
- Аудит маршрутів руху та створення ділянок для безпечного руху пішоходів і велосипедистів. Створення нового маршруту для вантажного транспорту, що оминав би людні місця та ділянки дороги поблизу дитячих установ;
- Створення нових місць для паркування біля шкіл;
- Створення електронної карти ділянок дороги, де відсутні каналізаційні люки або є пошкодження для своєчасного інформування місцевої влади та жителів;
- Регулярне проведення інформаційних і виховних заходів з мешканцями району, спрямованих на дотримання правил дорожнього руху.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти.

Необхідні ресурси: бюджет селища, району, грантова допомога.

Очікувані результати: зменшення кількості ДТП у районі, зменшення кількості постраждалих, посилення відчуття безпеки у мешканців району, зростання правослухняної поведінки, залучення мешканців району до забезпечення безпеки руху.

НАПРЯМ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА (ВСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ)

Мета: посилення захисту майна, зменшення кількості крадіжок у районі.

Заходи:

- Проведення аудиту безпеки особистих помешкань і надання рекомендацій щодо поліпшення безпеки;
- Запуск програми маркування майна;
- Встановлення камер відеонагляду, запитаних на відділ поліції;
- Проведення робіт зі встановлення швидкісного Інтернету до шкіл району та різних об'єктів інфраструктури, що дозволить надалі розвинути мережу відеонагляду та створити нові канали інформування;
- Програма, спрямована на розвиток домовленостей поміж сусідами щодо нагляду за майном;
- Створення карти покинутих/недобудованих будівель, встановлення власників і робота з ними надалі;
- Посилення боротьби з вандалізмом, особливо щодо культурної спадщини – створення переліку таких об'єктів та виділення ресурсів, необхідних для їх збереження;
- Покращання освітлення в районі;
- Постійне проведення роботи з персоналом і власниками пунктів прийому металу щодо своєчасного інформування поліції про підозрілих осіб;
- Постійне проведення роз'яснювальної роботи з населенням щодо різних видів шахрайства – в мережі Інтернет, з банківськими картками, телефонного тощо. Для цієї роботи залучати соціальних працівників, громадські організації та працівників Укрпошти.
- Створення та розповсюдження спеціальних інформаційних матеріалів;
- Створення місцевої робочої групи, спрямованої на протидію несанкціонованій вирубці лісу – з залученням місцевої влади, поліції, ДСНС, громадських активістів, лісгоспів. Підготовка плану дій щодо захисту лісів та взяття їх на баланс. Адвокація цих питань на обласному рівні.

Партнери: керівництво селища, району, поліція, громадські активісти, місцевий бізнес.

Необхідні ресурси: бюджет селища, району, грантова допомога, гроші бізнесу.

Очікувані результати:

- Зменшення випадків крадіжок і мародерства;
- Зростання відповідальності громадян за захист свого майна;

- Збільшення позитивних контактів поліції та населення;
- Збільшення відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 3. ЗАХИСТ ВУЛИЦЬ

Мета: зменшення випадків публічного вживання алкогольних напоїв, тютюну та наркотичних речовин, зменшення випадків хуліганства та вандалізму.

Заходи:

- Обговорення місцевих правил торгівлі спиртним (продаж неповнолітнім, військовим, під час масових заходів та у вечірній час);
- Створення нових майданчиків для дозвілля молоді (спортивних, творчих);
- Розміщення табличок з нагадуванням про заборону вживання алкоголю та відповідальність за порушення. Створення інших видів соціальної реклами, зокрема пропаганда здорового способу життя;
- Створення гарячої лінії у поліції для повідомлень про порушення громадського порядку;
- Проведення роз'яснювальних заходів щодо шкоди вживання алкоголю та тютюну;
- Покращання освітлення в населених пунктах району.

Партнери: керівництво селища, району, поліція, громадські активісти.

Ресурси: бюджет селища, району, грантова допомога.

Очікувані результати:

- Покращання безпеки масових заходів у районі завдяки спільним зусиллям поліції та громади;
- Зменшення місць, де відкрито вживаються алкогольні напої;
- Зменшення толерантності до вживання алкогольних напоїв у публічних місцях;
- Зменшення випадків вандалізму, скарг на вживання алкогольних напоїв у громадських місцях;
- Покращання відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 4. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Мета: зменшити кількість та площу незаконних звалищ в районі. Створити безпечні території для відпочинку.

Заходи:

- Створення робочої групи з подолання проблеми незаконних сміттєвих звалищ із залученням екологів, місцевої влади, громадських і міжнародних організацій, поліції, ДСНС. Публічне обговорення проблеми сміття, розробка плану дій;
- Створення мапи незаконних звалищ;
- Розробка проектно-кошторисної документації для побудування сучасних майданчиків сортування та переробки сміття;
- Купівля техніки для сміттесортувального комплексу;
- Пошук фінансування для реалізації проекту зі створення сучасної системи очисних споруд у районі;
- Закупівля пересувної станції для утилізації небезпечних речовин;
- Облаштування 3 постів радіаційної безпеки апаратурою для замірювання радіаційного фону.

Партнери: керівництво району, ДСНС, поліція, громадські активісти.

Ресурси. Бюджет району, області, ДФРР, грантова допомога.

Очікувані результати: зменшення кількості та площі незаконних звалищ у районі; покращання охорони природи та екологічної ситуації в районі.

НАПРЯМ 5. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Мета: покращити готовність району до надзвичайних ситуацій. Зменшити кількість пожеж та їх наслідки.

Заходи:

- Підготувати проект з обладнання сучасною протипожежною сигналізацією дитячих, культурних і громадських установ в районі;
- Покращання пожежного водопостачання в районі, відновлення пожежних водойм, приведення до робочого стану наявних; встановлення водонапірних башт;
- Складання карти населених пунктів, що найбільше потребують робіт із протипожежної безпеки та скласти перелік їх потреб;
- Створення карти району, де найбільше зустрічаються вибухонебезпечні предмети. Ознайомлення населення з картою та можливими ризиками при відвідуванні цих територій;
- Проведення роботи, спрямованої на скорочення часу приїзду саперів до знайдених та ідентифікованих небезпечних об'єктів;

- Створення робочої групи, яка б контролювала зачистку від вибухонебезпечних предметів, територій, що використовувались військовими для навчань.

Партнери: керівництво району, ДСНС, поліція, ВСП, ВСУ, ЦВС, громадські активісти.

Ресурси: бюджет району, області, грантова допомога.

Очікуваний результат: зменшення кількості надзвичайних ситуацій, пожеж та негативних наслідків.

НАПРЯМ 6. СПІВПРАЦЯ З ВІЙСЬКОВИМИ

Мета: покращання безпекової ситуації в районі.

Заходи:

- Створення майданчику для обговорення проблем і співпраці з залученням ВСП та управління цивільно-військового співробітництва;
- Створення гарячої лінії щодо скарг на незаконні дії військових;
- Залучення військових до місцевих соціальних програм;
- Допомога військовим.

Партнери: керівництво району, області, ВСП, ВСУ, ЦВС, поліція, громадські активісти.

Ресурси: бюджет району, області, грантова допомога.

Очікуваний результат: зменшення кримінальних і надзвичайних подій за участю військових в районі.

НАПРЯМ 7. ДИКІ ТА БЕЗПРИТУЛЬНІ ТВАРИНИ

Мета: зменшити шкоду та небезпеку, яку викликає зростання кількості диких і безпритульних тварин у районі

Заходи:

- Укладання договорів з постачальниками послуг на гуманний відлов і стерилізацію безпритульних тварин у районі;
- Створення спеціальної комісії з розробки плану протидії зростанню кількості диких тварин у районі. Подання пропозицій керівництву ООС та обласній владі щодо контролювання кількості диких тварин.

Партнери: керівництво району, області, штаб ООС, поліція, громадські активісти.

Ресурси: бюджет району, області, грантова допомога.

Очікувані результати: регулювання популяції диких і безпритульних тварин, усунення загрози людям і господарствам

ДОДАТКОВО ДО ЗАГАЛЬНОГО ПЛАНУ БЕЗПЕКИ РАЙОНУ

НАПРЯМ 8 . ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПИТНОЇ ВОДИ

Мета: покращити доступ жителів району до питної води

Заходи:

- Підготовка проекту системи заходів для покращання доступу до води в дитячих установах; встановлення фільтрів для води в школах і дитячих садках;
- Капітальний ремонт системи водопостачання у Великій Новосілці;
- Залучення бізнесу та громадського ресурсу до безперебійного постачання води в районі.

Партнери: керівництво області, району, громадські активісти, представники бізнесу, міжнародних організацій.

Ресурси: бюджет області, району, грантова допомога.

Очікувані результати: встановлення нового фільтрувального обладнання; встановлення кулерів з водою в дитячих і громадських установах; налагодження водопостачання з інших районів; покращання доступу населення до питної води;

НАПРЯМ 9 . ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Мета: покращити доступ жителів району до медичних послуг

Заходи:

- Створення програми залучення спеціалістів-медиків на роботу до району;
- Створення пересувних пунктів надання медичної допомоги та консультацій.

Партнери: керівництво області, району, громадські активісти, міжнародні організації.

Ресурси: бюджет району, області, грантова допомога.

Очікувані результати: жителі району отримають доступ до більшої кількості медичних послуг; покращання якості медичної діагностики та лікування; збільшення кількості спеціалістів медичного профілю в районі.

НАПРЯМ 10. ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОВИХ ПОСЛУГ У РАЙОНІ

Мета: покращити доступ жителів району до правових послуг і правосуддя.

Заходи:

- Залучення юристів системи безоплатної правової допомоги до надання консультацій у віддалених населених пунктах району;
- Створення пересувних пунктів надання правової допомоги та консультацій;
- Оозробка проекту з розвитку мережі параюристів у районі з опорою на соціальних працівників, громадських активістів.

Партнери: керівництво області, району, КЦНВПД, громадські активісти, міжнародні організації.

Ресурси: бюджет району, державний бюджет, грантова допомога.

Очікуваний результат: жителі району отримають доступ до більшої кількості правових послуг.

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

3. НОВОПСКОВСЬКИЙ РАЙОН

Новопсковський район розташований на півночі Луганської області. Районний центр – смт. Новопсков. Населення становить 35 091 осіб. Новопсковський район на півночі межує з Белгородською та Воронежською областями Російської Федерації, через нього проходить значний потік вантажів і громадського транспорту. Адміністративно-територіально район поділяється на 2 селищні ради та 15 сільських рад, які об'єднують 39 населених пунктів і підпорядковані Новопсковській районній раді. Адміністративний центр – смт. Новопсков. Район не був охоплений бойовими діями.

3.1 РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Відчуття безпеки жителів району

Більшості опитаних мешканців району (59,1 % опитаних) важко відповісти, чи змінився рівень безпеки за останні 12 місяців у їхньому населеному пункті (рис. 19). Кожен четвертий опитаний вказав, що стало певною мірою небезпечніше («небезпечніше» – 8,3 %; «трохи небезпечніше» – 16,6 %). Лише 3,3 % громадян відзначили, що стало безпечніше.

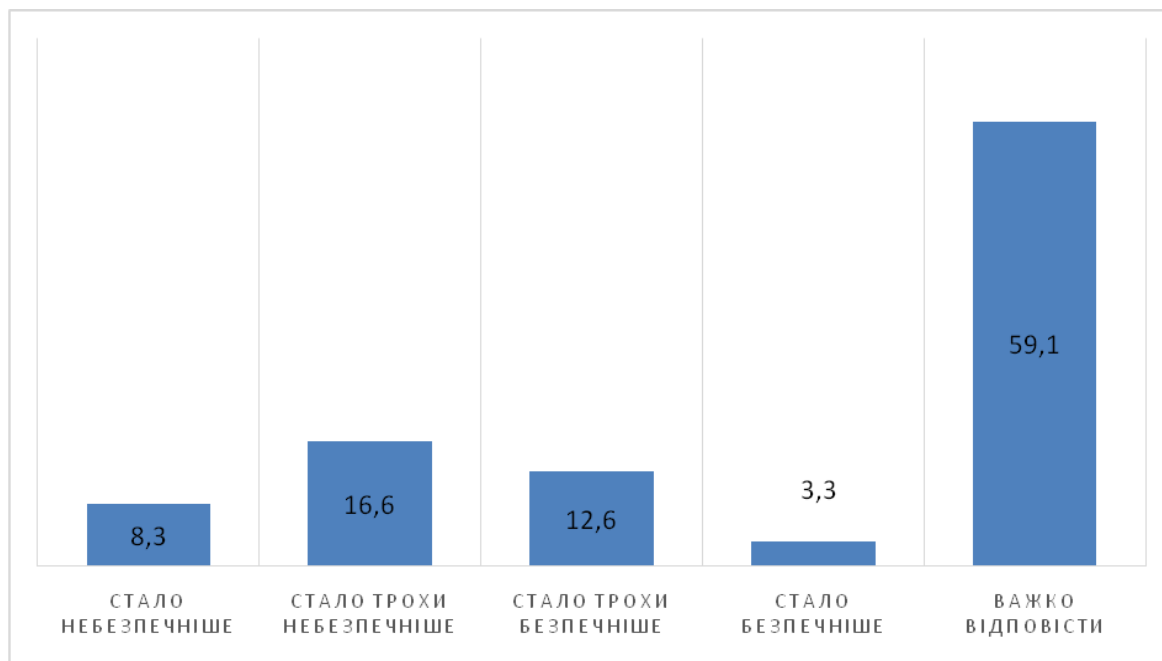

Рис. 19. Оцінка зміни рівня безпеки за останні 12 місяців (у % до тих, хто відповів)

Серед відповідей на запитання, чого найбільше побоюються опитані, частіше за все називалися порушення *правил дорожнього руху* (49,7 % відповідей), *крадіжка з будинку* (26,0 %) та *п'яні компанії* (22,8 %) (рис. 20).

Слід зазначити, що майже не вказувалися побоювання, пов'язані з незаконними діями силових і правоохоронних органів – фізичне насильство з боку військових і поліції (2,1 % відповідей). Дещо більше опитаних бентежать несправедливі звинувачення з боку силових органів (5,3 %). Жителі району практично не хвилюються через можливі проблеми з незаконним обігом зброї (3,2 %), вимагання (1,4 %) та труднощі під час перетину блокпостів (2,8 %).

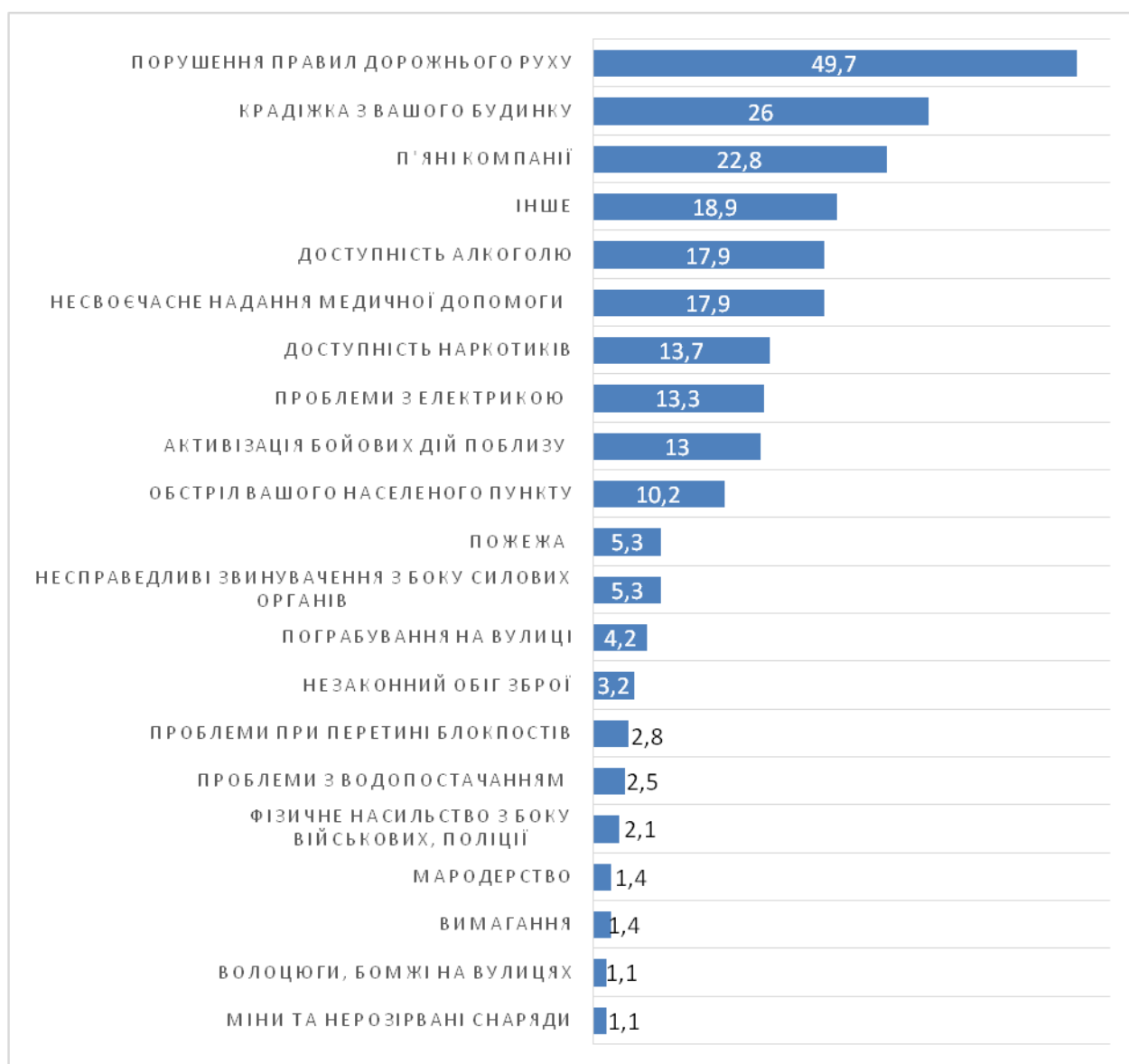

Рис. 20. Найбільші побоювання населення (у % до відповідей)

Ставлення до поліції

На думку третини жителів району місцева *поліція добре або радше добре справляється зі своєю роботою* (38,6 % опитаних) (рис. 21). Водночас значна кількість респондентів вважає навпаки – поліція працює погано або радше погано (28,9 %). 32,5 % громадян завагалися з відповіддю на це запитання.

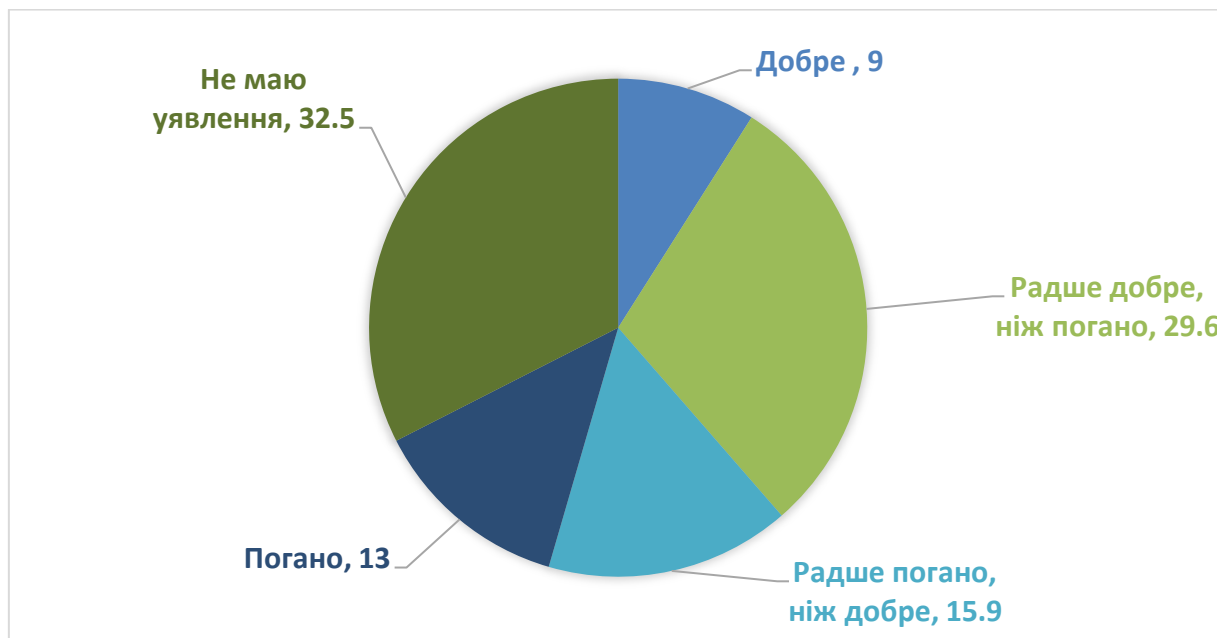

Рис. 21. Оцінка виконання поліцією своєї роботи в місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Здебільшого гарна оцінка роботи відображається і на рівні довіри жителів району до поліції. Так, *повністю або радше довіряють* 35,0 % (рис. 22). Слід зазначити, що тих, хто завагався з відповіддю також багато – 28 %. А ось відсоток тих, хто не довіряє поліції становить 37 % від опитаних.

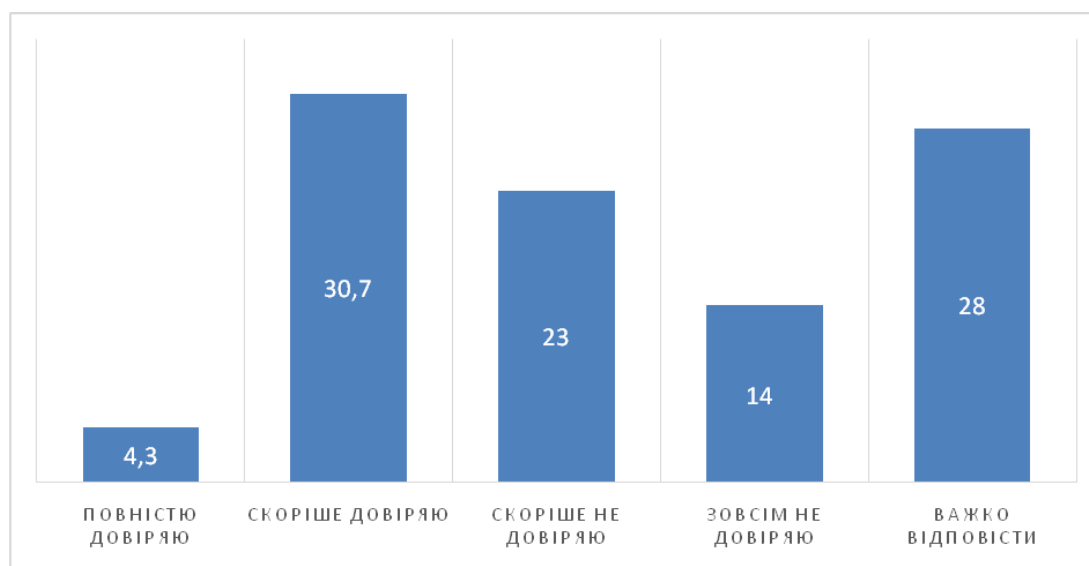

Рис. 22. Оцінка довіри до поліції (у % до тих, хто відповів)

Важливим індикатором ставлення місцевих жителів до поліції є також готовність допомагати поліцейським за певних обставин. За результатами дослідження **у 25,1 % випадків опитані готові допомагати в будь-якій ситуації** (рис. 23). У 36,5 % відповідей респонденти уточнювали, що співпрацюватимуть з поліцією, але лише якщо це стосуватиметься безпосередньо їх або їхніх близьких. Зовсім не мають наміру допомагати у 10,4 % випадків.

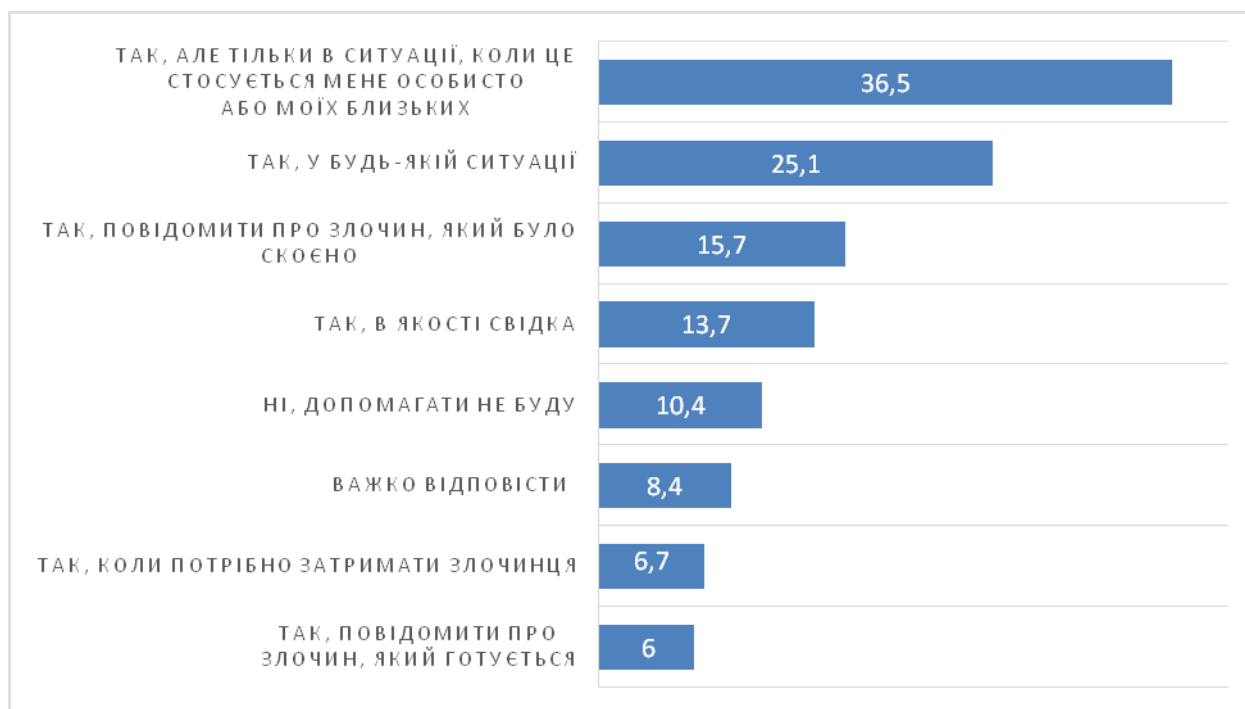

Рис. 23. Готовність допомагати поліції задля покращення безпеки в місці проживання (у % до відповідей)

Варто зазначити, що **чоловіки дещо більшою мірою готові допомагати поліції у будь-якій ситуації** (27,6 %), ніж жінки (23,0 %). Але **жінки більш активні у конкретних видах допомоги**: виступити свідком (жінки – 17,0 %, чоловіки – 9,7 %), повідомити про злочин (жінки – 20,0 %, чоловіки – 10,4 %), повідомити про злочин, що готується (жінки – 7,9 %, чоловіки – 3,7 %). Також жінки більшою мірою готові надати допомогу, якщо це стосується особисто їх та їхніх близьких (57,8 %), ніж чоловіки (42,2 %).

Щодо віку, то серед людей старше 60 років більше таких, що не хочуть допомагати поліції зовсім (48,4 %). У цій віковій групі їх більше, ніж в інших (22,6 %). Водночас тих, що допоможуть поліції у будь-якій ситуації більше всього у віковій групі 46-60 років – 26,4 %.

Обізнаність жителів району про поліцію

Певна кількість місцевих жителів **не знають ані дільничного інспектора (42,5 %), ані начальника поліції в районі (89,0 %)** (табл. 7). Значна кількість мешканців району знає дільничного і по імені, і в обличчя (39,9 %), а начальника поліції району – лише 7,4 %.

Гендерної різниці в обізнаності працівників поліції дослідження не виявило. Найбільше таких, хто знає дільничного в обличчя та по імені серед осіб віком 30-44 років – 51,9 %. Серед людей старших за 60 років багато таких, хто не знайомі ані з дільничним (51,0 %), ані з начальником поліції (95,8 %).

Табл. 7. Обізнаність громадян щодо дільничного інспектора та начальника поліції у районі (у % до тих, хто відповів)

	Так, знаю в обличчя і по імені	Так, знаю в обличчя	Так, знаю, тільки по імені	Не знаю
Дільничний інспектор	39,9	15,6	2,0	42,5
Начальник поліції в районі	7,4	2,3	1,3	89

Дослідження показало, що *обізнаність громадян щодо розташування місця роботи поліції значно вища* (табл. 8). Так, знають точно, де знаходиться районний відділ поліції 78,7 % опитаних, приблизно – ще 5,3 %. А 68,8 % жителів певною мірою орієнтуються, де розташований службовий кабінет дільничного інспектора поліції.

Табл. 8. Обізнаність громадян щодо розташування районного відділу поліції та службового кабінету дільничного інспектора поліції (у % до тих, хто відповів)

	Знаю точно	Знаю приблизно	Не знаю	Важко відповісти
Розташування районного відділу поліції	78,7	5,3	15,3	0,7
Розташування службового кабінету дільничного інспектора поліції	47,2	21,6	27,9	3,3

Контактування населення і поліції

Одним із завдань дослідження було виявити основні причини контактів поліції з населенням, а також думку громадян щодо того, за яких обставин вони би могли самі звернутися до поліції.

Виявилося, що у **73,1 % випадків контактів за останні 12 місяців у опитаних не було** (табл. 9). Серед тих, хто стикався з поліцією, частіше за все причиною називали інше, уточнюючи, що це були *зупинення поліцією на вулиці* з якоюсь метою (перевірка документів, задати питання) (5,6 %) або візит поліції додому до респондента (6,0 %).

При цьому можливі причини контактів з поліцейськими були названі зовсім інші. Так, передусім жителі району звернулися б до поліції у разі, якби вони або їхні родичі або знайомі *стали жертвою злочину* (69,6 % відповідей); через необхідність *оформити документи*

(61,2 %); якщо стануть *учасником або свідком дорожньо-транспортної події* (36,8 %) або стануть *свідком правопорушення або злочину* (37,8 %).

Варто зазначити, що 12,7 % громадян хотіли б обговорити безпеку населеного пункту, у якому проживають. Але значно менша частина шукає можливості включитися в забезпечення безпеки свого місця проживання (2,3 %).

Табл. 9. Причини реальних і можливих контактів з поліцією (у % до відповідей)

З яких причин ви контактували з поліцією протягом останніх 12 місяців?	%	%	З яких причин ви могли б звернутися до поліції?
Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину	3,7	69,6	Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину
Через необхідність оформити документи	4,3	61,2	Через необхідність оформити документи
Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію	1,7	36,8	Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію
Ви стали свідком правопорушення або злочину	3,0	37,8	Ви стали свідком правопорушення або злочину
Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги	0,3	12	Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги
Ви хотіли повідомити про злочин	0,7	26,4	Ви хотіли повідомити про злочин
Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію	0,3	16,4	Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію
Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)	-	22,7	Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)
Ви хотіли попросити допомоги або поради	1,3	6,0	Ви хотіли попросити допомоги або поради
Ви обговорювали безпеку вашого населеного пункту	0,7	12,7	Ви хотіли обговорити безпеку вашого населеного пункту
Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району	0,3	2,3	Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району
Ви просто хотіли поговорити	3,3	4,0	Ви просто хотіли поговорити
Інша причина	1,7	1,3	Інша причина
Поліція зупинила вас на вулиці з якоюсь метою (перевірка документів, задати питання)	5,6		
До Вас додому приходили працівники поліції, які проводили розслідування	6,0		
Вас запрошували в поліцію, де проводилося якесь розслідування	-		
Жодних контактів не було	73,1		

Метою дослідження було також виявити, наскільки місцеві жителі загалом обізнані щодо зустрічей поліції з населенням, під час яких можна обговорити певні питання, зокрема пов'язані з безпекою. На жаль, **про такі зустрічі не знають 66,4 % опитаних** (рис. 24). 18,9 % відповіли, що такі зібрання відбуваються залежно від обставин. 5 % респондентів вказали частоту зустрічей 1 раз на квартал.

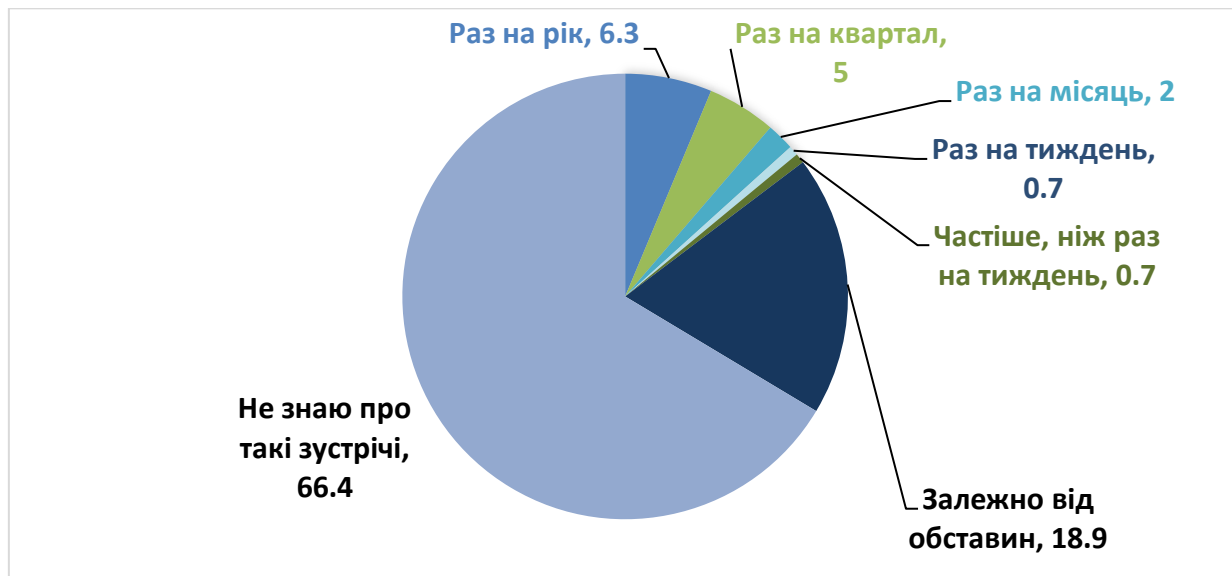

Рис. 24. Частота проведення зустрічей населення і поліції у місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Важливо зазначити, що необізнаність про зустрічі не означає відсутність інтересу до таких заходів. Так, лише 7 % опитаних вважають, що такі зустрічі не потрібні (рис. 25). Інші зазначили, що їх необхідно проводити з певною періодичністю. **34,2 % вказали, що оптимальна частота – 1 раз на квартал**, 9,6 % – 1 раз на місяць, 20,6 % – залежно від обставин.

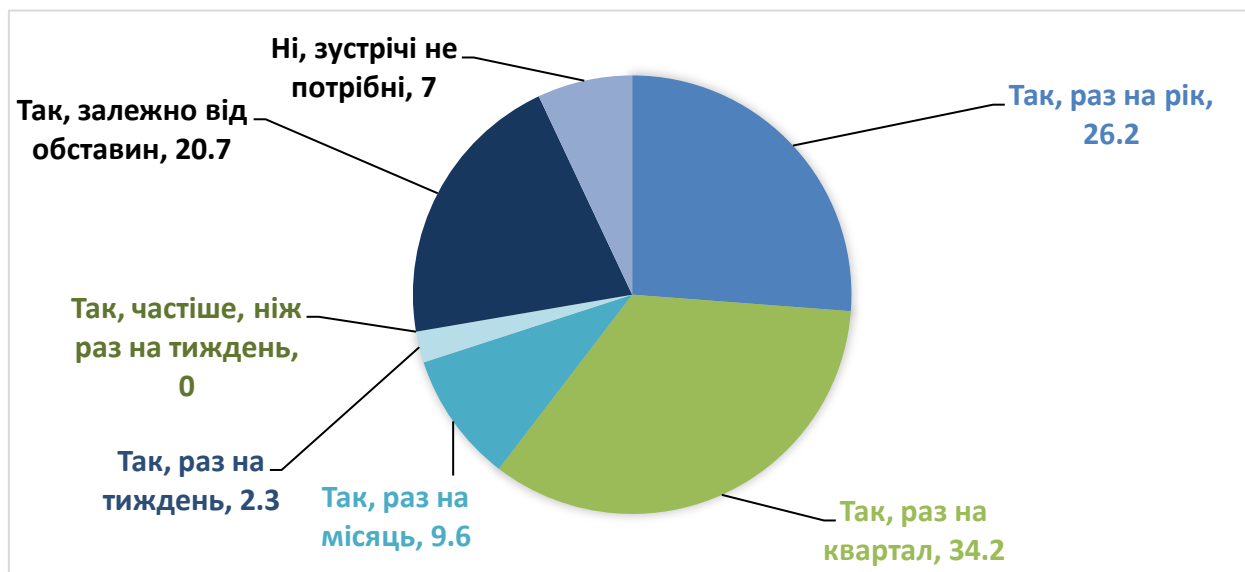

Рис. 25. Думка населення щодо необхідності проведення зустрічей із поліцією (у % до тих, хто відповів)

Однак зустрічі стоять лише на п'ятому місці серед найбільш зручних способів контактування з поліцією (6,3 % відповідей). Найбільше відповідей громадян – за **спілкування по телефону** (55,5 %). Далі, зі значним відривом, висловилися за особистий прийом – 30,9 %. У 16,3 % випадків опитані зазначали, що взагалі б не хотіли б контактувати з поліцією.

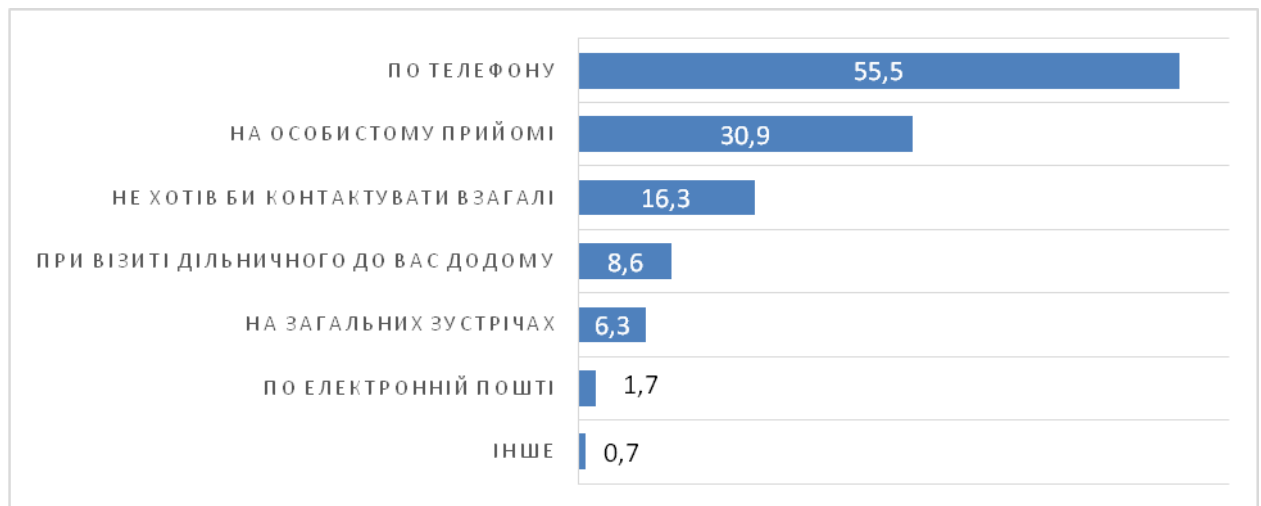

Рис. 26. Найбільш зручні способи контактування з поліцією (у % до відповідей)

Щодо соціально-демографічних характеристик опитаних, слід зазначити таку різницю між різними групами в бажанні контактувати з поліцією:

Чоловіки переважно хочуть спілкуватися з поліцією по телефону (51,9 %), як і жінки (58,4 %).

Серед чоловіків значно більше таких, хто зовсім не хоче контактувати з поліцією (25,2 %).

Молоді люди (18-29 років) більшою мірою хочуть спілкуватися з поліцейськими телефоном (52,0 %) або не хочуть спілкуватися зовсім (20 %).

Люди старшого (58,1 %) та похилого віку (53,1 %) вибирають радше телефон як канал спілкування з поліцейськими.

Серед основних тем, які б громадяни хотіли обговорювати з поліцейськими стоять загрози щодо безпеки жителів (69,2 %) та **реагування поліції на повідомлення** (63,4 %), робота з попередження злочинів (54,5 %). Дещо менш важливі питання для опитаних ефективності роботи поліції (29 %), скарги на поліцію (25,1 %) та **обмін інформацією** (21,1 % відповідей) (рис. 27). Спільні дії поліції та громадян готові обговорювати 20,1 %.

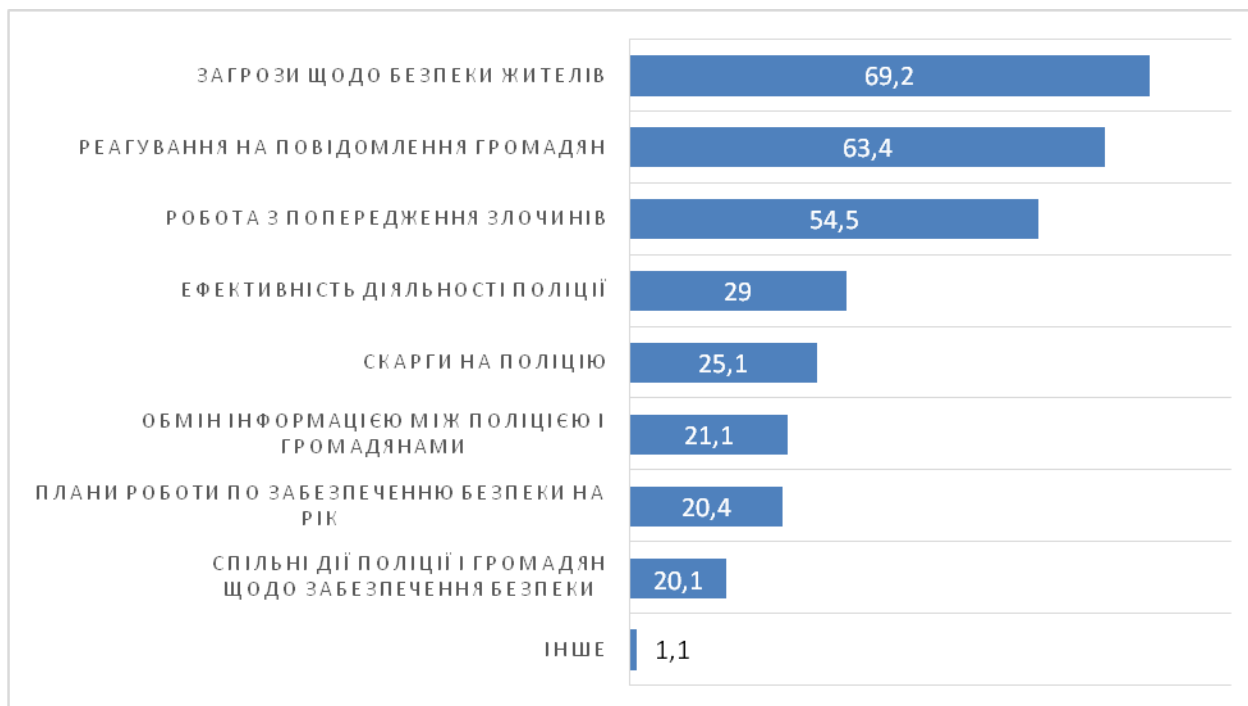

Рис. 27. Найбільш актуальні теми для обговорення на зустрічах населення та поліції (у % до відповідей)

3.2 АУДИТ БЕЗПЕКИ

СОЛІДАРНІСТЬ

Ступінь солідарності в громаді учасниками дискусії оцінюється як високий. Між сусідами гарні взаємини: вони допомагають одне одному, вважають, що завжди можуть розраховувати на підтримку. Як відмічає одна учасниця дискусії, що проживає у с. Рогове Новопсковського району: «Це моя родина! Якщо щось не вродило – дають, вважають за доньку». Сусідів об'єднують біди, необхідність колективної фінансової або будь-якої іншої допомоги якомусь із членів громади або окремим сім'ям.

«Ну, зрозуміло, що це біди, коли ховають когось, все село збирається, люди збирають гроші, несуть тим, кому потрібно».

Між деякими сусідами, загалом серед людей старшого покоління, існували десятиліттями суперечки «за межу». Зараз земельне питання не є настільки гострим, тож сварки за землю перестали бути такими поширеними.

Рівень солідарності між сусідами зростає під час вирішення організаційних питань. Організаторами виступають певні активісти – невелика частина громади. Здебільшого цим займаються ті, хто знаходяться вдома, часто це люди похилого віку. Вони збирають гроші та

направляють людей. Молодь не виступає організаторами, не бере участь в обговоренні ситуації, а допомагає, коли потрібно, та коли дають конкретні доручення. У селі щовесни проводиться прибирання біля річки, нечасто проводиться толока. Люди самоорганізуються, щоб пасти корів, домовляються, коли починати та закінчувати випас, коли робити тваринам щеплення.

У Новопокровському районі постійно проводяться санкціоновані мітинги до офіційних подій, на них «заганяють» державні організації за квотою, з кожної організації по людині, тож на кожному мітингу майже одні й ті ж самі люди: «а стоят оте, а на манеже всё те же». Також проводяться концерти, але люди майже не виявляють активність до таких заходів, адже «все є в Інтернеті».

«Концерти все краще, а людей все меньше. Дивно!»

Влада організовує деякі громадські заходи, але людей не завжди забезпечують усім необхідним для участі:

«Була організована поїздка до Києва на хресну ходу. Туди нас довели, з Новопокра до Старобільська, зі Старобільська до Києва. Громада виділила кошти на бензин, а адміністрація виділила транспорт. Коли ми доїхали назад до Старобільська, питання зависло. Ми добирались, хто як хотів, уставші, бідні з дітьми, ніякі. Хтось всі гроші витратив... Існує момент неконтрольованості, чи людський фактор».

«Поки насідаєш, доти думають, а коли поїхав – всі забули».

У зазначеному випадку люди проявили солідарність і вирішили ситуацію, що склалася: «Спільно вирішували ситуацію, по групам розділилися, хто з ким спілкувався, грошима допомагали, ніхто не лишився покинутим».

Учасники ФГ вважають, що люди загалом звикли не звертатись до влади за допомогою, бо на неї не розраховують: «То есть нас научили не обращаться к власти за помощью, справляться самим». До людей, які займаються громадською діяльністю, влада іноді йде назустріч, але щоб отримати результат, треба постійно тиснути, контролювати її та знати механізми впливу. Люди не стільки знають, що від звернення до владної інстанції нічого не відбудеться, скільки розуміють, що аби вирішити складну проблему, потрібно дуже багато пройти та використати різні важелі впливу. А через дрібниці люди і не хочуть звертатись, бо набагато легше вирішити таке питання силами родичів або громади, тобто звернувшись до людей, а не до організації. Яскравим прикладом є стан доріг. Скільки б люди не ходили до

різних інстанцій із цим питанням, результату немає: «вже скоро до президента доходити будемо».

«У меня подруга в Белолуцке, у них в газовой трубе утечка. Людям сказали скидываться и ремонтировать за свой счет, заменять на пластиковые трубы».

Тож люди не бачать сенсу звертатись до влади, тому що все одно проблему доведеться вирішувати громадою.

3.3. ПРОБЛЕМИ

Головна проблема району – це **дороги**. Це тема, до якої учасники постійно повертались під час дискусії, адже на проблемі якості доріг зав'язано багато інших питань їхнього повсякденного життя: щоденні складнощі добирання до роботи чи садочка, проблеми з одержанням екстреної медичної допомоги, доступ до різних соціальних служб, виїзд за межі району в будь-яких справах тощо. Дороги перебувають у дуже поганому стані. Не всюди на дорогах є розмітка. Через високі бордюри матері з візочками та велосипедисти пристосовуються «перестрибувати». Учасники зазначали, що певні зрушення у цьому питанні усе ж відбуваються: дороги почали ремонтувати «в районі Газопроводу», «біля Ощадбанку», «в Осиново дорога сільська, але вона зроблена якісно». Та особливо болісним питанням є стан центральної магістралі (Т-13-07), адже це дорога державного значення, і місцева влада не має можливості поремонтувати її за власний кошт.

Друга проблема – **зайнятість**. Значний відсоток безробітних у районі передусім пов'язаний зі структурою та станом економіки області. Але учасники ФГ також говорять і про фактор «соціальних установок»: багато людей не хочуть працювати, бо «не відчують, що їхня праця цінується». На тих умовах, що пропонують працедавці «простіше сидіти вдома». Водночас один із учасників, що є підприємцем та активістом, зазначив, що зі свого боку зіткнувся з проблемою браку кваліфікованих кадрів.

«Минималка везде, больше не заработаешь».

«У мене чоловік та брат безробітні. Вчитель фізкультури та механік. Оплата дуже низька. Люди, які потрапили у переломний момент 90-х років – як втрачене покоління. У них інші цінності, вони цінять власну працю».

«Не знайти професійних будівників. Я шукав бухгалтера. Знайшов дівчину, почав показувати, як працювати, у неї очі квадратні, бухгалтерська освіта. Робота є, але нема спеціалістів».

Проблема з роботою також виникає через те, що загалом у районі найбільше сільськогосподарських підприємств. Це невеликі фермерські господарства, багато нової техніки, тож підприємці наймають мінімум робітників. До того ж, сільськогосподарські підприємства мають сезонні коливання в роботі. Взимку багато людей звертаються до Центру зайнятості. Немає діючих підприємств, на яких би люди мали постійну роботу. Поширена трудова міграція «именно вахтовый метод у нас остается основным заработком». Здебільшого жителі району обирають працювати в Росії, через близькість кордону, у таких містах, як-от Вязьма, Москва, Санкт-Петербург, Сочі, Темрюк. Їдуть працювати «нянечками», «садовниками», «продавцями в гіпермаркети», «ІТ-шниками», «касирами». Також деякі новопсковці їдуть до Харкова і Києва на навчання та на заробітки, «на будь-яку роботу, яка добре оплачується». Під час дискусії висловлювалась думка, що важливим соціальним ліфтом є гарна освіта, яку «усі намагаються дати для своїх дітей та відправити їх за кордон». Залишатися в районі не вважається перспективним – «вся молодежь заканчивает учебу и остается в городе».

«Если 18-20 лет, те которым мама-папа помогают, то тогда в Харьков едут, мама с папой продолжают помогать, а он на ноги становится. А если же 45 и ребенок, то не-а, тогда в Россию, потому что там больше работы».

«Это страшно, что люди вынуждены ехать работать, и не видят семьи годами».

Низька соціальна активність населення. Щодо цієї теми, учасники дискусії – переважно держслужбовці – дуже пасивно реагували та висловлювали свої пропозиції. На думку учасників ФГ, для жителів їхнього району характерна доволі низька соціальна активність, яку вони пов'язують із поганим матеріальним станом. Люди намагаються заробити гроші на вдоволення мінімальних потреб, тому в них немає часу та стимулу займатися громадською діяльністю: «якщо хліба нема, то чого я піду квіти саджати, краще піду заробляти гроші».

Також серед важливих проблем називають тарифи. Ціни на газ, світло та воду учасники ФГ вважають завищеними, «вище ніж у Києві».

Проблема з алкоголем і нетверезими компаніями не є гострою, адже «поліція швидко працює», штрафуює людей, які вживають спиртні напої у публічних місцях. Загалом усі погодились з позитивною динамікою щодо роботи поліції. До того ж, кількість поліцейських збільшилась після початку ООС, тому «люди почувають себе спокійніше».

Практично немає місць для дозвілля. Раніше постійно проводили дискотеки, але тепер власників штрафують, якщо на них присутні діти до 16 років, тому їх перестали проводити: «все роблять так, щоб не було цієї дискотеки; патруль на кожного (неповнолітнього) не поставиш, тому легше її не проводити». Фінансування клубних заходів мінімальне. Новопсковський будинок культури щосуботи влаштовує концерти з музикою просто неба. Там лунає і народна музика, і рок, і «дискотека 80-тих». Це більше стосується ОТГ, там є активність. «В районі усе завмирає».

Сільська молодь самоорганізується: вони збираються та разом їздять на велосипедах по цікавих місцях району. Діти, років до 15, розважаються їздою на невеличкому майданчику з «улучшеним асфальтом, положеним Кременським горстром», тобто «просто нормальним асфальтом без ям». Але для старших підлітків фактично немає варіантів, де провести цікаво свій вільний час, тому часто основною розвагою стає вживання алкоголю.

У Новопскові двічі відбувався концерт проекту БФ Сергія Жадана «Дорога на Схід». Учасники дискусії вважають, що серед місцевих жителів такі концерти не дуже користуються успіхом, адже «в районі є свої таланти». Вважають, що рівень місцевих колективів дуже високий, тож цікавіше й актуальніше було б частіше вивозити їх з району на всеукраїнські та міжнародні фестивалі, а не навпаки.

Існує проблема з безпритульними тваринами. Деякі тварини щеплені, кліпсовані та стерилізовані, здебільшого за рахунок місцевих активістів. Притулків для тварин немає. Людей, які б цим спеціалізовано займались від якоїсь міської служби теж немає через нестачу фінансування. Є люди, які підбирають тварин, але таких мало і проблему це не вирішує.

Людей без постійного місця проживання дуже мало. Є ті, хто не працює багато років, але це явище не сприймається як проблема, адже так люди живуть не масово, їх кількість контрольована, вони не поводять себе агресивно. Поліція та соціальні служби за ними наглядають.

У Новопскові освітлення добре. Серйозні проблеми з освітленням у селах, переважно в тих, що не входять до ОТГ. Це дуже чітко видно, «коли виїжджаєш, а там за Осиново – суцільна тьма». Раніше не було освітлення, і це вдалося частково вирішити шляхом участі громади в проектах ПРООН на отримання грантів на освітлення: «у 2018 році всі села, які подавались за цими проектами, пройшли». Села, які не брали участь у цих проектах, і досі повністю не освітлені.

«А Рогово упирається, сепари прокляті! Рогово не хоче участвовать в проекті».

«Остальные села нет. Всё это не освещено. Це все глубокая тьма».

У цих селах є освітлення тільки там, де про це подбали власники приватних закладів (магазинів, кіосків тощо) або будинків. Водночас учасники згадують, що не всі проекти закінчились позитивно. Наприклад, в Осиново були встановлені LED-лампи за проектом, які працюють нестабільно: «неделю погорели, а потом начали мигать; люди говорят, что лампы классные, но толку от них нет». Але це технічне питання, учасники сподіваються, що воно буде вирішене.

Небезпечними місцями вважаються ті, де розповсюджують і споживають наркотики, а саме деякі вулиці приватного сектору, занедбані будівлі чи недобудови. З цією проблемою веде боротьбу поліція. Небезпечними місцями, куди б «дітей не пустили», називають також «ліс», «до кам'янки». Як стверджують учасники дискусії, все інше «окультурене». Також небезпечними місцями є ділянки дороги та пішохідні переходи, що не мають чіткої розмітки: «половина з них у клумби упираються чи в дерево».

Криміногенна ситуація в районі доволі спокійна. Учасники вважають, що кримінальні елементи «якщо є, то вони маскуються, хуліганські дії – це максимум». Люди почувають себе в цьому контексті спокійно, це не є основним фактором, що впливає на відчуття безпеки.

Учасники згадують ще про проблему **скажу лисиць**, які з'являються у селах.

Також учасники розповідали про кількох **людей із ментальними проблемами**, яких жителі вважають потенційно небезпечними, особливо для своїх дітей.

«Всі знають його, ніхто не чіпає, він неповнолітній. У нього немає мамі, бабуся опікується. Він соціально небезпечний».

3.4. РЕСУРСИ НА ВИПАДОК НЕБЕЗПЕКИ

Оперативність і якість реагування пожежних, поліції та медиків оцінювалась позитивно та не викликала суттєвих зауважень. У пожежних є нова техніка, але люди відмічають, що є проблема з доступом до води.

Люди не поінформовані щодо планів евакуації та їх місцезнаходження та щодо відповідальних за евакуацію осіб. Серед міських бункерів, де можна сховатись у випадку атаки, жителі змогли назвати лише бункер у школі. Листівки з планом евакуації були, але у них було

зазначено, що жителі самі повинні зібратись і підготуватись, а не було вказано, де знаходяться потрібні речі – медикаменти, засоби захисту, запаси води та їжі. Як вважають опитувані, через те що люди переважно мають власні підвали, влада «особо не заморачивается», щодо місць для евакуації.

Налагодженням відеоспостереження у Новопскові займається громада. У місті встановлено 7 камер за кошти ОТГ. Однак камери стоять на балансі Ради, яка опікується їх експлуатацією, під'єднані мережі знаходяться в приватній власності, а відео використовується поліцією: «каждый дал свой кусочек». Центр у поліції, що відповідає за спостереження, має застаріле невідповідне обладнання – «старые телевизоры». Зараз це все треба налагодити як єдину систему, щоб підвищити ефективність відеоспостереження. Камери допомогли, коли «дівчинку побили на перехресті», також у багатьох дрібних випадках, коли, наприклад, вкрали велосипед.

3.5. ІНФРАСТРУКТУРА

Учасники ФГ наголошували на проблемах з дорогами протягом усієї дискусії: «автобуси не їздять, а перекачуються». Люди пояснюють, що якщо село знаходиться біля автомагістралі, яка є сполученням з Росією, то вибратись з села легше, бо там автобуси ходять. Щоденне сполучення мають Білолуцьк, Березівка, Танюшівка та Новобіле. Із села Рогове та сіл, які віддалені від автомагістралі потрібно їхати на велосипеді. Також можна скористатися автобусами, які ходять за умови реєстрації мінімум 5 осіб. Квиток в один бік коштує 30 грн. Проводиться «ямочний» ремонт доріг. Їх стан такий, що вони «ламають транспорт». Автомобілі вимушені їздити змійкою. Водії вимушені їхати по зустрічній смузі, тому що не можуть розминутися. Дуже багато людей не можуть доїхати до Новопскова у справах, на роботу, до лікарні, школи тощо. Люди одночасно викликають своїх медсестер з ФАПу та швидку, щоб медсестра надала першу допомогу до приїзду швидкої, адже машини швидкої доїжджають із запізненням. Місцеві жителі домовляються та добираються на таксі та на машинах разом. Таксі коштує «210 грн 15 км в одну сторону, іноді 170, 180, тому що дороги швидко «вбивають» машини». Дуже проблематично дістатися до інших міст, та все одно люди вивозять колективи на творчі конкурси. У Новопскові є багато народних колективів, які мають потенціал і бажання виступати на всеукраїнських і міжнародних змаганнях: «наши дети хотят и петъ, и танцевать!». Якщо треба їхати до Харкова або Києва, люди «запасаются ліками – і в автобус». Залізничного транспорту немає, адже основне сполучення залишилося в окупованому Луганську.

Щодо інших небезпек, які непокоять учасників, згадувалось звалище, що знаходиться над містом нагорі. Люди занепокоєні, чи не знаходиться на цьому об'єкті могильник хімічних

відходів, адже точною інформацією стосовно цього питання ніхто не володіє: «інформация на уровне слухов», «люди розповідають, що туди звозили зеків, які бетонували абияк, відходи стікають з весняними водами», «набережная по Айдару вже вся від раку повимирала». Люди схвилювані тим, що в районі немає екологічної служби, санстанції, районного еколога, які б компетентно оцінили ситуацію зі звалищем. У випадку виникнення небезпечної ситуації з відходами учасники планують звертатися до голови райдержадміністрації, райради, ОТГ та викликати МЧС.

3.6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

Учасники ФГ не згадали якоїсь конкретної надзвичайної ситуації, у якій потребувалась би евакуація населення. Район не знаходиться в зоні бойових дій: «до боевых действий не доходило, но предпосылки есть», але агітація до вступу до так званої ЛНР і план приєднання Новопокровського району були: «танки шли вдоль реки, а депутаты ЛНР агитировали».

«Был инцидент, когда пограничники задержали машину с оружием... Так сказать, ополченцов».

«На круглом столе депутат ЛНР зачитывал меморандум, чтобы мы на совете приняли резолюцию, что вся власть Луганску должна подчиниться, а если не подчинятся, будут уничтожены...».

3.7. ВЗАЄМИНИ З ВІЙСЬКОВИМИ

Багато людей із Новопокра стають прикордонниками, ця професія вважається престижною. Жителі контактують з ними, взаємини нейтральні. Раніше для людей тема військових дуже хвилювала: «У 14-15 році у Старобільську була неорганізована армія. Було страшно, коли зі зброєю ходив приватний батальйон; випивали, зі зброєю ходили, на людей, транспорт наставляли зброю просто так», «первая волна Айдара вынесла все: компьютеры, все... Мне стыдно людям в глаза смотреть». Учасники ФГ зазначають, що в Новопокрі менше військових, ніж у Старобільську. Та зараз людей менше хвилює наявність військових батальйонів, коли все «структурувалось», тобто батальйони перевели в армію, в поліцію почали відбирати за певними критеріями. Хоча людей дещо лякає те, що поліція ходить зі зброєю. Із насильством з боку військових до жінок учасники ФГ не стикались, але відчуття того, що така небезпека є, все ж таки присутнє.

«Если на рынок идешь туда, то обязательно надо было с мужем, с женщиной, с братом».

«По Старобельску їдеш на машині, а дівочка с Урала автомат в лице тобі наставляє. Вона не знає, що в тебе в машині, а ти – що в неї в голові. І таке було».

«Когда стало больше государственное видение всех этих структур, мне стало спокойнее».

«Почему я перестал заниматься волонтерством? Потому что приезжаешь в части, а говорят – все есть, отдай людям».

3.8. ПІДСУМКИ

Загалом учасники ФГ почувають себе більш-менш безпечно, але ще є питання, які викликають в учасників дискусії почуття небезпеки: «я боюсь такого больше политического плана, щоб страна не разворачивалась на 180; безразличие людей меня больше всего беспокоит».

На думку учасників ФГ, щоб покращити безпеку в місті потрібно ввести систему «безпечне місто». Потрібно встановити якісні камери з фіксацією облич і номерів, посилити кооперацію поліції та адміністрації, аби вони працювали разом: «вот у нас разделены шайки: шайки полиции, шайки администрации, и очень тяжело идут на контакт», покращити співпрацю молоді та поліції.

Учасники ФГ вважають за необхідне з'ясувати ситуацію щодо завищених тарифів, вирівняти тарифну сітку, подолати проблему з нестабільним і низьким фінансовим забезпеченням. Важливою темою є несправедливе розподілення зарплатні, без урахування рівня відповідальності, проблеми з її виплатою: «финотдел берет кредит у государства, щоб заплатити зарплати». Людей лякає нестабільність, можливість втрати роботи через нестачу робочих місць: «меня вот очень пугает, если я останусь без работы; я понимаю, что в данный момент, если я останусь без работы, я не знаю, куда мне сюда просто идти дальше», «волоссячко на голові шевелиться», «живем одним днем».

Важливим фактором, що хвилює громадян, є конкуренція між Новопсковським ОТГ та райрадою. Люди неактивні, бо хвилюються через робочі місця, адже їх контролює райадміністрація: «лишній раз роточок ніхто не открывав», «ОТГ б'ється як риба об льод; она могла бы сделать что-то, но существует момент «троевластия»: райрада, райадміністрація та ОТГ». Тобто люди вважають, що ОТГ мала б замінити райадміністрацію, адже їх функції однакові, але багато учасників обговорення є робітниками адміністрації, тому вони бояться

втратити роботу. Учасники обговорення вважають, що потрібно пришвидшувати децентралізацію. Ці процеси проходять негармонійно.

Також учасники ФГ вважають, що для покращення фінансової ситуації потрібно розвивати туризм, для цього є багато можливостей, але проблема з дорогою заважає цьому. Найважливішою темою, яка викликає багато проблем жителів району є поганий стан доріг. Також існує проблема з малою кількістю підприємств, які забезпечували б робочі місця: «підприємців мало, багато було підприємців, потім без роботи лишаються». Люди вважають, що якість газу погіршилась. Адміністрація майже не допомагає у вирішенні проблем, загалом багатьма проблемами займаються активісти: «люди просять зробити, а нам присилають на папері масштаб робіт». Сфера дозвілля не заповнена.

Також люди, безумовно, відчують небезпеку через військові дії. «Сумки зібрані і зараз у кожного. Поки це не закінчиться, стабільності немає ніякої».

ПЛАН ДІЙ

З ПОСИЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НОВОПСКОВСЬКОГО РАЙОНУ

НАПРЯМ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОРОЖНЬОЇ БЕЗПЕКИ

Мета: посилення безпеки на дорогах, зменшення кількості ДТП у районі, зменшення кількості ДТП за участі дітей.

Заходи:

- Створення постійно діючої робочої групи з питань безпеки руху за участі місцевої влади, поліції, громадськості та Укравтодору для обговорення маршрутів руху важкого транспорту та питань ремонту шляхів;
- Аудит переходів і нанесення розмітки пішохідних переходів на проїжджій частині;
- Аудит найбільш небезпечних місць і встановлення лежачих поліцейських біля людних місць і дитячих установ;
- Аудит місць за найжвавішим автомобільним рухом, найнебезпечніших ділянок і встановлення нових дорожніх знаків;
- Встановлення елементів доступності біля лікарень, людних місць, сервісних будівель;
- Встановлення відеонагляду в місцях найбільшого трафіку;
- Забезпечення дітей району світловідбиваючими стрічками;
- Аудит маршрутів руху та створення ділянок для безпечного руху пішоходів і велосипедистів

- Створення місць для парковки біля шкіл.

Партнери: керівництво ОТГ, поліція, громадські активісти.

Необхідні ресурси: бюджет ОТГ, Грантова допомога

Очікувані результати: зменшення кількості ДТП у районі, зменшення кількості постраждалих, посилення відчуття безпеки у жителів району, зростання правослукхняної поведінки, залучення мешканців району до забезпечення безпеки руху.

НАПРЯМ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСОБИСТОГО МАЙНА

Мета: посилення захисту майна, зменшення кількості крадіжок.

Заходи:

- Проведення аудиту безпеки особистих помешкань і надання рекомендацій щодо поліпшення безпеки;
- Запуск програми маркування майна;
- Встановлення камер відеонагляду з виведенням сигналу на райвідділ поліції;
- Розвиток домовленостей між сусідами щодо нагляду за майном;
- Покращання освітлення в районі.

Партнери: керівництво ОТГ, поліція, громадські активісти, місцевий бізнес.

Необхідні ресурси: бюджет ОТГ, грантова допомога

Очікувані результати: зменшення випадків крадіжок; зростання відповідальності громадян за захист свого майна; збільшення позитивних контактів поліції та населення; збільшення відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 3. ПРОТИДІЯ П'ЯНИМ КОМПАНІЯМ

Мета: зменшення випадків публічного вживання алкогольних напоїв, тютюну та наркотичних речовин.

Заходи:

- Обговорення місцевих правил торгівлі спиртним під час масових заходів та у вечірній час;
- Створення нових майданчиків для дозволу молоді (спортивних, творчих);
- Розміщення табличок з нагадуванням про заборону вживання алкоголю та відповідальність за її порушення;

- Створення програми залучення громадян до патрулювання вулиць;
- Створення гарячої лінії в поліції для повідомлень про порушення громадського порядку;
- Проведення роз'яснювальних заходів щодо шкоди вживання алкоголю та тютюну.

Партнери: керівництво ОТГ, поліція, громадські активісти.

Ресурси: бюджет ОТГ, грантова допомога.

Очікувані результати:

- Покращання безпеки масових заходів у районі завдяки спільним зусиллям поліції та громади;
- Поступове залучення громадян до забезпечення безпеки;
- Зменшення місць, де відкрито вживаються алкогольні напої;
- Зменшення толерантності до вживання алкогольних напоїв у публічних місцях;
- Зменшення кількості скарг на вживання алкогольних напоїв у громадських місцях;
- Посилення відчуття безпеки жителів району.

4. ПОПАСНЯНСЬКИЙ РАЙОН

Попаснянський район розташований на південному заході Луганської області. У районі знаходиться 43 населених пункти: 3 міста, 11 селищ міського типу, 17 сіл і 12 селищ. Межує з районами як Луганської, так і Донецької області, зокрема з окупованими. Саме тому в районі знаходиться значна кількість військових, деякі ділянки району регулярно підпадають під обстріли та знаходяться в епіцентрі бойових зіткнень.

4.1 РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Відчуття безпеки мешканців району

Близько третини опитаних мешканців району вважають, що за останні 12 місяців *стало безпечніше* (трохи і загалом безпечніше відповіли 37 % респондентів) (рис. 28). Водночас 45,6 % громадян зазначили, що стало загалом або трохи небезпечніше. Певна частина завагалась із відповіддю на це запитання (17,4 %).

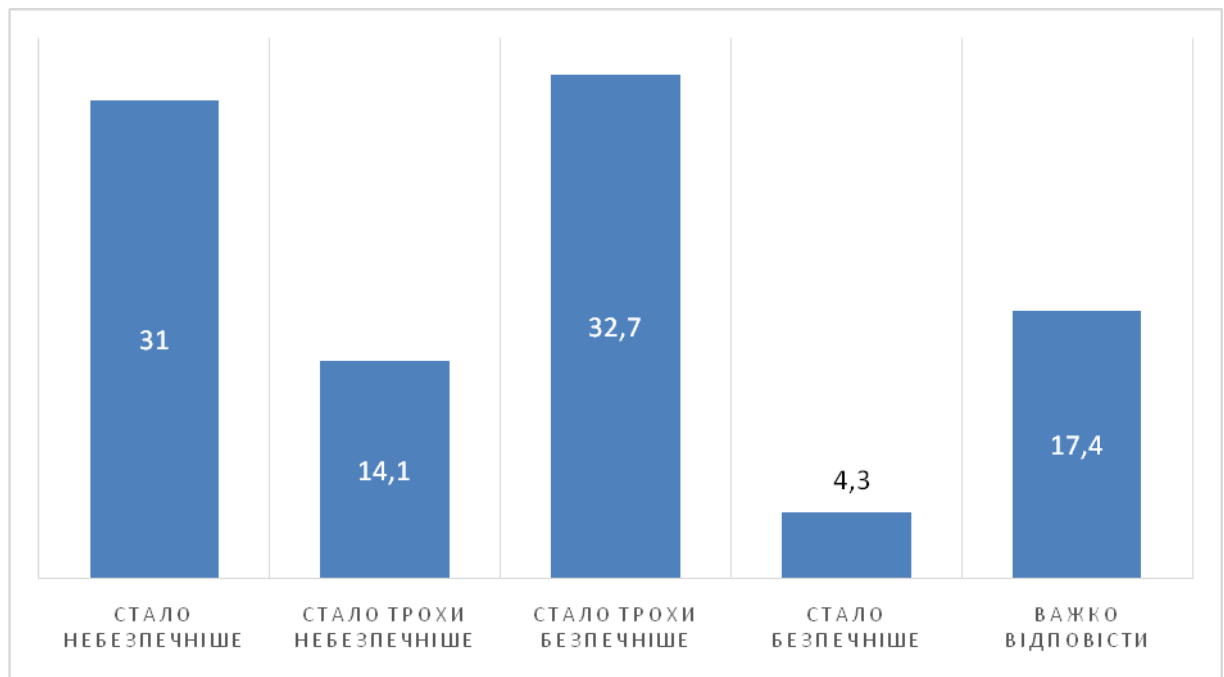

Рис. 28. Оцінка зміни рівня безпеки за останні 12 місяців (у % до тих, хто відповів)

Серед відповідей на запитання, чого найбільше побоюються опитані, частіше за все називалися **активізація бойових дій** поблизу місця проживання (67,0 %) та **обстріл населеного пункту**, де проживають респонденти (63,7 %) (рис. 29). Також важливим фактором небезпеки є міни та снаряди, що не вибухнули. Факторами небезпеки громадяни також вважають проблеми з водо- (21,3 %) та електропостачанням (18,5 %). Кримінальні події та фактори, що їм сприяють вказуються респондентами не найперше: **крадіжка з будинку** (14,0 % відповідей), мародерство (13,5 %); доступність алкоголю (13,2 %).

Слід зазначити, що майже не вказувалися побоювання, пов'язані з незаконними діями силових і правоохоронних органів: фізичне насильство з боку військових та поліції становить 3,6 % відповідей, несправедливі звинувачення з боку силових органів – 2,0 %). Також жителів району практично не хвилюють можливі проблеми з незаконним обігом зброї (0,8 %), вимагання (0,5 %) та труднощі під час перетину блокпостів (1,5 %).

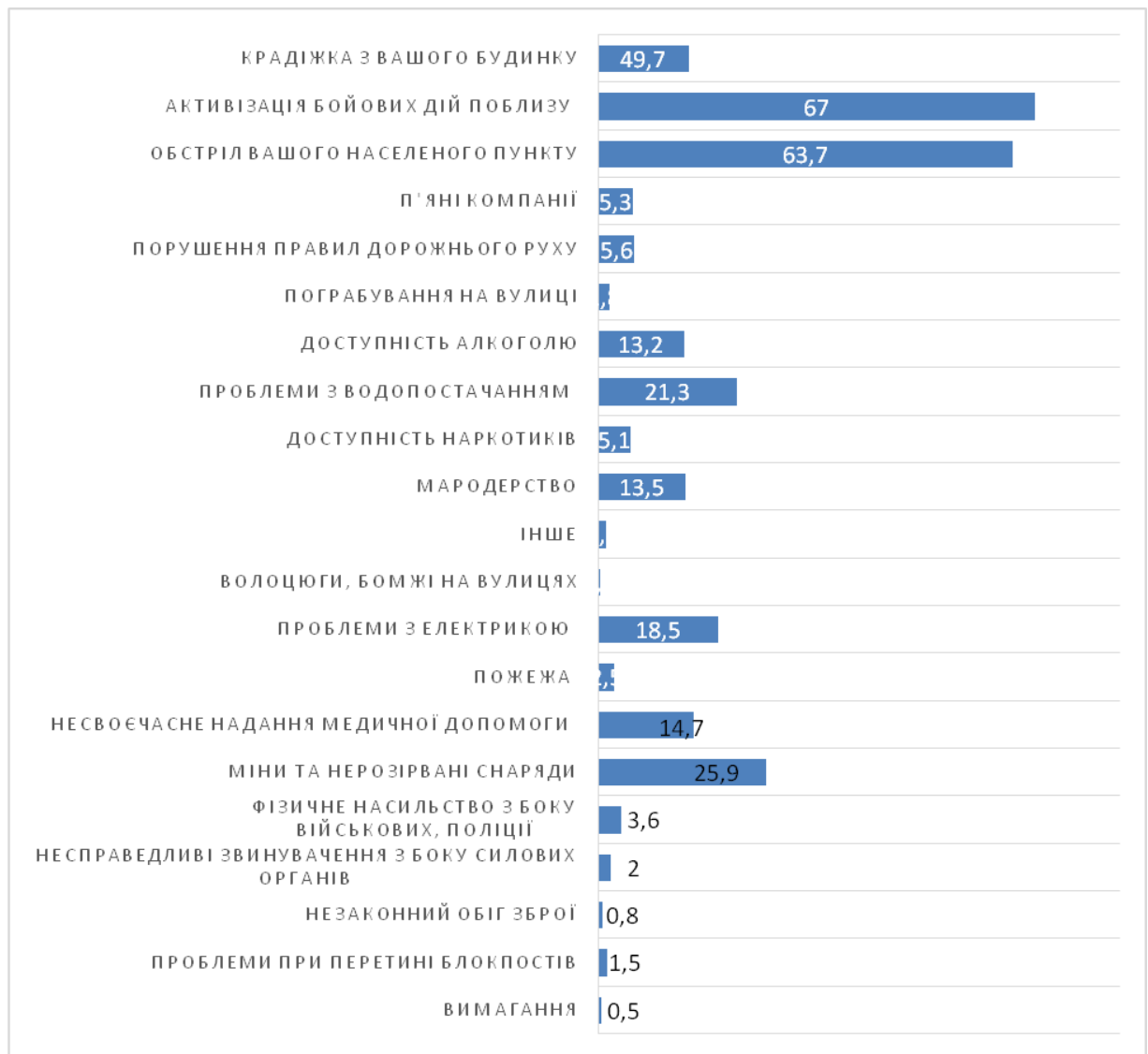

Рис. 29. Найбільші побоювання населення (у % до відповідей)

Ставлення до поліції

На думку більшості мешканців району, місцева *поліція добре або радше добре виконує свою роботу* (40,0 % опитаних) (рис. 30). Водночас кожен п'ятий респондент вважає навпаки – поліція працює погано або радше погано (49,5 %). Кожен десятий (10,6 %) у громаді завагався з відповіддю на це запитання.

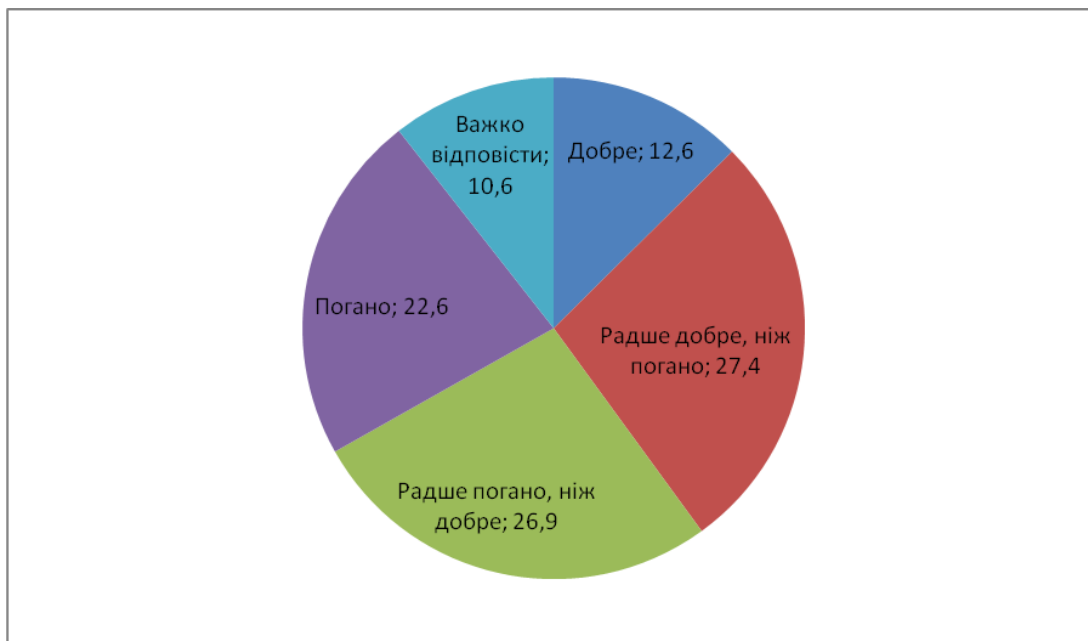

Рис. 30. Оцінка якості виконання роботи поліції своєї роботи в місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Здебільшого оцінка роботи відображається і на рівні довіри жителів району до поліції. Так, **повністю або радше довіряють 34,9 %** (рис. 31). Слід зазначити, що тих, хто завагався з відповіддю на попереднє запитання практично немає. А ось відсоток тих, хто не довіряє поліції становить 62,4 % від опитаних.

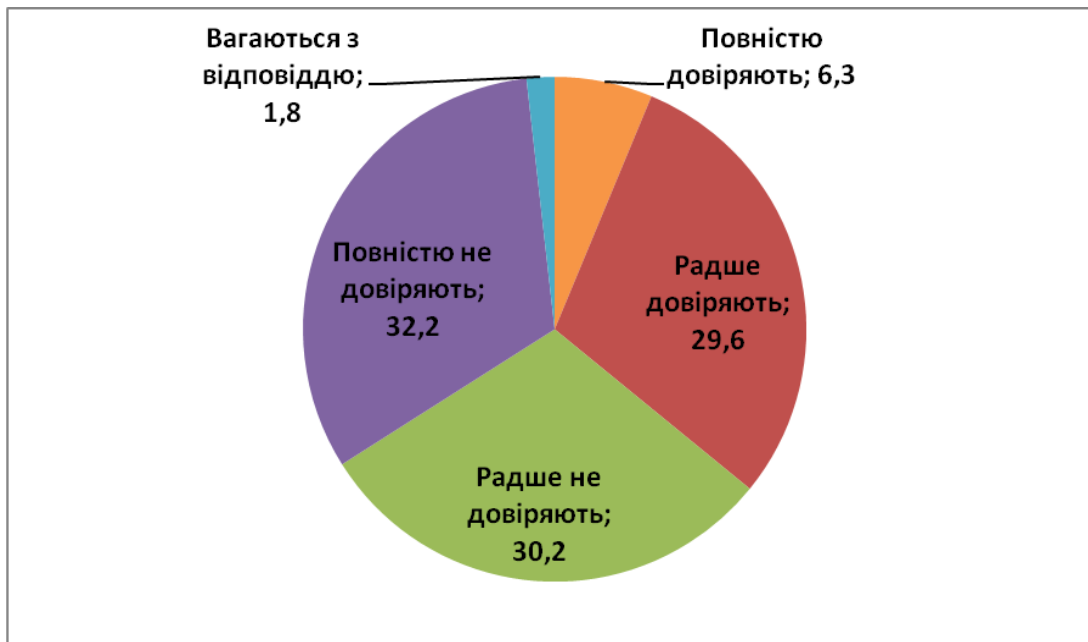

Рис. 31. Оцінка довіри до поліції (у % до тих, хто відповів)

Важливим індикатором ставлення місцевих жителів до поліції є також готовність допомагати поліцейським за певних обставин. За результатами дослідження, **у 42,2 % випадків опитані готові допомагати в будь-якій ситуації** (рис. 32). У 22,1 % відповідей респонденти

уточнювали, що будуть співпрацювати із поліцією лише якщо це стосуватиметься безпосередньо їх або їхніх близьких. Взагалі не будуть допомагати у 29,1 % випадків.

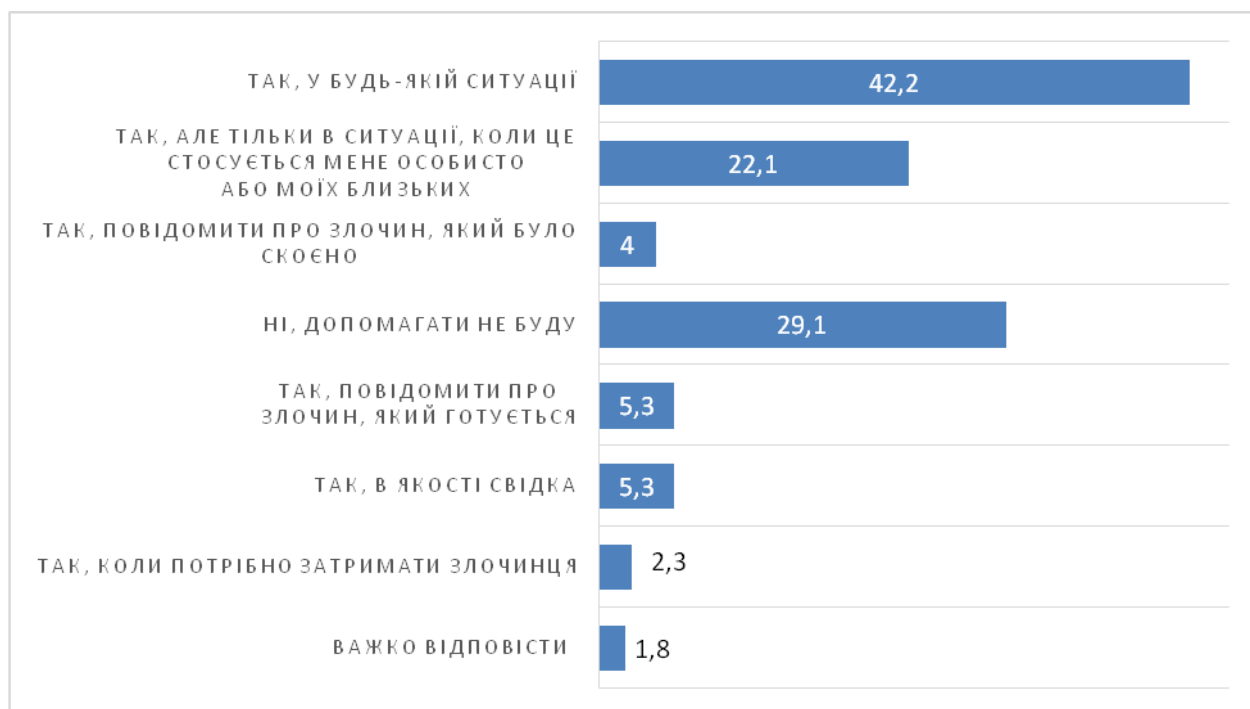

Рис. 32. Готовність допомагати поліції задля покращення безпеки в місці проживання (у % до відповідей)

Обізнаність жителів району про поліцію

Частина місцевих жителів *не знають* *ані дільничного інспектора (49,0 %),* *ані начальника поліції в районі (80,1 %)* (табл. 10). Знає і по імені, і в обличчя дільничного майже кожен третій мешканець району (31,9 %), а кожен десятий – начальника поліції (9,3 %).

Табл. 10. Обізнаність громадян щодо дільничного інспектора та начальника поліції у районі (у % до тих, хто відповів)

	Так, знаю в обличчя і по імені	Так, знаю в обличчя	Так, знаю, тільки по імені	Не знаю
Дільничний інспектор	31,4	11,1	8,0	49,0
Начальник поліції в районі	9,3	3,3	7,3	80,1

Дослідження показало, що *обізнаність громадян щодо розташування місця роботи поліції децю більша* (табл. 11). Так, знають точно, де знаходиться районний відділ поліції 58 % опитаних, приблизно – 12,3 %. Ще 42,7 % жителів певною мірою орієнтуються, де розташований службовий кабінет дільничного інспектора поліції.

Табл. 11. Обізнаність громадян щодо розташування районного відділу поліції та службового кабінету дільничного інспектора поліції (у % до тих, хто відповів)

	Знаю точно	Знаю приблизно	Не знаю	Важко відповісти
Розташування районного відділу поліції	58,0	12,3	28,1	1,5
Розташування службового кабінету дільничного інспектора поліції	30,9	11,8	55,5	1,8

Контактування населення і поліції

Одним із завдань дослідження було виявити основні причини контактів поліції із населенням, а також думку громадян щодо того, за яких обставин вони би могли самі звернутися до поліції.

Виявилося, що у **75,6 % випадків контактів за останні 12 місяців у опитаних не було** (табл. 12). Серед тих, хто стикався з поліцією частіш за все були ті, хто ставали жертвами злочинів, були зупинені поліцією для перевірки документів, або до яких зайшов дільничний.

Можливими причинами контактів з поліцейськими у майбутньому були названі ситуації, якби респонденти, або їхні родичі або знайомі **стали жертвою злочину** (65,1 % відповідей); через необхідність **оформити документи** (37,4 %); якщо стануть **учасником або свідком дорожньо-транспортної події** (43,3 %) або стануть **свідком правопорушення або злочину** (36,6 %).

Варто зазначити, що лише у 8,7 % відповідей громадяни хотіли б обговорити безпеку населеного пункту, у якому проживають. Ще менш імовірно вони шукали б можливість включитися в забезпечення безпеки свого місця проживання (5,9 %).

Табл. 12. Причини реальних і можливих контактів з поліцією (у % до відповідей)

З яких причин ви контактували з поліцією протягом останніх 12 місяців?	%	%	З яких причин ви могли б звернутися до поліції?
Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину	4,0	65,1	Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину
Через необхідність оформити документи	2,5	37,4	Через необхідність оформити документи
Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію	0,5	43,3	Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію
Ви стали свідком правопорушення або злочину	1,5	36,6	Ви стали свідком правопорушення або злочину

Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги	0,8	12	Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги
Ви хотіли повідомити про злочин	1,3	35,4	Ви хотіли повідомити про злочин
Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію	0,5	24,9	Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію
Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)	0,8	49,6	Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)
Ви хотіли попросити допомоги або ради	1,8	6,4	Ви хотіли попросити допомоги або ради
Ви обговорювали безпеку вашого населеного пункту	1,0	8,7	Ви хотіли обговорити безпеку вашого населеного пункту
Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району	0,5	5,9	Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району
Ви просто хотіли поговорити	1,5	7,6	Ви просто хотіли поговорити
Інша причина	0,5	0,8	Інша причина
Поліція зупинила вас на вулиці з якоюсь метою (перевірка документів, задати питання)	4,8		
До Вас додому приходили працівники поліції, які проводили розслідування	6,3		
Вас запрошували в поліцію, де проводилося якесь розслідування	1,5		
Жодних контактів не було			

Метою дослідження було також виявити, наскільки місцеві жителі загалом обізнані щодо зустрічей поліції з населенням, на яких можна обговорити певні питання, зокрема пов'язані з безпекою. На жаль, **про такі зустрічі не знають 80,4 % опитаних** (рис.33). 7% відповіли, що такі зібрання відбуваються залежно від обставин. 4,8 % респондентів вказали частоту зустрічей 1 раз на місяць.

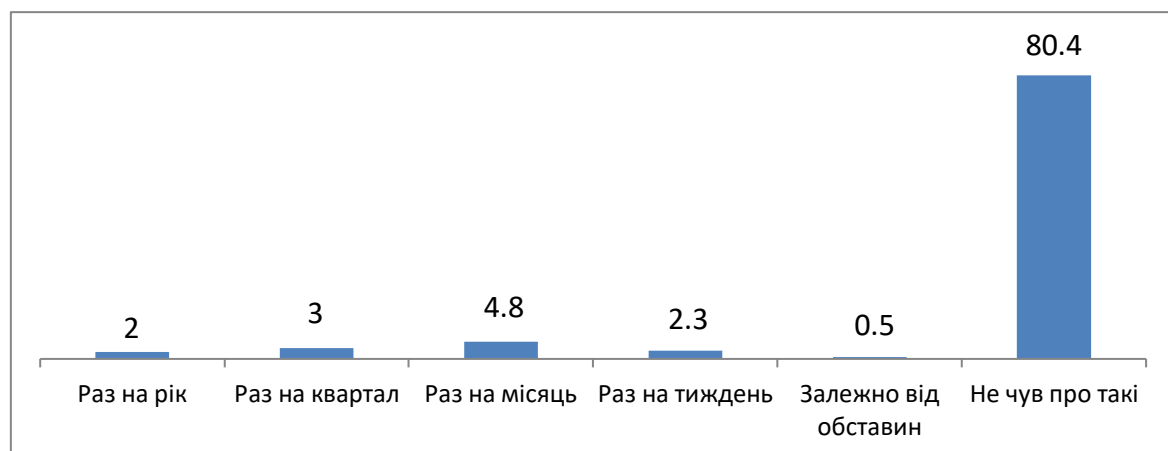

Рис. 33. Частота проведення зустрічей населення і поліції у місці проживання (у % до тих, хто відповів)

Важливо зазначити, що необізнаність про зустрічі не означає відсутність інтересу до таких заходів. Так, лише 6,5 % опитаних вважають, що такі зустрічі не потрібні (рис. 34). Інші зазначили, що їх необхідно проводити з певною періодичністю. 48,7 % **вказали, що оптимальна частота – 1 раз на квартал; 15,1 % – 1 раз на місяць; 10,6 % – залежно від обставин.**

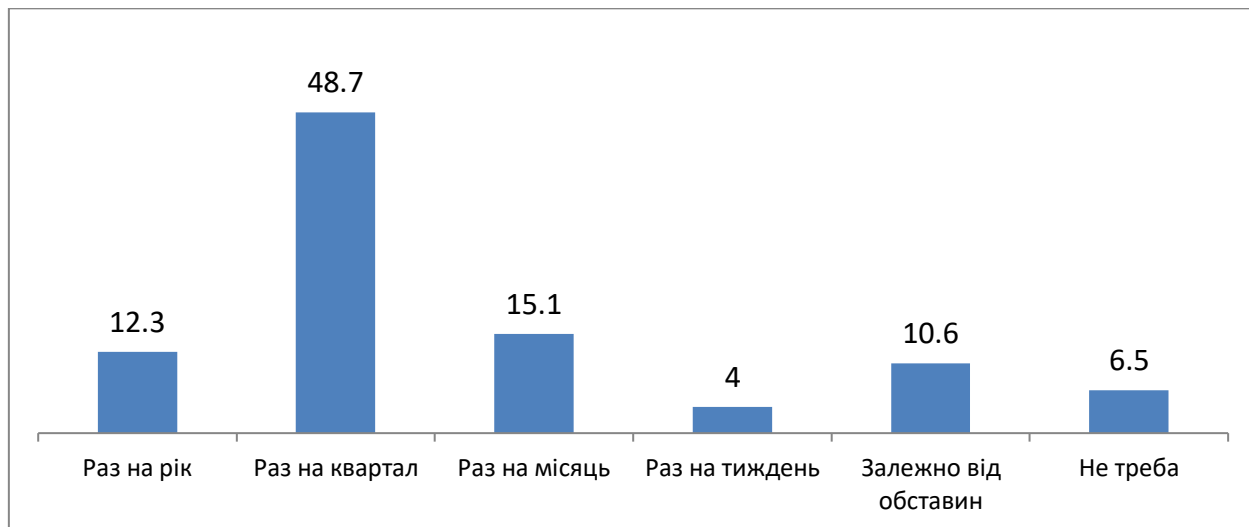

Рис. 34. Думка населення щодо необхідності проведення зустрічей із поліцією (у % до тих, хто відповів)

Однак зустрічі стоять тільки на третьому місці серед найбільш зручних способів контактування з поліцією (15,1 % відповідей). Найбільше відповідей громадян – за **спілкування по телефону** (52,0 %). Далі зі значним відривом надають перевагу особистому прийому – 22,6 %. У 11,8 % випадків опитані зазначали, що зовсім б не хотіли б контактувати з поліцією.

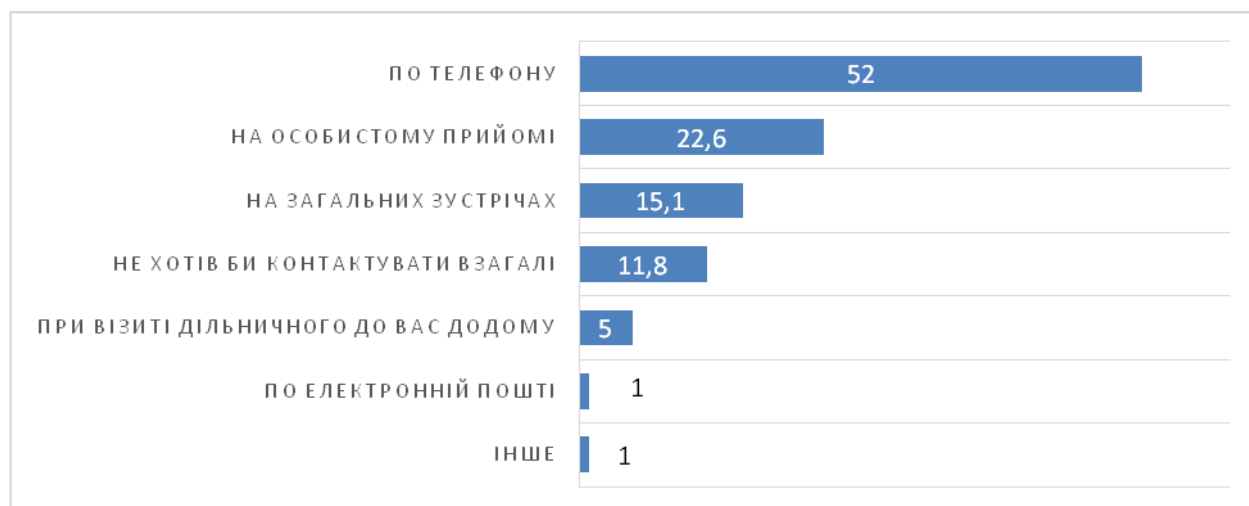

Рис. 35. Найбільш зручні способи контактування з поліцією (у % до відповідей)

Серед основних тем, які б громадяни хотіли обговорювати з поліцейськими, стоять **обговорення наявних загроз для жителів району** (64,2 %); **робота по запобіганню**

злочинності (51,1%); реагування на повідомлення громадян (46,0 %); ефективність діяльності поліції (44,7 %).

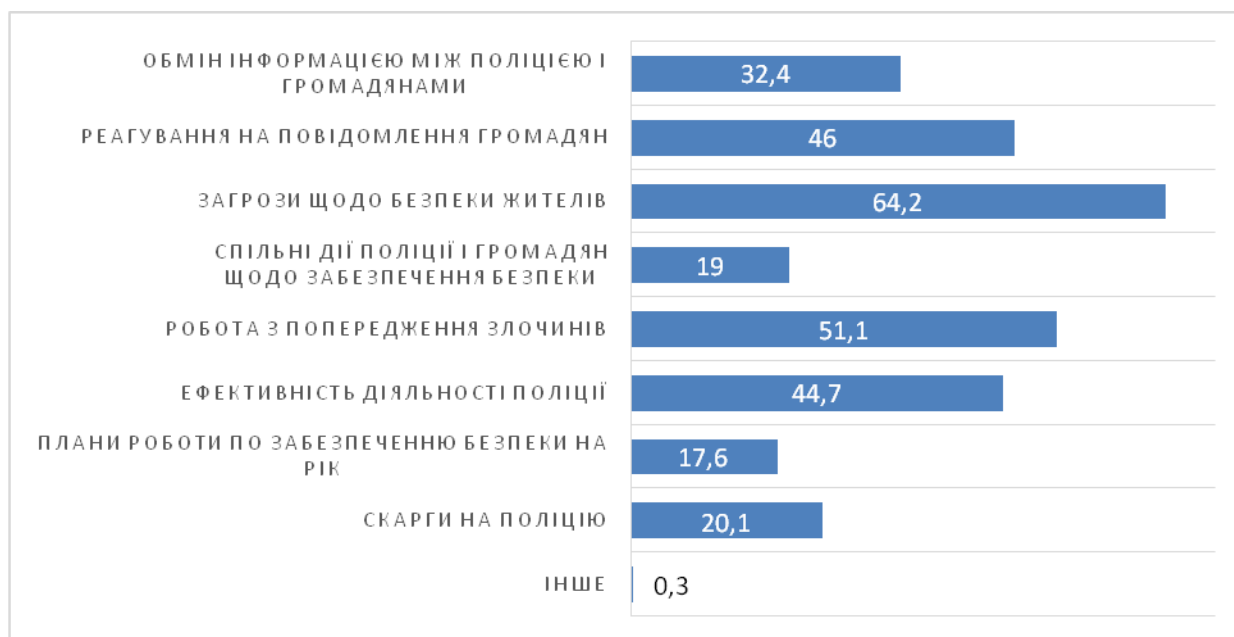

Рис. 36. Найбільш актуальні теми для обговорення на зустрічах населення і поліції (у % до відповідей)

4.2 АУДИТ БЕЗПЕКИ

СОЛІДАРНІСТЬ

Рівень солідарності в громаді учасники дискусії оцінюють доволі неоднозначно. Волонтери розповідають про байдужість влади та жителів, але водночас наводять приклади точкової взаємодії. Наприклад, місцева влада Попасної за мінімальний кошт виділила приміщення для громадської організації. Учасниця з Попасної розповіла, як у місті проявляється солідарність жителів.

«Если что случается на нашей улице, то большинство соседей, при том, что многие выехали и многие потеряли свои дома... Но есть к кому обратиться, есть у кого попросить руку помощи, также и материальную, также и просто какую-то поддержку, там, или в горсовет обратиться, по разрушениям попросить помощь».

Громадські активісти з населених пунктів Золоте 1, Золоте 2, Сонячне, Родіна та Стахановець за потреби співпрацюють.

«Если нужна помощь, мы находим друг друга».

«Все понимают, что мы одно».

Але з більш віддаленими населеними пунктами активісти не мають змоги співпрацювати через проблеми з дорогами та транспортом. Люди кажуть, що приїхали б на свята в Попасну, але це дуже дорого та складно.

Учасники з населених пунктів Тошківка та Тошківка 1 наголошують, що вони відрізняються від Новотошківського, що проблеми у них свої та потребують уваги й окремого втручання влади, наприклад, обласної, яка часом не знає, що це різні населені пункти: «Тут Вам не Новотошкове, це Тошківка!». У 2014 році в Тошківці створили волонтерську групу за участі депутатів для організації доставки гуманітарної допомоги жителям. У 2017 році, коли під час обстрілу було пошкоджено газопровід, районна влада, попри обіцянки виділити буржуйки та електрообігрівачі для п'ятиповерхівок, не вирішила цю проблему. І цим питанням за проханням громади зайнялась волонтерська група. Волонтери долучили журналістів, а коли медійний розголос не допоміг, поїхали до обласної ради, де, за словами учасниці подій, «взяли измором» чиновників, вісім годин простоявши в холі. Голова обласної адміністрації Гарбуз пообіцяв допомогти, але активісти й надалі контролювали вирішення цього питання. В населеному пункті вважають, що їм ближче Сєверодонецьк, ніж Попасна, яка дев'ять місяців не вирішувала їхні проблеми.

У селищ, що знаходяться на лінії зіткнення, «зовсім інші проблеми». Це такі населені пункти, як-от Родіна, Золоте 4, Катеринівка. Там досі стріляють, люди перебувають у постійному стресі. У цих селищах теж є волонтерські групи, що зорганізувались задля забезпечення різних потреб жителів.

Активісти розповіли, що місцеві жителі очікують допомоги від влади, та вважають, що «им все должны». Волонтерів сприймають як частину влади, хоча насправді ті не мають до неї відношення. За словами активістів, багато з них втомилося за чотири роки війни, а представники влади не завжди допомагають їм вирішувати нагальні проблеми та пропонують «потрусить бизнесменов».

За словам волонтерів, люди охоче працюють на громадських роботах з благоустрою свого населеного пункту, але за умови матеріального заохочення. У Новотошківському протягом трьох років працювали робочі бригади, які отримували продуктові набори через супермаркет «Брусничка». У перший рік працювало 80 осіб, на другий рік – 100 чоловік, а в 2017 році – 120. Вони «с радостью облагораживали поселок», внаслідок чого «вычищено было все, идеальный был поселок». У 2018 році фінансування зупинилось, а на громадських засадах ніхто цим не займається.

У Гірському та ще одному населеному пункті було реалізовано проект ООН по висадці фруктових дерев, які передали на баланс адміністрації. Люди садили дерева під час суботників.

Активісти вважають проект невдалим, бо зараз дерева помирають, адже за ними треба доглядати, чого не відбувається.

Є приклади співпраці місцевої влади з волонтерами. У Попасній найнятих для прибирання вулиць адміністрацією робітників відрядили для очистки ставка під наглядом волонтерів. Люди працювали за продуктові ваучери.

У Карбоніті активісти самі організували прибирання ставку. Працювати постійно приходило 20 осіб. Але більше охочих працювати на громадських засадах немає через підозри, що для активістів виділяли продуктові набори, які ті привласнили. Загалом поширене побоювання, боцїмто на громадській ініціативі хтось може заробляти гроші є вагомим фактором, що заважає залучати людей. Також розвитку громадських ініціатив заважає загальна пасивність влади та громади.

Часто люди опираються корисним для спільного життя в громаді ідеям, бо сприймають громадську активність як спробу захоплення влади та важелів впливу, вважають учасники дискусії. У селі Новоіванівка, де зовсім не було вуличного освітлення, ініціативна група написала проект, отримавши кошти на встановлення 12 сучасних ліхтарів. Проект було завершено 26 квітня, але світла в селі досі немає (станом на кінець липня).

«Сейчас это все на балансе ГО... Эти фонари должны были взять на баланс. То на больничном, то на отдыхе, то сессия не собралась, то то, то се, то Лисичанский РЭС, то какая-то шахта, сейчас подключили уже газету, что-то там такое. В итоге собрались, проголосовали. Такая расхлябанность немножко. Мы говорим когда, что надо поддерживать громадські ініціативи, громадський рух... Девчата писали этот проект несколько месяцев... За год практически девчонки это сделали, пройдя через конфликт с громадой, потому что громада их там обзывала. Там девчонка есть переселенка с Луганска. «Вот поприехали, мы тут всю жизнь жили, а вы воду мутите, площадки вам надо, и все вам надо!» Ну такое все».

Учасники ФГ вважають, що місцевим жителям треба частіше їздити в інші області України. Прикладом такої співпраці вони назвали співробітництво з Тернопільською областю. На думку присутніх, такі зв'язки сприяють солідарності всеукраїнського масштабу та зміцненню єдності країни.

4.3. ІНФРАСТРУКТУРА

Головні проблеми в населених пунктах району суттєво відрізняються, зокрема, як уже зазначалося, залежно від ступеню наближеності населеного пункту до зони бойових дій. Але ключовою проблемою усі учасники ФГ вважають ситуацію зі сполученням між населеними пунктами. **Дороги в районі знаходяться в дуже поганому стані.** На машині «разогнатися негде», водії їдуть на першій, другій, максимум третій передачі. А через сухостій не видно, що коїться за рогом.

Квиток на автобус з навколишніх населених пунктів до Попасної коштує від 100 грн (такі населені пункти, як-от Родіна, Катеринівка, Новотошківське) до 80 грн. Наприклад, відстань у 24 кілометри до районного центру для мешканців Золотого вважається дуже довгою. Багато людей не мають грошей на поїздки.

Існує також багато нарікань на графік роботи маршрутного транспорту. Міжміські автобуси ходять до 12:00, а дорога займає дуже багато часу. Через проблеми з транспортом вирішення одного питання в державних структурах у районі може тривати по кілька днів через черги та залежність від графіка роботи автобусів.

Ці фактори так само впливають на формування солідарності громади та можливості співпраці: люди фізично не мають змоги дістатися один одного.

4.4. ПРОБЛЕМИ

У наближених до лінії зіткнення населених пунктах основною проблемою вважають **обстріли та їх наслідки.** У Золотому-4 та Родіні заявили, що люди досі періодично сидять у підвалах і погребях через обстріли.

«Мы уже смирились, что у нас 5 месяцев нет нормального поступления электричества, но мы рады, что не стреляют».

У Катеринівці та Новотошківському через обстріли дуже часто пошкоджуються електропроводи, але місцевий РЕС має обмежені ресурсів на випадок пошкоджень. Якщо пошкодження електромереж відбуваються дуже часто, служби відмовляються виїжджати на місце пошкодження, і людям постійно доводиться за свій кошт забезпечувати їх паливом і частково фінансувати ремонти. Також люди «охороняють» електриків живим щитом, бо ті бояться їхати ремонтувати через ризик обстрілу. Внаслідок нестабільного постачання

електрики у жителів Золотого-4 та Родіни постійно ламається електрообладнання. Активісти пропонували зібрати гроші на стабілізатор напруги, але проблема досі не вирішена.

Ще однією серйозною проблемою вважають **закриття та затоплення шахт**, що погрожує тяжкими наслідками для розташованих поблизу населених пунктів. Сусідні шахти мають підземне сполучення, тому проблеми з однією загрожують наслідками іншим. А шахти, що залишились у так званій ЛНР, зараз одна за одною затоплюються. Мешканці Золотого-4 повідомили, що в Золотому-5 – на окупованій території – була затоплена шахта, тому є ризик затоплення шахти у Золотому-4. У Родіні також була зарита шахта, з якої «рулит вода», тому є ризик обвалу будинків. Воду з шахт також не відкачують у Кіровську (знаходиться теж на окупованій території).

Мешканці району повідомляють про перебої з постачанням води та її низькою якістю за високих тарифів. Населенню постачали технічну воду, і в 2016 році тарифи підняли, але представник Водоканалу пообіцяв, що якість води зросте. Досі проблема не була вирішена. Учасники фокус-групи повідомили, що в них є свердловини з якісною водою, але такої води замало, а є вода, якою «даже посуду страшно мыть». За словами активістів, Водоканал має давати абонентам 200 кубічних метрів води.

«Они накачивают, потом вода идет самотеком. У нас в поселке... пять дней не было воды. Я воевала. Сейчас нам включили новозвановские скважины, но их нам тоже не хватает. Но если будет карбонитская вода, это беда будет для всего Попаснянского района... Есть еще скважины. Я разговаривала с нашим главой военно-гражданской, там 140 тыс грн долг за электричество. Скважины готовые, они рабочие. Это вода, из всех вод вода. Но мне сказали, чего ты туда лезешь, оно тебе надо?»

Також перебої води можуть бути через проблеми з електрикою.

У Гірському та Золотому не вирішено або погано вирішено **питання вивезення сміття**. Смітєвий полігон знаходиться в Лисичанську, але, за словами активістів, його туди не вивозять. Учасники із Золотого розповіли, що частину побутових відходів вивозять, а частину спалюють на місці, що є екологічною проблемою та викликає онкологічні хвороби.

«Как же не жаловаться и туда не ходит? Кто палит мусор? Бывает такое, что и два раза на день, окна нельзя открыть, духота стоит ужасная».

У Гірському сміття взагалі не вивозять через те що поламався двигун трактора, який вивозив відходи.

«У нас все уже в мусоре, с год уже не вывозился».

Представники влади запропонували вирішити проблему через місцевих бізнесменів. Але на сесії райвиконкому виділили кошти на ремонт двигуна і сміття почали вивозити.

Джерелом потенційної небезпеки вважаються **недобудови та покині будівлі**, які жодним чином не охороняються і стають місцем ігор дітей і дозвілля молоді. Про існування таких місць розповіли учасники ФГ з Попасної та Комишувахи. У Новотошківському є покинутий вокзал, на якому утворилося звалище сміття, там постійно перебуває молодь. Двоє дітей поранили руки, **граючись у зруйнованій снарядом будівлі спортзалу на території школи**. Ця будівля – справжній головний біль для волонтерів з Новотошківського, яким не вдається вибити кошти на відновлення приміщення. Роздягальня спортзалу «просідає», і є побоювання, що усе це може завалитися та призвести до людських жертв, «могут погібнуть дети».

Також небезпечними місцями учасники ФГ вважають **узбіччя доріг і місця, де колись були блокпости або розташовувалися військові**. У місцевих посадках є ризик натрапити на гадюку, а трава в них не коситься.

Не вирішена **проблема з безпритульними собаками**. На запити активістів голова Попаснянської райдержадміністрації Шакур розповів, що вартість стерилізації однієї тварини становить 1200 грн. У місцевому бюджеті коштів на це немає. За іншою інформацією, це коштує до 2000 грн. Ситуацію ускладнює те, що на вулицю викидають домашніх собак. Тварини можуть прибиватися на блокпости до військових, але залишаються після їх ротації. У Карбоніті розповідають, що було 5-6 випадків, коли собаки кусали людей. Люди ходять з шокерами, аби відлякувати тварин. Про випадки сказу учасники ФГ не розповіли. В Попасній вуличні тварини простерилізовані та мають чіпи.

Учасники ФГ також наголосили на **проблемі з вуличним освітленням**. Представники РЕС пропонують людям підключати вуличне освітлення через власні лічильники. У Золотому та Карбоніті немає освітлення у під'їздах через те що збанкрутував місцевий ЖЕК. Є населені пункти, де проблему з освітленням у під'їздах вирішили, виділивши необхідні кошти з місцевих бюджетів.

Однією з проблем вважають ситуацію з довіллям для молоді. У районі дуже не вистачає дитячих і спортивних майданчиків. Багато клубів зачинено, молодим людям немає чим зайнятись. Також у **молоді немає роботи**. Місцеві магазини продають дітям алкоголь і цигарки, що і стає дозвіллям.

Учасники ФГ розповіли, що в районі часто можна побачити компанії напідпитку. Але особливих нарікань з цього приводу вони не виказали. У Катеринівці розпивати алкогольні напої на вулиці люди бояться через обстріли.

Учасники ФГ скаржаться, що **через децентралізацію бажають закрити поліклініку**, яка обслуговує Катеринівку, Стахановець, Родіну, Золоте-1, Золоте-2 та Новотошківське. Фізкабінет вже перемістили у Гірське. Учасники ФГ відзначили, що зараз діти можуть самостійно дійти до поліклініки на процедури. А після її переведення це буде проблемою.

«Даже прогревание возьмь. Ну поедет ребенок на Горск, прогреется. Постоит на остановке. Смысл прогревания?».

У Карбоніті «швидка» **не возить людей до більш зручно розташованого Лисичанська**, а тільки в Попасну. У 2014 році Тошківка, Тошківка-1, Нижнє, Нижнє-1 та Карбоніт звертались до губернатора Москаля з проханням територіально підпорядкувати їх до Лисичанська. Але їм було відмовлено.

«Ах вы сепаратисты, вас что-то не устраивает, сейчас вас на БТРы и на ту сторону. Да почему на ту сторону? Мы просто ищем там, где нам ближе».

У невеликих населених пунктах не вистачає лікарів. У Тошківці під час війни закрили лікарню, перетворивши на лабораторію та амбулаторію. Залишився тільки терапевт і педіатр. Тепер закрили лабораторію. Амбулаторія обслуговує чотири селища з загальною кількістю населення 6 000 осіб.

«Мы обращались в район и область. Но мы так поняли, что зачем дальние поселки нужны. Лучше пусть будут хуторки. Мы уже просили, дайте выездные мобильные бригады».

Для вирішення проблем люди їдуть до Гірського, звідки пацієнтів за потреби відправляють до Лисичанська в обласну лікарню. У Гірському важко записатися до сімейного лікаря, а в лікарню не йдуть працювати молоді спеціалісти. Лікарі-пенсіонери відмовляються ходити до пацієнтів, які проживають на верхніх поверхах.

Гострої проблеми з безхатченками учасники ФГ не бачать. У деяких населених пунктах їх зовсім немає. Активісти розповіли, що в лікарні у Гірському лежать покинуті рідними люди. Лікарня тримає людей у відділенні, годує їх і намагається допомогти їм з

документами. У Попасній у будці за власною ініціативою живе людина-відлюдник, який відмовляється від житла.

У Попасній до переліку проблем додали, що **в місті немає люків і місць для паління**, а поліція штрафує перехожих за паління в недозволених місцях. Також люди розповідають про нестачу «лежачих поліцейських».

Однією з проблем називають **несправедливість під час розподілу податків**. Учасники розповіли, що шахти перерахували до бюджету району 20 млн грн, а район повернув до бюджету місцевої громади лише 3 млн грн.

Учасники дискусії, що займаються бізнесом висловили **багато претензій до роботи податкової**, працівники якої ставляться до них зверхньо та принизливо: «Они там такие разборзевшие». Через це виникає багато конфліктних ситуацій під час подання звітності, а сам похід до податкової є для них великим стресом.

4.5. РЕСУРСИ НА ВИПАДОК НЕБЕЗПЕКИ

На думку учасників ФГ, ситуація з безпекою в районі дещо покращилась, але все одно залишається чимало проблемних питань.

«Я со своим соседом вывожу раненых до поселка, до Стахановца, потому что никто к нам не ездит».

Ввечері та під час обстрілів швидко відмовлялися виїжджати на виклики також у Золоте. З 1 липня цю функцію взяли на себе військові лікарі.

У випадку надзвичайної ситуації люди звикли звертатися насамперед до сусідів, потім до волонтерів.

Оперативність і якість реагування пожежників учасники ФГ оцінили неоднозначно. У Попасній нарікань щодо їх праці немає, а самі пожежники мають нову техніку. Наприклад, нещодавно після початку пожежі через 5 хвилин приїхало одразу декілька пожежних машин. У Гірському є проблеми з пожежними машинами.

«У нас самые старые машины. Хлопцы до такой степени уже ремонтируют их».

Коли після обстрілу в одному з населених пунктів загорівся сарай, пожежників з Гірського чекали близько двох годин.

Реагування представників влади у випадку виявлення боєприпасів оцінили високо. Розповіли, що після виявлення снаряду одразу приїхали військові та представники адміністрації.

Якість роботи поліції загалом оцінювалась позитивно. У Попасній поліція патрулює місто у вільний час. Криміногенна ситуація не така загрозлива, як раніше. Є певні нарікання на прискіпливість правоохоронців, які перевіряють геть усіх водіїв на вживання алкоголю.

У населених пунктах біля лінії зіткнення є бомбосховища, зокрема обладнані за ініціативи місцевих підприємств. Але учасники ФГ не вважають їх дуже корисними у разі небезпеки. На обстріли люди вже не реагують, доки снаряди не починають падати близько: «даже за 100 метров ты не добежишь, ты не успеешь опомниться». Під час обстрілу «муж не успел даже с кровати сползти», хоча «тривожний чемоданчик» з документами та цінними речима в усіх зібрано заздалегідь.

Біля лінії зіткнення постійно проводять тренінги з безпеки представники Міжнародного Червоного Хреста. У деяких школа є «тривожні чемоданчики» та аптечки. Місцеві жителі також мають аптечки від «Восток-SOS».

4.6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

Військові дії в районі продовжуються. З усіх учасників ФГ тільки один розповів, що війна не торкнулася його населеного пункту. Про постійні обстріли та ризик через встановлено міни, розповідають представники Золотого-4, Родіни, Катеринівки, Новотошківського.

У селищі Родіна розповіли, що через бойові дії пошкоджено 70% будинків, були випадки поранень місцевих жителів. У Гірському представники військово-цивільної адміністрації після обстрілів фіксують усі пошкодження.

У випадку небезпеки представники влади надають допомогу з евакуацією населення, а наслідки обстрілів ліквідують. У Новотошківському розповіли, що після обстрілу у ніч на 15 червня до населеного пункту приїхали представники району та області. 16 червня обласна влада евакуювала дітей бажаючих у табір до Кремінної. Протягом наступних двох тижнів у населеному пункті було відновлено склопакети. Це робиться вже вдруге, бо в 2015 році скло також відновлювали після обстрілу.

4.7. ВРАЗЛИВІ КАТЕГОРІЇ

На думку присутніх, найбільш вразливими є жителі селищ, що розташовані на лінії зіткнення. Люди мають багато психологічних травм через війну, а обстріли викликають

істерики як у дорослих, так і в дітей. Одна з мешканець прифронтової смуги вважає, що через постійне нервово навантаження усі місцеві жителі є людьми з інвалідністю.

Відмічається, що біля зони бойових дій проживають здебільшого пенсіонери. Але через те що в людей похилого віку є соціальні гарантії від держави, найбільш незахищеними вони не є. Практично одностайно учасники ФГ зауважили, що найбільш вразливими можна вважати дітей.

«Ребенок от выстрела писается на месте».

До того ж, учасники дискусії відзначили, що отримання статусу «дітей війни» представляє собою складну та принизливу процедуру.

4.8. СТОСУНКИ З ВІЙСЬКОВИМИ

На думку учасників ФГ, ситуація з військовими в зоні ООС загалом покращилася, їх вважають більш адекватними. Водночас відношення до людей у формі суттєво різняться. Деякі люди бачать у них потенційну небезпеку, а деякі готові звертатися до них за допомогою.

У Золотому-4 задоволені співпрацею з 10-ю бригадою, яка заїхала туди 1 липня 2018 року та вперше за цей час встановила прапор України. Військові стоять осторонь від селища, але їхні лікарі виїжджають на виклики місцевих жителів.

«Это бригада для меня отличная, они пошли на контакт с населением, за ту же скорую военную».

Водночас у місцевих з військовими виникають конфліктні ситуації у разі, якщо ті розташовують свої позиції близько від житлових будинків, або викопують окопи нагородах.

Учасники ФГ розповіли, що в 2014 році військові годували місцевих жителів і надавали їм свої продуктові пайки. Також вони похвалили військових зі спецбатальйону «Торнадо», які допомогли організувати вивезення вугілля з шахти, та пояснювали дітям, «коли їм можна гратися на вулиці, а коли треба ховатись» через обстріли.

Є випадки побутових конфліктів і претензій до окремих військових. Наприклад, військові не відреагували, коли собака-приблуда, який оселився на блокпосту, покусав місцевого жителя. Або коли військові напідпитку увірвалися через двері та поранили літню жінку, «но после этого чуть-чуть, как мне кажется, стало меньше вообще людей с оружием». Тому людей зі зброєю розглядають як потенційну небезпеку. Людям особливо не подобається, коли озброєні люди

ходять по місту. Також небезпечним вважають саме знаходження біля позицій військових, тому що по них можуть відкривати вогонь бойовики. У Попасній виказали незадоволення через розквартирування військових у колишній 27 школі: «там огромный район, частный сектор». Є нарікання на режим пропуску вантажів у зоні ООС, бо коли військові не пропускають машини з продуктами, люди залишаються голодними. Також нарікають на «самодеятельность» військових, коли поблизу немає керівництва ООС.

Частина активістів розповіла, що не співпрацює з військовими: «старается военных не трогать». Але інші учасники дискусії назвали таку стратегію помилковою та навели багато прикладів, коли військові їм допомагали. Військові після ротації залишали місцевим жителям продукти. Загалом випадки, коли військові допомагають людям з харчами є непоодинокими.

«Недавно тоже мне военный, не буду говорить, какой, позвонил, сказал: «Ира, если вам надо для детей, может быть есть какие-то семьи, мы готовы дать тушенки и сгущенного молока». Потому что при встрече, когда я с ним познакомилась, я это (потребность в помощи) как-то проговорила вслух. Ну, то есть надо стучаться, никто так не поможет никому».

«Они с открытым сердцем помогают, правда».

Учасники ФГ розповіли, що військові допомогли активістам транспортом для дітей, що брала участь у фестивалі на Карбоніті, коли голова селищної ради не змогла вирішити це питання. Рішення про допомогу приймав командир роти, який попередньо запитав, чи підконтрольна Україні територія, на яку потрібно буде везти дітей, після чого одразу ж погодився. На Родіні у 2014-2016 роках військові разом з місцевими жителями встановлювали освітлення.

Також люди розповіли, що місцевим жителям допомагають «Сімікі», співробітники цивільно-військового співробітництва. Зокрема, вони возили жінку з онкологією до Кременної.

«Очень позитивное было сотрудничество, и быстрая реакция, и все сделали».

4.9. ВІДЧУТТЯ БЕЗПЕКИ

Оскільки в багатьох населених пунктах Попаснянського району досі стріляють, то найперше, чого б хотіли учасники для підвищення відчуття безпеки – це припинення бойових дій.

Також була висловлена ідея «привезти у гості депутатів із Києва, хай поживуть у нас!». Йдеться про те, що люди не відчувають, що їхні проблеми дійсно розуміють у столиці, що цими проблемами хтось опікується. Це викликає образу та відчай. А проблеми в районі дуже специфічні й різняться навіть від одного селища до іншого.

Комунікацію з представниками місцевої влади вважають дуже формальною. Учасники говорили про бажання більш «людської» взаємодії. Щоб представники влади не звітували, а занурювались у проблеми району, брали участь у робочих групах з громадської безпеки в районі та цікавились напрацюваннями активістів, що постійно працюють, так би мовити, «у полі».

Також є ідея, що для відчуття безпеки важливо знати свої права. Потрібне навчання, різноманітні тренінги (такі, як пройшли деякі з учасників ФГ завдяки Восток-SOS), щоб підвищити правову грамотність жителів регіону. Актуальні та потрібні тренінги та семінари щодо тем, пов'язаних із ситуаціями насильства.

Важливою темою, яку підняли учасники, також є об'єднання країни через взаємне пізнання. Треба організовувати поїздки молоді з Луганської області по Україні (у такому проекті під назвою «Мандрівники зі Сходу» волонтери уже беруть участь разом із БФ Сергія Жадана), та навпаки – молоді з інших областей України до Луганської області. Таким чином можлива побудова єдиної країни, вважають учасники дискусії.

ПЛАН ДІЙ

З ПОСИЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ м. ПОПАСНА

НАПРЯМ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОРОЖНЬОЇ БЕЗПЕКИ

Мета: посилення безпеки на дорогах, зменшення кількості ДТП у районі, зменшення кількості ДТП за участі дітей.

Заходи:

- Аудит переходів і нанесення розмітки пішохідних переходів на проїзній частині;
- Аудит найбільш небезпечних місць і поступова відбудова тротуарів, встановлення лежачих поліцейських біля людних місць і дитячих закладів;
- Аудит місць за найжвавішим автомобільним рухом, найнебезпечніших ділянок і встановлення нових дорожніх знаків;
- Встановлення відеонагляду в місцях найбільшого трафіку;
- Забезпечення дітей району світловідбиваючими стрічками;

- Аудит маршрутів руху та створення ділянок для безпечного руху пішоходів і велосипедистів
- Створення місць для паркування біля шкіл;
- Створення електронної карти участків дороги, де відсутні каналізаційні люки для своєчасного інформування місцевої влади та мешканців.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти.

Необхідні ресурси: бюджет міста, грантова допомога.

Очікувані результати: зменшення кількості ДТП у районі, зменшення кількості постраждалих, посилення відчуття безпеки у мешканців району, зростання правослукхняної поведінки, залучення мешканців району до забезпечення безпеки руху.

НАПРЯМ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСОБИСТОГО МАЙНА

Мета: посилення захисту майна, зменшення кількості крадіжок.

Заходи:

- Проведення аудиту безпеки особистих помешкань і надання рекомендацій щодо поліпшення безпеки;
- Запуск програми маркування майна;
- Встановлення камер відеонагляду з виведенням сигналу на райвідділ поліції;
- Розвиток домовленостей між сусідами щодо нагляду за майном;
- Покращання освітлення в районі.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти, місцевий бізнес.

Необхідні ресурси: бюджет міста, грантова допомога

Очікувані результати: зменшення випадків крадіжок, зростання відповідальності громадян за захист свого майна, збільшення позитивних контактів поліції та населення, посилення відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 3. ЗАХИСТ ВУЛИЦЬ

Мета: зменшення випадків публічного вживання алкогольних напоїв, тютюну та наркотичних речовин, зменьшення випадків хуліганства та вандалізму

Заходи:

- Обговорення місцевих правил торгівлі спиртним (продаж неповнолітнім, військовим, під час масових заходів та у вечірній час);
- Створення нових майданчиків для дозвілля молоді (спортивних, творчих);
- Розміщення табличок з нагадуванням про заборону вживання алкоголю та відповідальність за її порушення;
- Створення місцевих сервісів для допомоги алко- та наркозалежним;
- Встановлення додаткового освітлення та відеонагляду біля кладовища м. Попасна;
- Створення гарячої лінії в поліції для повідомлень про порушення громадського порядку;
- Проведення роз'яснювальних заходів щодо шкоди вживання алкоголю та тютюну.

Партнери: керівництво міста, поліція, громадські активісти.

Ресурси: бюджет міста, грантова допомога.

Очікувані результати:

- Підвищення рівня безпеки масових заходів в районі завдяки спільним зусиллям поліції та громади;
- Скорочення місць, де відкрито вживаються алкогольні напої;
- Зниження рівня толерантності до вживання алкогольних напоїв у публічних місцях;
- Зменшення випадків вандалізму, скарг на вживання алкогольних напоїв у громадських місцях;
- Покращання відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 4. ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Мета: зменшити кількість випадків домашнього насильства та зменшення шкоди

Партнери: місцева влада, поліція, громадські активісти.

Необхідні ресурси: бюджет міста, грантова допомога.

Очікуваний результат: покращання відчуття безпеки жителів району.

НАПРЯМ 5. БЕЗПРИТУЛЬНІ ТВАРИНИ

Мета: зменшення кількості безпритульних тварин і побоювань населення.

Заходи:

- Створення каналів, які дозволять повідомляти про місцезнаходження безпритульних тварин (групи в соціальних мережах, онлайн карти, короткий номер телефону);
- Створення програми по відлову, вакцинації та гуманній стерилізації безпритульних тварин;
- Об'єднання сил волонтерів, місцевої влади та поліції для допомоги безпритульним тваринам знайти дім.

Партнери: місцева влада, поліція, громадські активісти.

Необхідні ресурси: бюджет району, грантова допомога.

Очікувані результати:

- Зменшення кількості безхатніх тварин;
- Зменшення випадків нападів на тварин на людей;
- Зменшення кількості випадків жорстокого поводження з тваринами;
- зЗниження ризику зараження сказом;
- Покращання відчуття безпеки жителів району.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1. КОНЦЕПЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПОСИЛЕННЯ ПАРТНЕРСТВА ТА ДОВІРИ МІЖ ГРОМАДАМИ ТА ПОЛІЦІЄЮ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Основна ідея

Безпека громади – це орієнтований на людей підхід до припинення або зменшення впливу факторів, що створюють небезпечне середовище. Особливістю підходу є те, що він спирається на діалог між громадою й органами влади та розподіл відповідальності за безпеку між ними. Для цього громади мають регулярно вивчати свої потреби в сфері безпеки та ставати активним діячами з покращення ситуації.

Як політика з покращання безпеки підхід, орієнтований на взаємодію поліції та громади був описаний як один із сімох вимірів людської безпеки, відзначених у 1994 році в Звіті щодо розвитку людства (HDR). Звіт закликав вважати безпеку центральним виміром, що неодноразово підкреслювалось у документах ООН.

Підхід, орієнтований на взаємодію поліції та громади також є процесом, що спрямований на постійне покращання відносин між громадою та інституціями, що забезпечують безпеку. Цей процес спирається на регулярні планування дій та оцінювання ефективності, що за умов залучення громади стає основою демократичного управління та децентралізації.

Загальна ситуація

Незважаючи на те, що безпека є універсальним елементом людського буття, кожна громада має свої унікальні особливості щодо визначення факторів безпеки. Для громад, що проживають на територіях, охоплених військовим конфліктом в Україні безпекова ситуація пов'язана з низкою факторів:

- Діючий військовий конфлікт у безпосередньої близькості, у якому використовуються важкі види озброєння;
- Значна кількість військових і поліцейських сил у регіоні, значна частина яких не є представниками місцевої громади та проходить доволі часту ротацію;
- Політизація багатьох безпекових питань;
- Пошкоджена інфраструктура, особливо шляхи;
- Значна кількість переселенців;

- Значна кількість представників вразливих груп;
- Слабка місцева влада або її відсутність;
- Зменшення активної частки населення, яка залишила регіон;
- Зменшення доступності сервісів і спеціалістів (медичні, правові, освітні);
- Безробіття, спричинене суттєвим зменшенням бізнес-активності в регіоні;
- Доступність зброї, алкоголю, наркотиків;
- Значна кількість жителів регіону мають посттравматичні розлади.

Все це суттєво впливає на громади в Донецькій і Луганській областях. Більшість перелічених факторів робить життя людей у регіоні небезпечним і малопередбачуваним. Водночас комбінація слабкої організованості громад, обмежених ресурсів, слабкої інфраструктури та централізованого управління силовими відомствами негативно впливає на можливість своєчасно реагувати на наявні виклики й отримання додаткових ресурсів для забезпечення безпеки.

Зацікавлені сторони

До груп, представники яких є важливою частиною нового підходу до створення безпекового середовища на Сході України слід віднести:

- Громади, які повинні доносити свою думку про стан безпеки та поділяти відповідальність за його покращання, а саме:
- Представники вразливих груп, чий голос та проблеми мають бути почутими та врахованими;
- Представники громадського суспільства, що є найбільш активною частиною громади та можуть виступати рушійною силою змін;
- Лідери громад, як формальні, так і неформальні, які мають змогу донести проблеми громад і брати участь у їх вирішенні;
- Поліція та інші силові інституції, що мають законні важелі впливу на безпекову ситуацію та повинні спиратись на пріоритети громад;
- Місцева влада, що має підтримувати створення безпеки в громадах як важливу передумову успіху всіх програм розвитку та життєдіяльності регіону та районів;
- Представники центральної влади, які визначають стратегічні завдання для виконавчої влади на місцях;
- Представники донорських організацій, які надають допомогу, спрямовану на покращання найбільш важливих аспектів життя громад у регіоні.

Цілі концепції та методологія

Концепція та методологія окреслюють ключові підходи та дії, спрямовані на створення безпечної громади на Донбасі. Використання методології Концепції дозволить створити систему вивчення можливих джерел небезпеки та зменшити їх вплив на життя громад у майбутньому. Також використання методології Концепції може стати інструментом, який дозволить працювати громадам та органам влади разом задля безпеки, використовуючи такі зручні інструменти як аудит безпеки, оцінка взаємодії та місцеві безпекові групи.

Зрештою, Концепція пропонує методологію, яка є дуже зручною для роботи з побудови безпечного середовища, ґрунтується на інтересах громад і сприяє взаємодії.

Цінності та підходи, на яких ґрунтуються концепція та методологія

В основі Концепції лежать такі підходи: взаємодія, передбачування, гнучкість, доповнення діяльності державних інститутів місцевими ресурсами, чуйність до конфліктних ситуацій, чуйність до інтересів вразливих груп, робота на різних рівнях, швидке реагування.

Методологія побудована на принципах інклюзивності всіх груп, підзвітності, взаємоповаги, прозорості, поваги до прав людини, децентралізації, розбудови можливостей, довіри.

Шляхи реалізації Концепції:

1. Надати інструменти для аналізу безпеки в громадах.
2. Створити майданчики взаємодії між громадою та державними органами та органами місцевого самоврядування у вигляді робочих груп з громадської безпеки, до яких залучити ключових стейкхолдерів (як з боку громади, так і з боку місцевої влади та правоохоронних органів).
3. Створити систему оцінки ризиків.
4. Залучити громадськість до вирішення питань безпеки.
5. Отримати додаткові ресурси для вирішення безпекових питань.

Очікувані результати використання Концепції та методологій посилення співпраці між громадою та поліцією:

- Використання напрацювань робочих груп з громадської безпеки в громадах дозволить оновити систему діалогу між правоохоронними органами, місцевою владою та громадами та дозволить останнім доносити свої побоювання та побажання. Це буде сприяти не лише ефективності роботи органів влади, а й задоволеності жителів громад та збільшенню рівня довіри до державних установ.
- Створення конкретних механізмів і каналів для спільної роботи громади та правоохоронних органів задля безпеки, що буде сприяти довірі, розподілу відповідальності, та отриманню додаткових ресурсів
- Створення системи раннього оповіщення щодо ключових ризиків і покращання реагування на виникнення надзвичайних ситуацій.
- Збільшення уваги до безпеки вразливих груп (людей похилого віку, людей з інвалідністю, дітей, ВПО).

Ключові заходи за обраною методологією

Визначення партнерів та побудова локальної спроможності використання підходу, орієнтованого на взаємодію поліції та громади. Поступове нарощування кількості локальних партнерів програм безпеки шляхом активного пошуку зацікавлених осіб і проведення робочих зустрічей.

- Розвиток робочих стосунків між ключовими стейкхолдерами з питань безпеки в регіоні в межах роботи груп з громадської безпеки всі групи та підгрупи (особливо вразливі) повинні мати можливість висловитись. Силові органи мають можливість використовувати ці відносини для отримання додаткової інформації, побудови відносин з громадою та підвищення рівня довіри до них з боку громади.
- Визначення та пріоретизація ключових потреб і проблем громад у питаннях безпеки за допомогою регулярного проведення аудиту безпеки. Оцінка ризиків і рівня небезпеки повинна проводитись з урахуванням особливостей регіону, громади, історії, демографії, географії, економічного та соціального стану.
- Створення, втілення й оцінка успішності планів з попередження ризиків і реагування на ключові виклики у сфері безпеки для громади. Кожен план повинен бути розроблений колегіально у співпраці. До того ж, ефективність втілення кожного плану має бути оцінена по закінченню звітного періоду.

- Створення системи регулярного інформування громади про ситуацію з безпекою та звітування перед жителями окремих місцевостей про стан безпеки. Налагодження діалогу з малими громадам шляхом виїзду та проведення зустрічей.
- Обговорення та запуск програм, спрямованих на збільшення кількості позитивних контактів між поліцією та населенням, контактів поза межами спілкування в рамках вирішення кримінальних ситуацій. Створення системи інформування жертв злочинів, маркування майна та регулярні візити керівництва поліції до населених пунктів районів.

Можливі ризики

Серед найбільших ризиків у реалізації Концепції можна виділити такі:

- Погіршення загальної безпекової ситуації в регіоні, пов'язане з відновленням бойових дій і зміною контуру лінії зіткнення. Це передбачувано призведе до погіршення безпекової ситуації та згорання проєктів щодо громадської безпеки в регіоні.
- Заміна регіонального керівництва (цивільного та силового), внаслідок якого проєкти взаємодії з громадськістю можуть бути заморожені на невизначений період часу.

Стійкість результатів

Стійкість результатів буде забезпечена завдяки постійному діалогові та безперервній системою «планування-оцінювання прогресу», яка буде відтворюватись щороку. Це дозволить корегувати дії стейкхолдерів, а також планувати нові дії з урахуванням ефективності попередніх.

ДОДАТОК 2. АНКЕТА ДЛЯ ОПИТУВАННЯ

Шановний респонденте!

*Пропонуємо Вам узяти участь в соціологічному дослідженні, присвяченому вивченню питань безпеки та взаємодії з поліцією у Вашому населеному пункті. Дослідження проводить незалежна громадська організація. Усі дані, отримані під час опитування, будуть використані виключно в узагальненому вигляді, **Ваша участь анонімна**.*

З будь-якими запитаннями, які у Вас виникатимуть, можете звернутися за номером телефону:

2. СТАТЬ	3. ВІК	4. ОСВІТА	5. РАЙОН ПРОЖИВАННЯ
1. Чоловіча 2. Жіноча	1. 18-29 років 2. 30-44 років 3. 45-60 років 4. 60+	1. Початкова, неповна середня 2. Середня 3. Середня спеціальна 4. Вища (незавершена вища)	1. Слов'янський 2. Попаснянський 3. Великоновосілківський 4. Новопсковський

6. НАСКІЛЬКИ ДЛЯ ВАС ОСОБИСТО ЗМІНИЛАСЬ СИТУАЦІЯ З БЕЗПЕКОЮ ЗА ОСТАННІ 12 МІСЯЦІВ? (оберіть лише один варіант відповіді)

Стало небезпечніше	Стало трохи небезпечніше	Стало трохи безпечніше	Стало безпечніше	Складно відповісти
5	4	3	2	1

7. ЯКІ ТРИ ДІЛЯНКИ У ВАШОМУ НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ Є НАЙБІЛЬШ НЕБЕЗПЕЧНИМИ (НАЗВІТЬ МІСЦЕ, ВУЛИЦЮ АБО РАЙОН І ВКАЖІТЬ, ЧОМУ ТАМ НЕБЕЗПЕЧНО)?

1. _____
2. _____
3. _____

8. НАСКІЛЬКИ ДОБРЕ ПОЛІЦІЯ ВИКОНУЄ СВОЮ РОБОТУ У ВАШОМУ НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ? (оберіть лише один варіант відповіді)

Добре	Радше добре, ніж погано	Радше погано, ніж добре	Погано	Не маю уявлення
5	4	3	2	1

9. ОЦІНІТЬ, НАСКІЛЬКИ ВИ ДОВІРЯЄТЕ ПОЛІЦІЇ (оберіть лише один варіант відповіді)

5	4	3	2	1
Повністю довіряю	Радше довіряю	Радше не довіряю	Зовсім не довіряю	Складно відповісти

10. ВКАЖІТЬ ТРИ ЗАГРОЗИ, ЯКІ ВИКЛИКАЮТЬ У ВАС НАЙБІЛЬШЕ ЗАНЕПОКОЄННЯ (оберіть лише три варіант відповіді зі списку)

КАРТОЧКА 1

1. Крадіжка з вашого дому	14. Несправедливі звинувачення з боку силових органів
2. Проблеми з водопостачанням у вашому населеному пункті	15. Вимагання
3. Проблеми з електрикою у вашому населеному пункті	16. Фізичне насильство з боку військових, поліції
4. Обстріл вашого населеного пункту	17. Незаконний обіг зброї
5. Активізація бойових дій поблизу вашого населеного пункту	18. Несвоєчасне надання медичної допомоги (зокрема довге очікування на допомогу)
6. Міни і снаряди, що не розірвалися	19. Пожежа (зокрема довге очікування прибуття пожежних)
7. Мародерство	20. Проблеми під час перетину блокпостів
8. Пограбування на вулиці	21. Ваш варіант (вкажіть)_____
9. Порушення правил дорожнього руху	_____
10. Доступність алкоголю	_____
11. Доступність наркотиків	
12. Волоцюши, безхатченки на вулицях	
13. П'яні компанії	

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ (зробіть відмітку в кожному рядку)

	Так, знаю в обличчя та по імені	Так, знаю в обличчя	Так, знаю лише по імені	Не знаю
11. Вашого дільничного інспектора	1	2	3	4
12. Начальника поліції у Вашому районі	1	2	3	4

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ (зробіть відмітку в кожному рядку)

	Знаю точно	Знаю приблизно	Не знаю	Складно відповісти
13. Знаходження районного відділу поліції	1	2	3	4
14. Знаходження службового кабінету дільничного інспектора поліції	1	2	3	4

ИНТЕРВ'ЮЕР! ПОКАЖІТЬ РЕСПОНДЕНТУ КАРТОЧКУ 2 І ВІДМІТЬТЕ ВСІ ОБРАНІ ПОЗИЦІЇ**15. ЧИ ДОВОДИВЛОСЬ ВАМ КОНТАКТУВАТИ З ПОЛІЦІЄЮ З НАВЕДЕНИХ НИЖЧЕ ПРИЧИН ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ 12 МІСЯЦІВ?***(можна обрати всі відповідні варіанти)*

Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину

Через необхідність оформити документи

Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію

Ви стали свідком правопорушення або злочину

Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги

Ви хотіли повідомити про злочин

Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію

Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)

Ви хотіли попросити допомоги або поради

Ви обговорювали безпеку вашого населеного пункту

Ви шукали можливості включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району

Ви просто хотіли поговорити

Інша причина (уточнити)

Поліція зупинила вас на вулиці з якоюсь метою (перевірка документів, задати питання)

До Вас додому приходили працівники поліції, які проводили розслідування

Вас запрошували в поліцію, де проводилося якесь розслідування

Жодних контактів не було

16. З ЯКОЇ ПРИЧИНИ ВИ МОГЛИ Б ЗВЕРНУТИСЯ ДО ПОЛІЦІЇ? (можна обирати всі відповідні варіанти)

Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину

Через необхідність оформити документи

Ви стали учасником або хотіли повідомити про дорожньо-транспортну подію

Ви стали свідком правопорушення або злочину

Ви хотіли повідомити про необхідність надання медичної допомоги

Ви хотіли повідомити про злочин

Ви хотіли повідомити про підозрілу людину або подію

Ви хотіли повідомити про надзвичайну подію (пожежа, прорив труби тощо)

Ви хотіли попросити допомоги або поради

Щоб обговорити безпеку вашого населеного пункту

Щоб включитися в забезпечення безпеки вашого населеного пункту, району

Просто поговорити

Інша причина (уточнити)

17. ЯКИМ ЧИНОМ ВАМ БУЛО Б НАЙЗРУЧНІШЕ КОНТАКТУВАТИ З ПОЛІЦІЄЮ?

На загальних зустрічах

Під час особистого прийому

Під час візиту дільничного до Вас додому

Телефону

Електронною поштою

Не хотів/-ла б контактувати зовсім

Ваш варіант (вказіть)_____

18. ЯК ЧАСТО ПРОВОДЯТЬСЯ ЗУСТРІЧІ З ПОЛІЦІЄЮ У ВАШОМУ НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ? (відмітьте лише один варіант відповіді)

- Раз на рік
- Раз на квартал
- Раз на місяць
- Раз на тиждень
- Частіше, ніж раз на тиждень
- Залежно від обставин
- Не знаю про такі зустрічі

19. ЧИ ГОТОВІ ВИ ДОПОМАГАТИ ПОЛІЦІЇ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ БЕЗПЕКИ В ВАШОМУ НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ? (можна обрати кілька варіантів)

- Так, у будь-якій ситуації
- Так, якщо необхідно затримати злочинця
- Так, як свідок
- Так, повідомити про злочин, який було здійснено
- Так, повідомити про злочин, який готується
- Так, але лише якщо це стосуватиметься мене особисто або моїх близьких
- Ні, не допомагатиму
- Складно відповісти*

20. ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, ЧИ ПОВИННІ ПРОВОДИТИСЯ ЗУСТРІЧІ ПОЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ У ВАШОМУ НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ?

(Відмітьте лише один варіант відповіді)

1. Так, раз на рік
2. Так, раз на квартал
3. Так, раз на місяць
4. Так, раз на тиждень
5. Так, частіше, ніж раз на тиждень
6. Так, залежно від обставин
7. Ні, не потрібно

[КІНЕЦЬ ОПИТУВАННЯ]

21. ЯКІ ЗАПИТАННЯ, НА ВАШУ ДУМКУ, НЕОБХІДНО ОБГОВОРЮВАТИ ПІД ЧАС ЗУСТРІЧЕЙ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДЯН? (можна обирати всі відповідні варіанти)

Ефективність діяльності поліції

Наявні загрози безпеки жителів

Скарги на поліцію

Реагування на повідомлення громадян

Робота з попередження злочинів

Плани роботи з забезпечення безпеки на рік

Обмін інформацією між поліцією та громадянами

Спільні дії поліції та громадян по забезпеченню безпеки

Ваш варіант (вказіть)_____

ПІБ ІНТЕРВ'ЮЕРА_____

Дані респондента (ім'я, телефон, адреса)

ДЯКУЄМО ЗА УЧАСТЬ У ДОСЛІДЖЕННІ!

ДОДАТОК 3. ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Метод аудиту – опитування експертів (керівники служб районного або міського рівня, місцеві активісти, керівники підприємств, фермери, місцевий бізнес, релігійні лідери, військові, що розміщуються в регіоні, медики швидкої допомоги, центри, центри БПД).

Наскільки поширене розпивання спиртних напоїв у публічних місцях?

<i>Звичайне явище, поширене всюди</i>	<i>Звичайне явище в деяких пунктах</i>	<i>Постійно в одному місці</i>	<i>Рідко</i>	<i>Відсутнє</i>
5	4	3	2	1

Наскільки поширені безпритульні собаки в публічних місцях?

<i>Звичайне явище, поширене всюди</i>	<i>Звичайне явище в деяких пунктах</i>	<i>Постійно в одному місці</i>	<i>Рідко</i>	<i>Відсутнє</i>
5	4	3	2	1

Наскільки поширені безхатченки в публічних місцях?

<i>Звичайне явище, поширене всюди</i>	<i>Звичайне явище в деяких пунктах</i>	<i>Постійно в одному місці</i>	<i>Рідко</i>	<i>Відсутнє</i>
5	4	3	2	1

Наскільки поширені п'яні компанії в публічних місцях?

<i>Звичайне явище, поширене всюди</i>	<i>Звичайне явище в деяких пунктах</i>	<i>Постійно в одному місці</i>	<i>Рідко</i>	<i>Відсутнє</i>
5	4	3	2	1

Наскільки населений пункт забезпечений освітленням

<i>повністю</i>	<i>центральні вулиці</i>	<i>окремі ділянки</i>	<i>не забезпечений</i>
-----------------	--------------------------	-----------------------	------------------------

Блок 2. Місця, які потенційно можуть бути небезпечні для жителів

Чи є безлюдні місця?

Ліс	Парк	Пустир	Що це (вказіть)
-----	------	--------	-----------------

Чи є в населеному пункті пункти продажу алкоголю?

Так	Ні
-----	----

Наскільки це непокоїть жителів?

<i>Дуже непокоїть, постійні скарги</i>	<i>Непокоять, було кілька скарг</i>	<i>Іноді непокоять, була скарга</i>	<i>Не непокоять</i>
--	---	---	---------------------

Блок 3. Рівень солідарності в громаді

Сусіди знають одне одного?

Так	Частіш за все так	Доволі рідко	Ніхто нікого не знає	Складно відповісти
-----	----------------------	--------------	-------------------------	-----------------------

Жителі населеного пункту готові прийти на допомогу одне одному?

Так	Частіш за все так	Доволі рідко	Ніхто нікого не знає	Складно відповісти
-----	----------------------	--------------	-------------------------	-----------------------

Жителі населеного пункту займаються спільною діяльністю

Так	Частіш за все так	Доволі рідко	Ніхто нікого не знає	Складно відповісти
-----	----------------------	--------------	-------------------------	-----------------------

Наведіть приклади

Чи відбуваються збори в населеному пункті?

Так	Ні
-----	----

Блок 5. Ресурси, що зазвичай використовуються у разі небезпеки

Наявність

Пожежні	є в населеному пункті	немає в населеному пункті
Поліція	є в населеному пункті	немає в населеному пункті
Медики	є в населеному пункті	немає в населеному пункті

Можливість викликати

Пожежні	легко викликати	іноді складно викликати	викликати завжди проблема	неможливо викликати
Поліція	легко викликати	іноді складно викликати	викликати завжди проблема	неможливо викликати
Медики	легко викликати	іноді складно викликати	викликати завжди проблема	неможливо викликати

Чи відбувається поліцейське патрулювання в населеному пункті?

Так	Ні
------------	-----------

Чи є ресурси для реагування в разі надзвичайних ситуацій?

Авто	Телефон	Аптечка	Засоби для тушіння	Що ще (вказіть)
------	---------	---------	--------------------	-----------------

Оберіть те, що є загальнодоступним

Авто	Телефон	Аптечка	Засоби для тушіння	Що ще (вказіть)
------	---------	---------	--------------------	-----------------

Чи є в населеному пункті загальний протипожежний стенд з предметами для тушіння (відра, вогнегасники, пісок, багри)

Є	Немає	Не знаю
---	-------	---------

У населеному пункті є загальна аптечка?

Є	Немає
---	-------

У населеному пункті доступна інформація щодо безпеки?

інформаційний стенд	наліпки	плакати	що ще (вказіть)
---------------------	---------	---------	-----------------

У населеному пункті відеонагляд

Є (належить місцевій владі, поліції)	Є (належить підприємствам, бізнесу)	Є (належить приватним особам)	Відсутній
--------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	-----------

Блок 6. Дороги, доступність населеного пункту, оснащення знаками**Наскільки населений пункт добре пов'язаний з іншими?**

<i>Добре</i> Є дороги, що ведуть з населеного пункту, є регулярне транспортне сполучення	<i>Середнє</i> Населений пункт знаходиться недалеко від доріг, по яких відбувається регулярне транспортне сполучення	<i>Погано</i> Населений пункт знаходиться доволі далеко від великих доріг, регулярного транспортного сполучення немає
---	---	--

Оцініть стан доріг у населеному пункті та біля нього

<i>Гарний</i>	<i>Вище середнього</i>	<i>Середній</i>	<i>Нижче середнього</i>	<i>Поганий</i>
5	4	3	2	1

Блок 7. Об'єкти критичної інфраструктури**Чи є об'єкти підвищеної небезпеки (заводи, фабрики, склади, звалища відходів, шахти)?**

Є	Немає
---	-------

Вкажіть, які (якщо є)

У чому полягає їх потенційна небезпека

Стан будівель на об'єктах

<i>Гарний</i>	<i>Вище середнього</i>	<i>Середній</i>	<i>Нижче середнього</i>	<i>Поганий</i>
<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

Стан територій на об'єктах

<i>Гарний</i>	<i>Вище середнього</i>	<i>Середній</i>	<i>Нижче середнього</i>	<i>Поганий</i>
<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

Збереження периметру об'єктів на об'єктах

<i>Гарний</i>	<i>Вище середнього</i>	<i>Середній</i>	<i>Нижче середнього</i>	<i>Поганий</i>
<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>

Чи охороняються об'єкти?

<i>Так</i>	<i>Ні</i>	<i>Складно відповісти</i>
<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>

Блок 8. Готовність до надзвичайних ситуацій

Наявність плану дій під час надзвичайної ситуації

Є оновлений план, де узгоджені ролі, виділені ресурси	Є застарілий план	Немає
---	-------------------	-------

Пожежні щити

Є	Немає
---	-------

Медицинські набори

Є	Немає
---	-------

Маршрути евакуації

Є	Немає
---	-------

Засоби для евакуації

	Є, оснащені	Є, неоснащені	Немає
Транспортні засоби			
Паливно-мастильні матеріали			
Укриття			

Доступ пожежних до води

Є, в населеному пункті	Поблизу населеного пункту	У безпосередній близькості немає
------------------------	---------------------------	----------------------------------

Відстань до пожежної водойми або джерела води

Менше 1 км	1-5 км	5-10 км	Понад 10 км
------------	--------	---------	-------------

Блок 9. Вразливі категорії (інституції та індивіди)

Люди з інвалідністю (кількість)

Є	Немає
---	-------

Люди похилого віку (кількість)

Є	Немає
---	-------

Діти (кількість)

Є	Немає
---	-------

Інституції (інтернати, дитячі садки, школи, в'язниці, лікарні, диспансери)

Є	Немає
---	-------

Якщо так, то вкажіть їм місце розташування, кількість, контингент

Блок 10. Відносини з військовими

Блокпости

Є	Немає
---	-------

Розміщення військових поблизу або в населеному пункті

Є	Немає
---	-------

Конфлікти населення з військовими

<i>Дуже непокоять, постійні скарги</i>	<i>Іноді непокоять, була скарга</i>
<i>Непокоять, були скарги</i>	<i>Не непокоять</i>

Причини конфліктів (вказіть)

1. _____
2. _____
3. _____

Допомога населенню з боку військових

<i>Постійно допомагають з власної ініціативи</i>	<i>Іноді можуть допомогти</i>
<i>Завжди готові допомогти, якщо звернутися</i>	<i>Не допомагають</i>

Допомога військовим з боку населення

<i>Постійно допомагають з власної ініціативи</i>	<i>Іноді можуть допомогти</i>
<i>Завжди готові допомогти, якщо звернутися</i>	<i>Не допомагають</i>

Блок 11. Бойові дії

Район знаходиться в зоні бойових дій

Так	Ні
------------	-----------

Район потрапляє під обстріли

Так	Ні
------------	-----------

Сусідній район потрапляє під обстріли

Так	Ні
------------	-----------

Бойові дії відбуваються доволі далеко від району

Блок 12. Що можна зробити

Як можна покращити безпеку в населеному пункті?

Вкажіть три найважливіші кроки
